

**Kocsord Község Önkormányzat
Képviselő-testülete**

KOCSORD

Száma: K/579-4/2023.

Kocsord Község Önkormányzat Képviselő-testületének 2023. március 28. napján tartott nyilvános rendkívüli ülésének jegyzőkönyve:

Jegyzőkönyve: 1-től- 11-ig.

Tárgysorozata: 1-től 8-ig

Határozatai: 10-15

Rendelete: 5

Tárgyalásra

/nyilvános ülésen/

1./ Előterjesztés a közterületek elnevezésének, valamint elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám-megállapítás szabályairól szóló 4/2014. (VIII.29.) önkormányzati rendelet módosítására

Előadó: Bakos Róbert polgármester

2./ Előterjesztés a Magyar Falu Program „Önkormányzati temetők infrastrukturális fejlesztése – 2022” című pályázathoz kapcsolódó kiviteli feladatok ellátására beérkezett ajánlatok megtárgyalására

Előadó: Bakos Róbert polgármester

3./ Előterjesztés a Magyar Falu Program „Önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanok fejlesztése– 2021” című pályázathoz kapcsolódó kiviteli feladatok ellátására beérkezett ajánlatok megtárgyalására

Előadó: Bakos Róbert polgármester

4./ Előterjesztés a 2023. évi közbeszerzési terv elfogadására

Előadó: Bakos Róbert polgármester

5./ Előterjesztés a „Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Környezetvédelmi Programja 2023-2028” c. dokumentum véleményezésére

Előadó: Bakos Róbert polgármester

6./ Előterjesztés a polgármester 2023. évi szabadság-ütemtervének módosítására

Előadó: Andráskáné Rádi Bettina jegyző

7./ Előterjesztés a képviselői tiszteletdíjak módosításával kapcsolatban

Előadó: Pajtás Zsigmond képviselő

8./Egyebek

Előadó: Bakos Róbert polgármester

Kocsord, 2023. március 20.

Bakos Róbert
polgármester

Andráskáné Rádi Bettina
jegyző

J E G Y Z Ó K Ö N Y V

Készült: Kocsord Község Önkormányzata Képviselő-testülete 2023. március 28. napján 14⁰⁰ órakor megtartott nyilvános rendkívüli ülésén.

Az ülés helye: Kocsordi Polgármesteri Hivatal Tárgyalóterme

Jelen vannak: Bakos Róbert polgármester
Szabó Sándor alpolgármester
Dr. Barkasziné Péter Andrea képviselő
Pajtás Zsigmond képviselő
Rádi László képviselő

Tanácskozási joggal megjelent: Andrásné Rádi Bettina jegyző

Bakos Róbert Polgármester: köszöntötte a megjelenteket. Megállapította, hogy a Képviselő-testület határozatképes, mivel a megválasztott 7 fő testületi tagból, 5 fő az ülésen megjelent, az ülést megnyitja.

Javasolja, hogy a Képviselő-testület a meghívóban szereplő napirendi pontokat tárgyalja meg.

További felvetés, módosító javaslat nem hangzott el.

A Képviselő-testület egyhangúan, 5 igen szavazattal a napirendre tett javaslatot elfogadja.

1./ Előterjesztés a közterületek elnevezésének, valamint elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám-megállapítás szabályairól szóló 4/2014. (VIII.29.) önkormányzati rendelet módosítására

Előadó: Bakos Róbert polgármester

Bakos Róbert Polgármester: A meghívóval együtt megküldésre került a módosító rendelet-tervezet. A Kormányhivatal szakmai konzultáció keretében észrevétele alapján a rendelet bizonyos szakaszait hatályon kívül helyezni szükséges, továbbá pontosításra kerülnek a házszám-megállapítás szabályai is.

Szabó Sándor Alpolgármester: Jelezni szeretném, hogy sok ingatlanon nincs kint házszám, valamint hiányoznak utcanévtáblák is. Jó lenne meghirdetni a „Tiszta udvar, rendes ház” cím elnyerésére is felhívást, ami ösztönzőleg hatna, hogy mindenki tartsa rendben a környezetét.

Dr. Barkasziné Péter Andrea képviselő: A házszámokkal, utcanévtáblákkal kapcsolatosan jó lenne egységes arculatot kialakítani. Kérhetnénk erre ajánlatokat. Meg lehet hirdetni a lakosság körében, hogy aki igényt tart rá, az ajánlatban foglalt érték ellenében az Önkormányzat közreműködésével is beszerezheti a házszám-táblát, így egységes arculat alakulna ki az utcákban.

Bakos Róbert Polgármester: Jó ötletnek tartom, utána fogunk járni.

Bakos Róbert Polgármester: Mivel további kérdés, hozzászólás nem volt, a Képviselő-testületnek az előterjesztés elfogadását javasolta.

A Képviselő-testület egyhangúan, 5 igen szavazattal az alábbi rendeletet alkotta:

Kocsord Község Önkormányzata
Képviselő-testületének
5/2023. (III. 28.)
önkormányzati rendelete

a közterületek elnevezésének, valamint az elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám – megállapítás szabályairól szóló 4/2014.(VIII.29.) önkormányzati rendelet módosításáról

Kocsord Község Önkormányzata Képviselő-testülete a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 143.§ (3) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, valamint a 13.§ (1) bekezdése 3. pontjában foglalt feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

1. §

(1) A közterületek elnevezésének, valamint az elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám - megállapítás szabályairól szóló Kocsord község képviselő testületének 4/2014 (VIII.29..) önkormányzati rendelete 4. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az utcát, a településrészt – eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában – a képviselő- testület nevezi el.”

(2) A közterületek elnevezésének, valamint az elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám - megállapítás szabályairól szóló Kocsord község képviselő testületének 4/2014 (VIII.29..) önkormányzati rendelete 4. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Az utca elnevezését megelőzően a javaslatot a képviselő- testület bizottságainak meg kell tárgyalnia.”

2. §

(1) A közterületek elnevezésének, valamint az elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám - megállapítás szabályairól szóló Kocsord község képviselő testületének 4/2014 (VIII.29..) önkormányzati rendelete 5. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az utca elnevezését, az elnevezés megváltoztatását, az utcában lakók több mint fele, a helyi önkormányzat képviselője és bármely, Kocsord községben bejegyzett társadalmi szervezet kezdeményezheti az önkormányzatnál.”

(2) A közterületek elnevezésének, valamint az elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám - megállapítás szabályairól szóló Kocsord község képviselő testületének 4/2014 (VIII.29..) önkormányzati rendelete 5. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Utca csak elhunyt személyről nevezhető el.”

3. §

A közterületek elnevezésének, valamint az elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám - megállapítás szabályairól szóló Kocsord község képviselő testületének 4/2014 (VIII.29..) önkormányzati rendelete III. Fejezete a következő alcímmel egészül ki:

„2/A. A HÁZSZÁM MEGÁLLAPÍTÁSÁRA ÉS MÓDOSÍTÁSÁRA VONATKOZÓ SZABÁLYOK

9/A. §

(1) A házszám arab egész szám.

(2) Ingatlan megosztása esetén – ha az újonnan kialakuló telek ugyanarra a közterületre nyílik – a házszám arab egész szám és arab egész szám(ok) az ABC betűjének alátörésével.

(3) Telekegyesítéskor a házszámokat össze kell vonni.

(4) Ha egy ingatlan több közterülettel is érintkezik, az építmény utcafronti főhomlokzata határozza meg a házszámozást.

9/B. §

(1) A házszámozás 1-gyel kezdődik és a közterület utolsó épületig folyamatosan tart.

(2) A főútvonalak melletti épületek házszámozása a településközponttól kezdődik.

(3) A mellékútvonalak melletti épületek házszámozása a főútvonal felől kezdődik.

(4) Utca és út melletti épületek házszámozása növekedési irányban jobb oldalon páratlan, bal oldalon páros számokkal történik. A sor jellegű közterület házszámozása folyamatos.

(5) Terek, parkok esetén a házszámozás 1-től kezdődően folyamatos, az óramutató járásával megegyező irányú

(6) A már meglévő számozás után megosztott ingatlanon az épületek házszámát az újonnan kialakított telkek számának megfelelően betűs töréssel lehet jelölni.

(7) A földrajzi okokból csak egyik oldalon beépíthető utcák (folyópart, árok) házszámozása 1-től kezdődően folyamatos.

(8) E § (1)-(7) bekezdései a rendelet hatályba lépésekor már meglévő közterületek házszámozását nem érintik.”

4. §

A közterületek elnevezésének, valamint az elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám - megállapítás szabályairól szóló Kocsord község képviselő testületének 4/2014 (VIII.29..) önkormányzati rendelete III. Fejezete a következő alcímmel egészül ki:

„2/B. Eljárási szabályok

9/C. §

Az ingatlanok házszámának megállapítása ügyében a jegyző jár el.

9/D. §

A házszám megváltoztatására irányuló eljárás hivatalból, vagy annak a személynek a kérelmére indul, akinek a házszám megváltoztatásához jogos érdeke fűződik.”

5. §

A közterületek elnevezésének, valamint az elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám - megállapítás szabályairól szóló Kocsord község képviselő testületének 4/2014 (VIII.29..) önkormányzati rendelete 10. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A lakóházak, az egyéb épületek és az építési telkek házszámmal való ellátása a Kocsordi Polgármesteri Hivatal feladata.”

6. §

A közterületek elnevezésének, valamint az elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám - megállapítás szabályairól szóló Kocsord község képviselő testületének 4/2014 (VIII.29..) önkormányzati rendelete 13. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A házszámok megállapítására, megváltoztatására vonatkozó eljárásban az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.”

7. §

Hatályát veszti a közterületek elnevezésének, valamint az elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám - megállapítás szabályairól szóló Kocsord község képviselő testületének 4/2014 (VIII.29..) önkormányzati rendelete

- a) 1. § (1) és (2) bekezdése,
- b) 2. §-a,
- c) 2. § (1)–(3) bekezdése,
- d) 3. § (1) és (2) bekezdése,
- e) 3. § (5) bekezdése,
- f) 5. § (2) bekezdése,
- g) 5. § (4) bekezdése.

8. §

(1) Ez a rendelet – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – a kihirdetését követő harmadik napon lép hatályba.

(2) Az 1–7. § az e rendelet kihirdetését követő napon lép hatályba.

(3) Jelen rendelet házszám megállapítására és módosítására vonatkozó szabályait a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.

K.m.f.

Bakos Róbert s.k.
polgármester

Andráskáné Rádi Bettina s.k.
jegyző

Kihirdetési záradék:

A rendelet 2023. március 28. napján kihirdetésre került.

Andráskánó Rádi Bettina s.k.
jegyző

2./ Előterjesztés a Magyar Falu Program „Önkormányzati temetők infrastrukturális fejlesztése – 2022” című pályázathoz kapcsolódó kiviteli feladatok ellátására beérkezett ajánlatok megtárgyalására

Előadó: Bakos Róbert polgármester

Bakos Róbert Polgármester: A meghívóval együtt megküldésre került a bontási jegyzőkönyv a beérkezett árajánlatokról. Az összességében a legkedvezőbb árajánlatot a Z-Konstrukt Kft. nyújtotta be.

Bakos Róbert Polgármester: Mivel további kérdés, hozzászólás nem volt, a Képviselő-testületnek az előterjesztés elfogadását javasolta.

A Képviselő-testület egyhangúan, 5 igen szavazattal az alábbi határozatot alkotta:

**Kocsord Község Önkormányzata
Képviselő-testületének
10/2023.(III.28.)
határozata**

a Magyar Falu Program „Önkormányzati temetők infrastrukturális fejlesztése – 2022” című pályázathoz kapcsolódó kiviteli feladatok ellátására beérkezett ajánlatok elbírálásáról

A Képviselő-testület

1./ Megállapítja, hogy az ajánlattételi határidő lejártáig három ajánlattevő nyújtotta be ajánlatát, nevezetesen

**Metopa-Art Kft. (4700 Mátészalka, Dózsa Gy. u. 41.)
Ajánlati ár bruttó: 6.488.416.- Ft**

**Rirosa Építő Kft. (4356 Nyírcsaholy, Dózsa Gy. u. 32.)
Ajánlati ár bruttó: 5.855.270.- Ft**

**Z-Konstrukt Kft. (4700 Mátészalka, Ipari út 31.)
Ajánlati ár bruttó: 5.565.118.- Ft**

2./ A Képviselő-testület a Magyar Falu Program keretében elnyert „Önkormányzati temetők infrastrukturális fejlesztése – 2022” című pályázattal kapcsolatos, kivitelező kiválasztására vonatkozó beszerzési eljárást érvényesnek és eredményesnek nyilvánítja.

3./ A Képviselő-testület a Magyar Falu Program keretében elnyert „Önkormányzati temetők infrastrukturális fejlesztése – 2022” című pályázat megvalósításával kapcsolatos kivitelezési tevékenységére **vonatkozó beszerzési eljárás nyertesévé a Z-Konstrukt Kft. (4700 Mátészalka, Ipari út 31.)** ajánlatát nyilvánítja.

4./ Felhatalmazza Bakos Róbert polgármestert a szerződés aláírására és szükséges intézkedések, jognyilatkozatok megtételére.

Határidő: azonnal
Felelős: polgármester

K.m.f.

Bakos Róbert s.k.
polgármester

Andráskáné Rádi Bettina s.k.
jegyző

3./ Előterjesztés a Magyar Falu Program „Önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanok fejlesztése–2021” című pályázathoz kapcsolódó kiviteli feladatok ellátására beérkezett ajánlatok megtárgyalására

Előadó: Bakos Róbert polgármester

Bakos Róbert Polgármester: A meghívóval együtt megküldésre került a bontási jegyzőkönyv a beérkezett ajánlatokról. Az összességében a legkedvezőbb ajánlatot a Z-Konstrukt Kft. nyújtotta be.

Bakos Róbert Polgármester: Mivel további kérdés, hozzászólás nem volt, a Képviselő-testületnek az előterjesztés elfogadását javasolta.

A Képviselő-testület egyhangúan, 5 igen szavazattal az alábbi határozatot alkotta:

**Kocsord Község Önkormányzata
Képviselő-testületének
11/2023.(III.28.)
határozata**

**a Magyar Falu Program „Önkormányzati tulajdonban lévő
ingatlanok fejlesztése – 2021” című pályázathoz kapcsolódó kiviteli
feladatok ellátására beérkezett ajánlatok elbírálásáról**

A Képviselő-testület

1./ Megállapítja, hogy az ajánlattételi határidő lejártáig három ajánlattevő nyújtotta be ajánlatát, nevezetesen

**Metopa-Art Kft. (4700 Mátészalka, Dózsa Gy. u. 41.)
Ajánlati ár bruttó: 5.100.638.- Ft**

**Rirosa Építő Kft. (4356 Nyíresaholy, Dózsa Gy. u. 32.)
Ajánlati ár bruttó: 4.891.695.- Ft**

**Z-Konstrukt Kft. (4700 Mátészalka, Ipari út 31.)
Ajánlati ár bruttó: 4.606.399.- Ft**

2./ A Képviselő-testület a Magyar Falu Program keretében elnyert „Önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanok fejlesztése – 2021” című pályázattal kapcsolatos, kivitelező kiválasztására vonatkozó beszerzési eljárást érvényesnek és eredményesnek nyilvánítja.

3./ A Képviselő-testület a Magyar Falu Program keretében elnyert „Önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanok fejlesztése – 2021” című pályázat megvalósításával kapcsolatos kivitelezési tevékenységére **vonatkozó beszerzési eljárás nyertesévé a Z-Konstrukt Kft. (4700 Mátészalka, Ipari út 31.)** ajánlatát nyilvánítja.

4./ Felhatalmazza Bakos Róbert polgármestert a szerződés aláírására és szükséges intézkedések, jognyilatkozatok megtételére.

Határidő: azonnal
Felelős: polgármester

K.m.f.

Bakos Róbert s.k.
polgármester

Andráskáné Rádi Bettina s.k.
jegyző

4./ Előterjesztés a 2023. évi közbeszerzési terv elfogadására **Előadó: Bakos Róbert polgármester**

Bakos Róbert Polgármester: A közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 42. § (1) bekezdése alapján az ajánlatkérőnek minősülő szervezetek a költségvetési év elején, legkésőbb március 31. napjáig éves összesített közbeszerzési tervet (a továbbiakban: közbeszerzési terv) kötelesek készíteni az adott évre tervezett közbeszerzéseiről.

A nemzeti értékhatárokat el nem érő beszerzések esetén nem kell közbeszerzési eljárást lefolytatni. A nemzeti értékhatárokat elérő értékű beszerzések esetén a nemzeti eljárásrendben, az uniós értékhatárokat elérő beszerzések esetén pedig az uniós eljárásrendben meghatározott eljárások közül a megfelelőt kell lefolytatni.

2023. január 01. és 2023. december 31. közötti időszakra vonatkozó nemzeti közbeszerzési értékhatárokat Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló 2022. évi XXV. törvény határozza meg.

A Közbeszerzési Hatóság Elnökének 2022. december 19. napján közzétett tájékoztatója alapján, a 2023. január 01. napjától alkalmazandó közbeszerzési értékhatárok az alábbiak:

1. A nemzeti közbeszerzési értékhatárok:

- a) árubeszerzés esetében 15 millió forint,
- b) építési beruházás esetében 50 millió forint,
- c) szolgáltatás megrendelése esetében 15 millió forint.

2. Uniós közbeszerzési értékhatárok:

- a) Árubeszerzés esetén: 75.245.700.- Ft (215.000 euró) és afelett;
- b) Építési beruházás esetén: 75.245.700.- Ft (215.000 euró) és afelett;
- c) Szolgáltatás megrendelése esetén: 150.841.380 forint (431.000 euró) és afelett.

A Közbeszerzési Hatóság Elnökének tájékoztatója alapján az érintett ajánlatkérők a közbeszerzési tervben adják meg lehetőleg a nevük mellett a tervezett közbeszerzés tárgyát, a tervezett eljárás típusát, valamint az eljárás tervezett megindításának időpontját. Javaslom továbbá, hogy ezen ajánlott tartalmi elemek mellett kerüljön megjelölésre továbbá az alkalmazandó eljárásrend is, mely alapján egyértelműen megállapítható, hogy uniós, vagy nemzeti eljárásrendben folytatja-e le önkormányzatunk az adott eljárást.

A Kbt. 43. § (1) bekezdés a) pontja előírja, hogy az ajánlatkérő a közbeszerzési tervet, valamint annak módosítását (módosításait) a terv vagy a terv módosításának elfogadását követően haladéktalanul köteles közzétenni a Közbeszerzési Hatóság által működtetett Közbeszerzési Adatbázisban. Amennyiben az Adatbázisban való közzététel valamely okból nem lehetséges, az ajánlatkérő a szóban forgó közzétételi kötelezettségnek a saját honlapján tehet eleget. Természetesen Kocsord Község Önkormányzatának 2023. évi közbeszerzési terve a település honlapján mindenképpen közzétételre kerül.

Bakos Róbert Polgármester: Mivel további kérdés, hozzászólás nem volt, a Képviselő-testületnek az előterjesztés elfogadását javasolta.

A Képviselő-testület egyhangúan, 5 igen szavazattal az alábbi határozatot alkotta:

Kocsord Község Önkormányzata
Képviselő-testületének
12/2023.(III.28.)
határozata

Kocsord Község Önkormányzata 2023. évi közbeszerzési tervének elfogadásáról

Kocsord Község Önkormányzata Képviselő-testülete

A Közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény 42. § (1) bekezdés alapján úgy dönt, hogy Kocsord Község Önkormányzatának 2023. évi közbeszerzési tervét jelen határozat mellékletét képező tartalommal elfogadja.

Melléklet: 2023. évi közbeszerzési terv

Határidő: 2023. március 31.

Felelős: Andrásné Rádi Bettina jegyző

Bakos Róbert s.k.
polgármester

K.m.f.

Andrásné Rádi Bettina s.k.
jegyző

12/2023. (II.28.) határozat melléklete

Kocsord Község Önkormányzata
2023. évi közbeszerzési terve

Ajánlatkérő neve: Kocsord Község Önkormányzata

Sorszám	A közbeszerzés tárgya	Irányadó eljárásrend	Tervezett eljárástípus	Az eljárás tervezett megindítása
1.	Építési beruházás MFP Önkormányzati temető infrastrukturális fejlesztése (4.994.605.- Ft)	Nemzeti eljárásrend	A közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény 115. §	A támogatási szerződés aláírását követően.
2.	Építési beruházás MFP Önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanok fejlesztése (4.991.825.- Ft)	Nemzeti eljárásrend	A közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény 115. §	A támogatási szerződés aláírását követően.
3	Építési beruházás MFP Önkormányzati temető infrastrukturális fejlesztése (5.997.711.- Ft)	Nemzeti eljárásrend	A közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény 115. §	A támogatási szerződés aláírását követően.

5./ Előterjesztés a „Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Környezetvédelmi Programja 2023-2028” c. dokumentum véleményezésére

Előadó: Bakos Róbert polgármester

Bakos Róbert Polgármester: A meghívóval együtt megküldésre került a véleményezendő dokumentum.

Bakos Róbert Polgármester: Mivel további kérdés, hozzászólás nem volt, a Képviselő-testületnek az előterjesztés elfogadását javasolta.

A Képviselő-testület egyhangúan, 5 igen szavazattal az alábbi határozatot alkotta:

**Kocsord Község Önkormányzata
Képviselő-testületének
13/2023.(III.28.)
határozata**

a „Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Környezetvédelmi Programja 2023-2028” c. dokumentum véleményezéséről

A Képviselő-testület

Megismerte és megtárgyalta a „Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Környezetvédelmi Programja 2023-2028” c. dokumentumot, amellyel kapcsolatosan észrevételt nem kíván tenni.

	K.m.f.	
Bakos Róbert s.k. polgármester		Andráskáné Rádi Bettina s.k. jegyző

6./ Előterjesztés a polgármester 2023. évi szabadság-ütemtervének módosítására

Előadó: Andráskáné Rádi Bettina jegyző

Andráskáné Rádi Bettina jegyző: A Képviselő-testület 2/2023. (I.31.) határozatával jóváhagyta a polgármester 2023. évi szabadság ütemtervét, amely gyermek után járó pótszabadságot is tartalmazott. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal telefonon tájékoztatott arról, hogy a polgármester jogviszonyára, így a szabadság megállapítására is speciális szabályok vonatkoznak, esetében gyermek után járó pótszabadság nem állapítható meg. Fentiekre tekintettel kerül sor a szabadság mértékének és ütemezésének módosítására a csatolt határozati javaslat szerint.

Bakos Róbert Polgármester: Mivel további kérdés, hozzászólás nem volt, a Képviselő-testületnek az előterjesztés elfogadását javasolta.

Bakos Róbert Polgármester személyes érintettségét bejelentette, így a szavazásban nem vesz részt.

A Képviselő-testület egyhangúan, 4 igen szavazattal az alábbi határozatot alkotta:

**Kocsord Község Önkormányzata
Képviselő-testületének
14/2023. (III.28.)
határozata**

Kocsord Község Önkormányzat Képviselő-testülete megállapítja, hogy Bakos Róbert, főállású polgármester a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. CXCV. törvény (a továbbiakban: Kttv.) 225/C. § (1) és (3) bekezdésében foglaltak alapján 2023. évben 164 munkanap szabadságra jogosult az alábbiak szerint:

Alapszabadság: 25 munkanap/év 2023.01.01. – 2023.12.31.
Pótszabadság: 14 munkanap/év 2023.01.01. – 2023.12.31.
2022. évről áthozott szabadságnapok száma: 125 nap

Kocsord Község Önkormányzat Képviselő-testülete az 1. pontban megállapított 164 munkanap (3/5-öd részét: 98 munkanap szabadság) szabadság ütemezését az alábbiak szerint hagyja jóvá:

Év	Hónap	Naptári nap megjelölése	Igénybe venni kívánt napok száma adott hónapban
	január	2-6, 16-20, 23-27	15
	február	6-10, 13-17, 20-24, 27-31	20
	március	6-10, 13-17, 20-24, 27-31	20
	április	3-6, 24-28.	9
	május	8-12, 15-19, 22-26	15
2023.	június	7-11, 17-18, 21.	8
	július	19	1
	augusztus	4-11	5
	szeptember	25-29	5
	október		
	november		
	december		
	ÜTEMEZETT ÖSSZESEN		98

Felhatalmazza a Kocsordi Polgármesteri Hivatal Jegyzőjét, hogy Kocsord Község Polgármestere részére a jelen határozat 1. pontja szerint a 2023. évre vonatkozó szabadság értesítőt adja ki és a Kttv. 225/C. § (3) bekezdése, valamint a Kttv. 225/J. (3) bekezdése alapján a nyilvántartás naprakész vezetéséről gondoskodjon.

Hatályon kívül helyezi a 2/2023. (I.31.) határozatát.

Felelős: 1.-2. pont esetében: Bakos Róbert polgármester
3. pont esetében Andrásné Rádi Bettina jegyző
Határidő: 1.-3. pont esetében: azonnal, illetve folyamatos
K.m.f.

Bakos Róbert s.k.
polgármester

Andrásné Rádi Bettina s.k.
jegyző

7./ Előterjesztés a képviselői tiszteletdíjak módosításával kapcsolatban **Előadó: Pajtás Zsigmond képviselő**

Bakos Róbert Polgármester: A korábbi bizottsági, illetve testületi ülésen jelzettek szerint végeztünk egy kalkulációt azzal összefüggésben, hogy a tiszteletdíjak havi nettó 10.000 Ft összegű emelése mekkora költséget jelentene az Önkormányzatnak. Előzetes számításaink szerint ez kb. 750.000 Ft többletköltséget jelentene a 2023. évi költségvetésben. Kérdezem Pajtás Zsigmond képviselőt, hogy forrás biztosításával kapcsolatban milyen előterjesztést kíván tenni?

Pajtás Zsigmond képviselő: Nem készültem ezzel kapcsolatban.

Bakos Róbert Polgármester: Tekintettel arra, hogy a forrás oldal még nem került megjelölésre, így döntést ebben az ügyben még nem tudunk hozni. Amennyiben a forrás is megjelölésre kerül, módosítani szükséges továbbá a Szervezeti és Működési Szabályzatot a tiszteletdíjak összegét érintően.

8./Egyebek

Előadó: Bakos Róbert polgármester

Bakos Róbert Polgármester: Az önkormányzat fenntartásában működő Kocsordi Gyöngyfüzér Óvoda körzethatárának felülvizsgálata megtörtént. Ennek eredményeképpen javaslom, hogy a körzethatár ne változzon. Javaslom a határozat tervezet elfogadását.

Bakos Róbert Polgármester: Mivel további kérdés, hozzászólás nem volt, a Képviselő-testületnek az előterjesztés elfogadását javasolta.

A Képviselő-testület egyhangúan, 5 igen szavazattal az alábbi határozatot alkotta:

**Kocsord Község Önkormányzata
Képviselő-testületének
15/2023. (III.28.)
határozata**

Kocsord Község Önkormányzata Képviselő-testülete

a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény végrehajtásáról rendelkező 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet 22. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően az óvodai felvételi körzethatárok megállapítását felülvizsgálta és úgy rendelkezik, hogy a Kocsord Község Önkormányzata fenntartásában lévő *Kocsordi Gyöngyfüzér Óvoda, kötelező felvételt biztosító körzethatárán nem változtat, ennélfogva a körzethatár továbbra is megegyezik a település közigazgatási határával.*

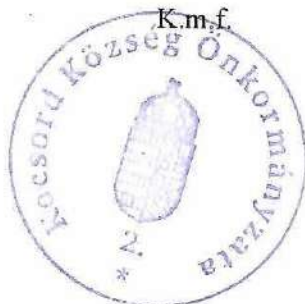
K.m.f.

Bakos Róbert s.k.
polgármester

Andráskáné Rádi Bettina s.k.
jegyző

Mivel több napirend és felvetés nem volt Bakos Róbert polgármester megköszönte a jelenlévők részvételét, valamint aktív közreműködését és az ülést bezárta.

Bakos Róbert
polgármester

Andráskáné Rádi Bettina
jegyző

JELENLÉTI ÍV

Készült: Kocsord Község Önkormányzat 2023. március 28. napján tartott NYÍLT Képviselő testületi ülésén.

Bakos Róbert .....polgármester
Szabó Sándor .....alpolgármester
Dr. Barkasziné Péter Andrea .....képviselő
Gergely Mónika .....képviselő
Kósa Anita .....képviselő
Pajtás Zsigmond .....képviselő
Rádi László .....képviselő

Tanácskozási joggal megjelent:

Andráskáné Rádi Bettina jegyző .....
.....

Igazoltan távol maradt .....fő

Igazolatlanul távol maradt .....fő

Kocsord Község Polgármesterétől
4751 Kocsord, Szent István utca 13.

MEGHÍVÓ

Kocsord Község Önkormányzat rendkívüli Képviselő-testületi ülését, 2023. március 28. napján (kedd) 14 óra 00 percre összehívom, amelyre ezúton a képviselő hölgyet/urat tisztelettel meghívom.

A képviselő-testületi ülés helye: Kocsordi Polgármesteri Hivatal tárgyalóterme

A NYILVÁNOS ÜLÉS TÉMÁJA:

1./ Előterjesztés a közterületek elnevezésének, valamint elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám-megállapítás szabályairól szóló 4/2014. (VIII.29.) önkormányzati rendelet módosítására

Előadó: Bakos Róbert polgármester

2./ Előterjesztés a Magyar Falu Program „Önkormányzati temetők infrastrukturális fejlesztése – 2022” című pályázathoz kapcsolódó kiviteli feladatok ellátására beérkezett ajánlatok megtárgyalására

Előadó: Bakos Róbert polgármester

3./ Előterjesztés a Magyar Falu Program „Önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanok fejlesztése– 2021” című pályázathoz kapcsolódó kiviteli feladatok ellátására beérkezett ajánlatok megtárgyalására

Előadó: Bakos Róbert polgármester

4./ Előterjesztés a 2023. évi közbeszerzési terv elfogadására

Előadó: Bakos Róbert polgármester

5./ Előterjesztés a „Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Környezetvédelmi Programja 2023-2028” c. dokumentum véleményezésére

Előadó: Bakos Róbert polgármester

6./ Előterjesztés a polgármester 2023. évi szabadság-ütemtervének módosítására

Előadó: Andráskáné Rádi Bettina jegyző

7./ Előterjesztés a képviselői tiszteletdíjak módosításával kapcsolatosan

Előadó: Pajtás Zsigmond képviselő

8./Egyebek

Előadó: Bakos Róbert polgármester

Kocsord, 2023. március 20.

Tisztelettel:

Bakos Róbert s.k.
polgármester

Kocsord Község Önkormányzata Képviselő-testületének .../.... (...) önkormányzati rendelete

a közterületek elnevezésének, valamint az elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám – megállapítás szabályairól szóló 4/2014.(VIII.29.) önkormányzati rendelet módosításáról

1. §

(1) A közterületek elnevezésének, valamint az elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám - megállapítás szabályairól szóló Kocsord község képviselő testületének 4/2014 (VIII.29..) önkormányzati rendelete 4. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az utcát, a településrészt – eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában – a képviselő- testület nevezi el.”

(2) A közterületek elnevezésének, valamint az elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám - megállapítás szabályairól szóló Kocsord község képviselő testületének 4/2014 (VIII.29..) önkormányzati rendelete 4. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Az utca elnevezését megelőzően a javaslatot a képviselő- testület bizottságainak meg kell tárgyalnia.”

2. §

(1) A közterületek elnevezésének, valamint az elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám - megállapítás szabályairól szóló Kocsord község képviselő testületének 4/2014 (VIII.29..) önkormányzati rendelete 5. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az utca elnevezését, az elnevezés megváltoztatását, az utcában lakók több mint fele, a helyi önkormányzat képviselője és bármely, Kocsord községben bejegyzett társadalmi szervezet kezdeményezheti az önkormányzatnál.”

(2) A közterületek elnevezésének, valamint az elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám - megállapítás szabályairól szóló Kocsord község képviselő testületének 4/2014 (VIII.29..) önkormányzati rendelete 5. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Utca csak elhunyt személyről nevezhető el.”

3. §

A közterületek elnevezésének, valamint az elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám - megállapítás szabályairól szóló Kocsord község képviselő testületének 4/2014 (VIII.29..) önkormányzati rendelete III. Fejezete a következő alcímmel egészül ki:

„A HÁZSZÁM MEGÁLLAPÍTÁSÁRA ÉS MÓDOSÍTÁSÁRA VONATKOZÓ SZABÁLYOK

9/A. §

- (1) A házszám arab egész szám.
- (2) Ingatlan megosztása esetén – ha az újonnan kialakuló telek ugyanarra a közterületre nyílik – a házszám arab egész szám és arab egész szám(ok) az ABC betűjének alátörésével.
- (3) Telekegyesítéskor a házszámokat össze kell vonni.
- (4) Ha egy ingatlan több közterülettel is érintkezik, az építmény utcafronti főhomlokzata határozza meg a házszámozást.

9/B. §

- (1) A házszámozás 1-gyel kezdődik és a közterület utolsó épületig folyamatosan tart.
- (2) A főútvonalak melletti épületek házszámozása a településközponttól kezdődik.
- (3) A mellékútvonalak melletti épületek házszámozása a főútvonal felől kezdődik.
- (4) Utca és út melletti épületek házszámozása növekedési irányban jobb oldalon páratlan, bal oldalon páros számokkal történik. A sor jellegű közterület házszámozása folyamatos.
- (5) Terek, parkok esetén a házszámozás 1-től kezdődően folyamatos, az óramutató járásával megegyező irányú
- (6) A már meglévő számozás után megosztott ingatlanon az épületek házszámát az újonnan kialakított telkek számának megfelelően betűs töréssel lehet jelölni.
- (7) A földrajzi okokból csak egyik oldalon beépíthető utcák (folyópart, árok) házszámozása 1-től kezdődően folyamatos.
- (8) E § (1)-(7) bekezdései a rendelet hatályba lépésekor már meglévő közterületek házszámozását nem érintik.”

4. §

A közterületek elnevezésének, valamint az elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám - megállapítás szabályairól szóló Kocsord község képviselő testületének 4/2014 (VIII.29..) önkormányzati rendelete III. Fejezete a következő alcímmel egészül ki:

„Eljárási szabályok

9/C. §

Az ingatlanok házszámának megállapítása ügyében a jegyző jár el.

9/D. §

A házszám megváltoztatására irányuló eljárás hivatalból, vagy annak a személynek a kérelmére indul, akinek a házszám megváltoztatásához jogos érdeke fűződik.”

5. §

A közterületek elnevezésének, valamint az elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám - megállapítás szabályairól szóló Kocsord község képviselő testületének 4/2014 (VIII.29..) önkormányzati rendelete 10. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A lakóházak, az egyéb épületek és az építési telkek házszámmal való ellátása a Kocsordi Polgármesteri Hivatal feladata.”

6. §

A közterületek elnevezésének, valamint az elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám - megállapítás szabályairól szóló Kocsord község képviselő testületének 4/2014 (VIII.29..) önkormányzati rendelete 13. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A házszámok megállapítására, megváltoztatására vonatkozó eljárásban az általános közigazgatási rendtartásról szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.”

7. §

Hatályát veszti a közterületek elnevezésének, valamint az elnevezésük megváltoztatására irányuló kezdeményezés és a házszám - megállapítás szabályairól szóló Kocsord község képviselő testületének 4/2014 (VIII.29..) önkormányzati rendelete

- a) 1. § (1) és (2) bekezdése,
- b) 2. § (1)–(3) bekezdése,
- c) 3. § (1) és (2) bekezdése,
- d) 3. § (5) bekezdése,
- e) 5. § (2) bekezdése,
- f) 5. § (4) bekezdése.

8. §

(1) Ez a rendelet – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – a kihirdetését követő harmadik napon lép hatályba.

(2) Az 1–7. § az e rendelet kihirdetését követő napon lép hatályba.

(3) Jelen rendelet házszám megállapítására és módosítására vonatkozó szabályait a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.

Bontási jegyzőkönyv

Készült: 2023. március 13. napján 9.00 órakor a Kocsordi Polgármesteri Hivatal hivatalos helyiségében

Jelen vannak:

Bakos Róbert polgármester

Andráskáné Rádi Bettina jegyző

Imréné Kósa Ágnes ügyintéző

Tárgy: Magyar Falu Program Önkormányzati temetők infrastrukturális fejlesztése – 2022 című, MFP-ÖTIF/2022 kódszámú pályázat „Köztemető fejlesztése járdafelújítás által Kocsordon” pályázathoz kapcsolódó kivitelezési tevékenység elvégzésével kapcsolatban beérkezett ajánlatok bontása

Az ajánlat benyújtásának határideje 2023. március 10 nap 16.00 óra

Az ajánlattételi felhívásra három ajánlat érkezett.

1. Metopa-Art Kft. Kft. (4700 Mátészalka, Dózsa Gy. u. 41. sz.)
Ajánlati ár bruttó: 6.488.416.- Ft
2. Rirosa Építő Kft. (4356 Nyírcsaholy, Dózsa Gy. u. 32. sz.)
Ajánlati ár bruttó: 5.855.270.- Ft
3. Z-Konstrukt Kft. (4700 Mátészalka, Ipari út 31. sz.)
Ajánlati ár bruttó: 5.565.118.- Ft

Az ajánlatok tartalmi vizsgálata folyamatban van.

K.m.f.

Bakos Róbert
polgármester

Andráskáné Rádi Bettina
jegyző

Imréné Kósa Ágnes
ügyintéző

„Tervezet”

Kocsord Község Önkormányzata
Képviselő-testületének
...../2023.(.....)
határozata

a Magyar Falu Program „Önkormányzati temetők
infrastrukturális fejlesztése – 2022” című pályázathoz kapcsolódó
kiviteli feladatok ellátására beérkezett ajánlatok elbírálásáról

A Képviselő-testület

1./ Megállapítja, hogy az ajánlattételi határidő lejártáig három ajánlattevő nyújtotta be ajánlatát, nevezetesen

1. **Metopa-Art Kft. (4700 Mátészalka, Dózsa Gy. u. 41.)**
Ajánlati ár bruttó: 6.488.416.- Ft

2. **Rirosa Építő Kft. (4356 Nyírcsaholy, Dózsa Gy. u. 32.)**
Ajánlati ár bruttó: 5.855.270.- Ft

3. **Z-Konstrukt Kft. (4700 Mátészalka, Ipari út 31.)**
Ajánlati ár bruttó: 5.565.118.- Ft

2./ A Képviselő-testület a Magyar Falu Program keretében elnyert „Önkormányzati temetők infrastrukturális fejlesztése – 2022” című pályázattal kapcsolatos, kivitelező kiválasztására vonatkozó beszerzési eljárást érvényesnek és eredményesnek nyilvánítja.

3./ A Képviselő-testület a Magyar Falu Program keretében elnyert „Önkormányzati temetők infrastrukturális fejlesztése – 2022” című pályázat megvalósításával kapcsolatos kivitelezési tevékenységére **vonatkozó beszerzési eljárás nyertesévé a Z-Konstrukt Kft. (4700 Mátészalka, Ipari út 31.)** ajánlatát nyilvánítja.

4./ Felhatalmazza Bakos Róbert polgármestert a szerződés aláírására és szükséges intézkedések, jognyilatkozatok megtételére.

Határidő: azonnal

Felelős: polgármester

K.m.f.

Bakos Róbert s.k.
polgármester

Andráskáné Rádi Bettina s.k.
jegyző

Bontási jegyzőkönyv

Készült: 2023. március 13. napján 9.00 órakor a Kocsordi Polgármesteri Hivatal hivatalos helyiségében

Jelen vannak:

Bakos Róbert polgármester

Andráskáné Rádi Bettina jegyző

Imréné Kósa Ágnes ügyintéző

Tárgy: A Magyar Falu Program keretében 2021-ben meghirdetett Önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanok fejlesztése - 2021 című, MFP-ÖTIK/2021 kódszámú pályázat „Orvosi rendelő környezetrendezése” pályázathoz kapcsolódó kivitelezési tevékenység elvégzésével kapcsolatban beérkezett ajánlatok bontása

Az ajánlat benyújtásának határideje 2023. március 10. nap 16.00 óra

Az ajánlattételi felhívásra három ajánlat érkezett.

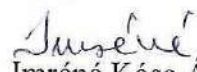
1. Metopa-Art Kft. Kft. (4700 Mátészalka, Dózsa Gy. u. 41. sz.)
Ajánlati ár bruttó: 5.100.638.- Ft
2. Rirosa Építő Kft. (4356 Nyíresaholy, Dózsa Gy. u. 32. sz.)
Ajánlati ár bruttó: 4.891.695.- Ft
3. Z-Konstrukt Kft. (4700 Mátészalka, Ipari út 31. sz.)
Ajánlati ár bruttó: 4.606.399.- Ft

Az ajánlatok tartalmi vizsgálata folyamatban van.

K.m.f.

Bakos Róbert
polgármester

Andráskáné Rádi Bettina
jegyző

Imréné Kósa Ágnes
ügyintéző

„Tervezet”

Kocsord Község Önkormányzata
Képviselő-testületének
...../2023.(.....)
határozata

a Magyar Falu Program „Önkormányzati tulajdonban lévő
ingatlanok fejlesztése – 2021” című pályázathoz kapcsolódó kiviteli
feladatok ellátására beérkezett ajánlatok elbírálásáról

A Képviselő-testület

1./ Megállapítja, hogy az ajánlattételi határidő lejártáig három ajánlattevő nyújtotta be ajánlatát, nevezetesen

1. **Metopa-Art Kft. (4700 Mátészalka, Dózsa Gy. u. 41.)**
Ajánlati ár bruttó: 5.100.638.- Ft

2. **Rirosa Építő Kft. (4356 Nyírsaholy, Dózsa Gy. u. 32.)**
Ajánlati ár bruttó: 4.891.695.- Ft

3. **Z-Konstrukt Kft. (4700 Mátészalka, Ipari út 31.)**
Ajánlati ár bruttó: 4.606.399.- Ft

2./ A Képviselő-testület a Magyar Falu Program keretében elnyert „Önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanok fejlesztése – 2021” című pályázattal kapcsolatos, kivitelező kiválasztására vonatkozó beszerzési eljárást érvényesnek és eredményesnek nyilvánítja.

3./ A Képviselő-testület a Magyar Falu Program keretében elnyert „Önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanok fejlesztése – 2021” című pályázat megvalósításával kapcsolatos kivitelezési tevékenységére **vonatkozó beszerzési eljárás nyertesévé a Z-Konstrukt Kft. (4700 Mátészalka, Ipari út 31.)** ajánlatát nyilvánítja.

4./ Felhatalmazza Bakos Róbert polgármestert a szerződés aláírására és szükséges intézkedések, jognyilatkozatok megtételére.

Határidő: azonnal

Felelős: polgármester

K.m.f.

Bakos Róbert s.k.
polgármester

Andráskáné Rádi Bettina s.k.
jegyző

KOCSORD KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
POLGÁRMESTERÉTŐL

ELŐTERJESZTÉS
- a Képviselő-testülethez -

A közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLIII. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 42. § (1) bekezdése alapján az ajánlatkérőnek minősülő szervezetek a költségvetési év elején, legkésőbb március 31. napjáig éves összesített **közbeszerzési tervet** (a továbbiakban: közbeszerzési terv) kötelesek készíteni az adott évre tervezett közbeszerzéseiről.

A nemzeti értékhatárokat el nem érő beszerzések esetén nem kell közbeszerzési eljárást lefolytatni. A nemzeti értékhatárokat elérő értékű beszerzések esetén a nemzeti eljárásrendben, az uniós értékhatárokat elérő beszerzések esetén pedig az uniós eljárásrendben meghatározott eljárások közül a megfelelőt kell lefolytatni.

2023. január 01. és 2023. december 31. közötti időszakra vonatkozó nemzeti közbeszerzési értékhatárokat Magyarország 2023. évi központi költségvetéséről szóló 2022. évi XXV. törvény határozza meg.

A Közbeszerzési Hatóság Elnökének 2022. december 19. napján közzétett tájékoztatója alapján, a 2023. január 01. napjától alkalmazandó közbeszerzési értékhatárok az alábbiak:

1. A nemzeti közbeszerzési értékhatárok:

- a) árubeszerzés esetében 15 millió forint,
- b) építési beruházás esetében 50 millió forint,
- c) szolgáltatás megrendelése esetében 15 millió forint.

2. Uniós közbeszerzési értékhatárok:

- a) Árubeszerzés esetén: 75.245.700.- Ft (215.000 euró) és afelett;
- b) Építési beruházás esetén: 75.245.700.- Ft (215.000 euró) és afelett;
- c) Szolgáltatás megrendelése esetén: 150.841.380 forint (431.000 euró) és afelett.

A Közbeszerzési Hatóság Elnökének tájékoztatója alapján az érintett ajánlatkérők a közbeszerzési tervben adják meg lehetőleg a nevük mellett a tervezett közbeszerzés tárgyát, a tervezett eljárás típusát, valamint az eljárás tervezett megindításának időpontját. Javaslom továbbá, hogy ezen ajánlott tartalmi elemek mellett kerüljön megjelölésre továbbá az alkalmazandó eljárásrend is, mely alapján egyértelműen megállapítható, hogy uniós, vagy nemzeti eljárásrendben folytatja-e le önkormányzatunk az adott eljárást.

A Kbt. 43. § (1) bekezdés a) pontja előírja, hogy az ajánlatkérő a közbeszerzési tervet, valamint annak módosítását (módosításait) a terv vagy a terv módosításának elfogadását követően haladéktalanul köteles közzétenni a Közbeszerzési Hatóság által működtetett Közbeszerzési Adatbázisban. Amennyiben az Adatbázisban való közzététel valamely okból nem lehetséges, az ajánlatkérő a szóban forgó közzétételi kötelezettségnek a saját honlapján tehet eleget. Természetesen Kocsord Község Önkormányzatának 2023. évi közbeszerzési terve a település honlapján mindenképpen közzétételre kerül.

Kocsord, 2023. március 20.

Bakos Róbert s.k.
polgármester

„Tervezet”

**Kocsord Község Önkormányzata
Képviselő-testületének
...../2023.(.....)
határozata**

Kocsord Község Önkormányzata 2023. évi közbeszerzési tervének elfogadásáról

Kocsord Község Önkormányzata Képviselő-testülete

A Közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény 42. § (1) bekezdés alapján úgy dönt, hogy Kocsord Község Önkormányzatának 2023. évi közbeszerzési tervét jelen határozat mellékletét képező tartalommal elfogadja.

Melléklet: 2023. évi közbeszerzési terv

Határidő: 2023. március 31.

Felelős: Andrásné Rádi Bettina jegyző

K.m.f.

Bakos Róbert s.k.
polgármester

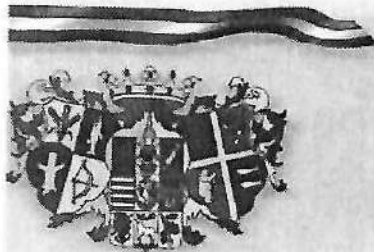
Andrásné Rádi Bettina s.k.
jegyző

..../2023. (...) határozat melléklete

**Kocsord Község Önkormányzata
2023. évi közbeszerzési terve**

Ajánlatkérő neve: Kocsord Község Önkormányzata

Sorszám	A közbeszerzés tárgya	Irányadó eljárásrend	Tervezett eljárástípus	Az eljárás tervezett megindítása
1.	Építési beruházás MFP Önkormányzati temetők infrastrukturális fejlesztése (4.994.605.- Ft)	Nemzeti eljárásrend	A közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény 115. §	A támogatási szerződés aláírását követően.
2.	Építési beruházás MFP Önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanok fejlesztése (4.991.825.- Ft)	Nemzeti eljárásrend	A közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény 115. §	A támogatási szerződés aláírását követően.
3	Építési beruházás MFP Önkormányzati temetők infrastrukturális fejlesztése (5.997.711.- Ft)	Nemzeti eljárásrend	A közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény 115. §	A támogatási szerződés aláírását követően.

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés Elnökétől
H-4400 Nyíregyháza, Hősök tere 5.

Ikt.sz.: ÁLT/40-9/2023.

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye valamennyi polgármestere
részére

*Tárgy: Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye
Környezetvédelmi Programja 2023-2028 c.
dokumentum megküldése véleményezésre*

Tisztelt Polgármester Asszony!
Tisztelt Polgármester Úr!

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.) 46. § (2) bekezdése alapján Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Önkormányzata (a továbbiakban: vármegye önkormányzata) az épített és természeti környezet védelmével kapcsolatos feladatainak ellátása érdekében elkészítette a „Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Környezetvédelmi Programja 2023-2028” c. dokumentumot.

A Kvt. 46. § (2) bekezdésének a) pontja alapján az Ön számára csatoltan megküldöm a „Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Környezetvédelmi Programja 2023-2028” c. dokumentumot és kérem, hogy azzal összefüggő véleményét, észrevételeit a jegyzo@szszbmo.hu e-mail címre lehetőségei szerint mihamarabb, de legkésőbb 2023. május 2. napjáig megküldeni szíveskedjen.

Támogató együttműködésüket ezúton is köszönöm.

Nyíregyháza, 2023. február 28.

Tisztelettel:

Seszták Oszkár

2023-
2028

Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Környezetvédelmi Programja

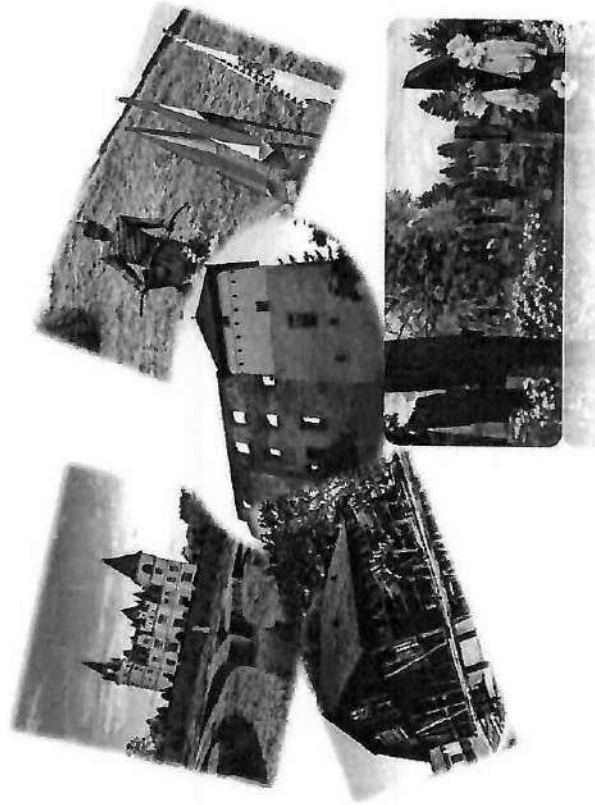

Szabolcs-Szatmár-Bereg
Vármegye Önkormányzatának
megbízásából készítette:

Dr. Vass Róbert

*„Az ész az embernek nem azért adátott,
hogy a természetet felett uralkodják, hanem,
hogy azt követhni s annak engedelmeskedni tanuljon.”*

(Eötvös József)

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	5
2. Előzmény	5
3. A környezetvédelmi program elkészítéséhez figyelembe vett dokumentumok	6
4. A vármegye általános bemutatása	9
4.1. A vármegye földrajzi helyzete	9
4.2. Földtani adottságok	11
4.3. Vízrajzi adottságok	11
4.4. Talaj- és növényföldrajzi adottságok	12
4.5. Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye éghajlati viszonyai	14
4.6. Társadalmi jellemzők	17
5. A környezeti elemek állapotának bemutatása	21
5.1. Levégőtisztaság-védelem	21
5.2. Zaj- és rezgésvédelem	27
5.3. Fenntartható vízgazdálkodás	30
5.3.1. Vizeink védelme és fenntartható használata	30
5.3.2. Egészséges ivóvíz biztosítása	40
5.3.3. Szennyvízelvezetés és -tisztítás, szennyvíziszap kezelés, hasznosítás	42
5.4. Természet- és tájvédelem	44
5.5. Talajvédelem	49
5.6. Környezeti kármentesítés	52
5.7. Hulladékgazdálkodás	53
5.8. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira	59
5.9. Turizmus	63
6. SWOT analízis	66
7. Környezetvédelmi jövőkép	68
8. A környezetvédelmi program stratégiai célkitűzései és azok megvalósítása	69
8.1. A levegőtisztaság-védelem stratégiai eszközei	69
8.2. A zaj- és rezgésvédelem stratégiai eszközei	70
8.3. Fenntartható vízgazdálkodás stratégiai eszközei	71
8.3.1. A vizeink védelmének, fenntartható használatának stratégiai eszközei	71
8.3.2. Az egészséges ivóvíz biztosításának stratégiai eszközei	72
8.3.3. Szennyvízelvezetés és -tisztítás, szennyvíziszap kezelés, hasznosítás stratégiai eszközei	72
8.4. A természet- és tájvédelem stratégiai eszközei	73

8.5. A talajok védelmének és fenntartható használatának stratégiai eszközei	74
8.6. A környezeti kármentesítés stratégiai eszközei	75
8.7. A hulladékgazdálkodás stratégiai eszközei	75
8.8. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésének, az éghajlatváltozás hatásaira való felkészülés stratégiai eszközei	76
8.9. A fenntartható turizmus és ökoturizmus megteremtésének stratégiai eszközei	78
9. A környezetvédelmi program finanszírozási eszközei, a program végrehajtása, nyomon követése	79

1. Bevezetés

Az ipari forradalom új fejezetet nyitott az emberiség életében, ami a környezeti, természeti kincsek jelentős, sokszor károsító használatával járt együtt. A XX. század '60-as éveitől a jelentős természetkárosítások, környezeti katasztrófák hatására felerősödött a környezeti érzet felelősség, aggodás, megkezdődött a környezeti tudat, illetve maga a környezetvédelem kialakulása. Felmerült az igény olyan céltudatos, szervezett, intézményszerű emberi tevékenység kialakítására, amelynek célja az ember ipari, mezőgazdasági, bányászati tevékenységéből fakadó káros következmények kiküszöbölése, és megelőzése az élővilág és az ember károsodás nélküli fennmaradásának érdekében.

Hazánkban a törvényi szintű szabályozásra először a környezet védelmében 1976-ban került sor (1976. évi II. tv.), amely a föld, a vizek, a levegő, az élővilág, a táj, a települési környezet, a zaj és a sugárzás elleni védelemmel kapcsolatos rendelkezéseket tartalmazza.

Az 1995. évi LIII. Környezetvédelmi törvény értelmében a környezeti értékek megőrzése és védelme az ember egészsége és életminősége, valamint az élővilág szempontjából nélkülözhetetlen. A környezet és az emberi tevékenységek közötti harmónia a hosszitávon fenntartható fejlődés alapfeltétele. A fenti elvek alapján megfogalmazott környezetvédelmi feladatok egy részét a törvény az önkormányzatok hatáskörébe utalja. A vármegyei önkormányzat feladata ezen a téren a helyi önkormányzati programok elkészítéséhez iránymutatás azon vármegyei célok és intézkedések megfogalmazásával, amelyek megvalósítása regionális szinten hatékony és indokolt.

Magyarország Alaptörvénye is elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.

Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Önkormányzata a vármegye környezeti jövőképét, a természeti értékek megőrzését jelen dokumentáció elfogadásával kívánja elősegíteni.

2. Előzmény

A megye első környezetvédelmi programja 2003-ban készült a 2003-2008 közötti időszakra. A program szerves folytatásaként, a korábbi tervezési szakasz célkitűzéseinek felhasználásával 2009-ben kezdődött meg egy újabb időszakra a program készítése a 3. Nemzeti Környezetvédelmi Programban megfogalmazott célkitűzésekkel összhangban. A program 2010 májusában készült el a 2010-2016. közötti időszakra. A programot Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Közgyűlése a 60/2010. (V. 15.) számú önkormányzati határozatával fogadta el. A programban meghatározott célkitűzések megvalósításának jelentős része az Európai Unió 2013-2020 közötti költségvetési ciklusban kiírt pályázataitól függött, illetve a hazai kapcsolódó programoktól. (pl.: Széchenyi 2020), így a megyei környezetvédelmi program időszakára 2020-ig meghosszabbításra került.

2020-ban már felmerült az új megyei környezetvédelmi program elkészítése, de ennek összhangban kell lennie a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal. Az 5. Nemzeti Program – amely 2020-2026 közötti időszakra szól), 2020-ban elkészült, de az Országgyűlés csak 2022. december 9-én fogadta el a 62/2022. (XII. 9.) OGY határozattal.

3. A környezetvédelmi program elkészítéséhez figyelembe vett dokumentumok

5. Nemzeti Környezetvédelmi Program 2020-2026

Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program (továbbiakban 5. NKP) Magyarország környezeti állapotának javítása és a fenntartható fejlődés környezeti biztosítása érdekében 4 db stratégiai és 2 db horizontális célt határozott meg:

I. Stratégiai célok:

I/1. Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése

I/2. Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata

I/3. Az erőforrás-takarékosság és -hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és körforgásos működésének erősítése

I/4. A környezetbiztonság javítása

II. Horizontális célok:

II/1. A társadalom környezettudatosságának növelése

II/2. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási képesség erősítése

A célok elérését az egyes stratégiai területeken meghatározott célok és intézkedések, illetve az átfogó inézkedési területeken megfogalmazott cselekvési irányok biztosítják.

I/1. Az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése

I/1.1. Levegőtisztaság javítása

I/1.2. Zajterhelés csökkentése

I/1.3. Egészséges ivóvíz biztosítása

I/1.4. Szennyvízelvezetés és -tisztítás, szennyvíziszap kezelés, hasznosítás

I/1.5. Zöldfelületek védelme, zöldinfrastruktúra fejlesztése

I/2. Természeti értékek és erőforrások védelme, helyreállítása, fenntartható használata

- I/2.1. A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem
- I/2.2. Talajok védelme és fenntartható használata
- I/2.3. Vizeink védelme és fenntartható használata
- I/2.4. Környezeti kármentesítés

I/3. Az erőforrás-takarékosság és -hatékonyság javítása, a gazdaság zöldítése és körforgásos működésének erősítése

- I/3.1. A környezettudatos termelés előmozdítása, az ökoinnováció ösztönzése
- I/3.2. A fogyasztás környezeti hatásainak csökkentése
- I/3.3. Energiatakarékosság és -hatékonyság javítása, a megújuló energia-hasznosítás növelése
- I/3.4. Hulladékgyűjtésközpontú
- I/3.5. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, felkészülés az éghajlatváltozás hatásaira
- I/3.6. Az agrárgazdaság környezeti aspektusai
- I/3.7. Az erdőgazdálkodás környezeti aspektusai
- I/3.8. Az ásványkincsekkel való gazdálkodás környezeti szempontjai
- I/3.9. Közlekedés és környezet
- I/3.10. Turizmus és környezet

I/4. A környezetbiztonság javítása

- I/4.1. Kémiai biztonság
- I/4.2. Nukleáris biztonság, sugárvédelem és környezet
- I/4.3. Környezeti kármegelőzés és kárelhárítás

II/1. A társadalom környezettudatosságának növelése és II/2. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási képesség erősítése

- II/1. A környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése
- II/2. Társadalmi részvétel, környezeti információt
- II/3. Környezetvédelem a településeinkben
- II/4. Környezetvédelem a településpolitikánkban
- II/5. Közreműködés az Európai Unió környezetpolitikájának fejlesztésében és végrehajtásában
- II/6. Nemzetközi együttműködés
- II/7. Jogi szabályozás és jogalkalmazás

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Klímastratégiája

A 2018-ban elkészült dokumentum meghatározta a vármegye klímavédelmi jövőképet: „2030-ban Szabolcs-Szatmár-Bereg megye a klímaváltozás hatásaihoz alkalmazkodni tudó, természeti értékekben gazdag terület, ahol biztonságos élni és gazdálkodni.”

Átfogó klímavédelmi célkitűzésként a megyei klímavédelmi intézményrendszer felállítását, finanszírozásának megteremtését fogalmazták meg.

Dekarbonizációs és mitigációs célkitűzések:

1. Energiafelhasználás hatékonyságának növelése a kibocsátás csökkentésével
2. A közlekedésből származó CO₂ kibocsátás csökkentése
3. Megújuló energiaforrások arányának növelése a megye energiaszerkezetében
4. Erdősültség arányának növelése (CO₂ nyelés fokozása)

Átfogó és felkészülési célkitűzések:

1. Aszályal szemben védett területek arányának növelése
2. Helyi vízkárok elleni sérülékenység csökkentése
3. Hőhullámokkal szembeni védekezés erősítése
4. Építési környezet sérülékenységének csökkentése
5. Ár- és belvízvédelmi rendszer fenntartása és fejlesztése
6. Települések zöldfelületeinek művelése

Speciális adaptációs és felkészülési célkitűzések:

1. A természeti és táji értékek sérülékenységének vizsgálata
2. A megye agrárterületének alapját képező értékek megóvása
3. A kultúrtáj legfontosabb elemeinek megóvása
4. A védett, épített értékek sérülékenységének vizsgálata
5. A klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás feltételeinek megteremtése a mezőgazdasági területén
6. A mezőgazdasági termelés biztonságát fokozó öntözési rendszerek komplex kiépítése
7. Helyi turizmus és ökoturizmus erősítése

Klímadataossági és szemléletformálási célkitűzések:

1. A klímadataossági fogászói magatartás erősítése
2. A helyi alkalmazkodási ismeretek bővítése
3. Az ÜHG kibocsátás csökkentését célzó szemléletformálás
4. A Megyei Önkormányzat klímadataossági szakmai és lakossági kommunikációjának erősítése

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területfejlesztési Konceptió (2013, felülvizsgálat 2021)

Környezetvédelmi szempontból a koncepció legfontosabb stratégiai célja a Zöld Megye:

„A megye hosszú távú fejlődése, a vonzó megyei környezet megteremtése érdekében fontos a megye energiaellátásának fokozatos átalítása megújuló, illetve alternatív forrásokra. Ez egyrészt csökkentheti a megye külső energiafíggségét és az önfenntartás megerősödést energetikai szempontból, a megye közvetett és közvetlen széndioxid-kibocsátását, másrészt ösztönözheti a zöldgazdaság megerősödését is. Emellett nagy hangsúlyt kell fektetni a körforgásos gazdaság erősítésére is, amelynek egyik eszköze a korszerű hulladékgazdálkodás feltételeinek megteremtése. A megye sajátos helyzetéből fakadóan kiemelten kell kezelni a vízkárelhárítást (ár- és belvízvédelem, aszály), az integrált vízgazdálkodást, a vízkészletek védelmét és hasznosítását is (pl. komplex célú víztározás, csapadékvíz-gazdálkodás, folyógaazdálkodás), továbbá tudatos klímasztratégiára van szükség. A fizikai környezet energetikai megújítása mellett, az elkövetkező években, kiemelt feladat lesz a környezettudatosság erősítése a lakosság, vállalkozások és települések körében.”

Horizontális célok közül a fenntartható növekedés emelhető ki:

„A környezeti fenntartható növekedés a meglévő erőforrásokat hatékonyabban hasznosító, zölddebb, klímabarátabb növekedést irányoz elő. Fontos, hogy bármilyen fejlesztés is valósul meg, az bizonyíthatóan járuljon hozzá a fenntartható fejlődéshez, csökkentsen, de semmiképpen ne növelje a környezeti terhelést. Ennek fontos összetevője a helyi erőforrások, termékek minél jobb, szélesebb körű hasznosítása is a megyén belül.”

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Területfejlesztési Programja 2021-2027

Környezetvédelmi szempontból a programban meghatározott „Zöld Megye” stratégiai célhoz kapcsolódó 2. prioritás emelhető ki, amelyben a hatékony környezetgazdálkodás és klímaváltozáshoz való alkalmazkodás megteremtését tűzték ki célul.

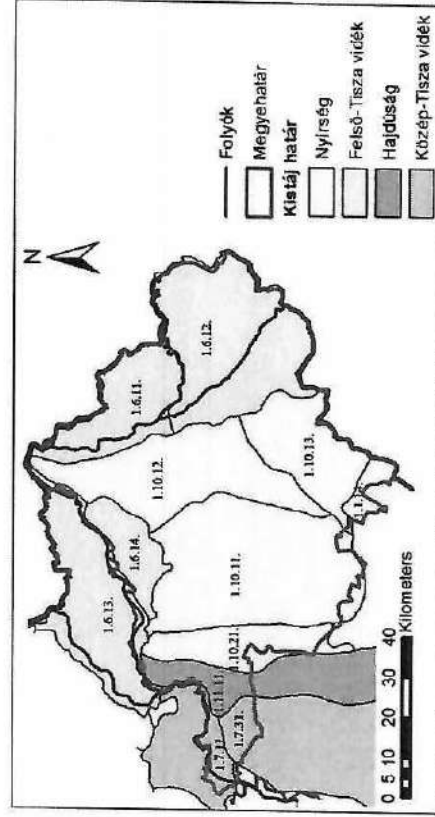
4. A vármegye általános bemutatása

4.1. A vármegye földrajzi helyzete

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye Magyarország északkeleti részén fekszik északi és keleti területén Szlovákiával, Ukrajnával és Romániával határos, nyugaton és délen Borsod-Abaúj-Zemplén és Hajdú-Bihar vármegyék határolják. A vármegye az Alföld nagytíj területén

fekszik, jelentős részét a Felső-Tisza vidék és a Nyírség középtáj fedi le, valamint a Közép-Tisza vidék kistájai közül a Hortobágy és a Taktaköz érinti a vármegye nyugati részét, valamint a Hajdúság középtájához tartozó Hajdúhát (1. ábra). A vármegye téjfldrajzi változatosságát jelzi, hogy az 5936 km²-es területen összesen 12 kistáj található:

- Felső-Tisza vidék:
  - Beregi-sík: 556 km²,
  - Szatmári-sík: 1172 km²,
  - Rétköz: 275 km²,
  - Bodrogeköz: 862 km² (csak kis része érinti a vármegye területét),
- Nyírség:
  - Északkelet-Nyírség: 950 km²,
  - Közép-Nyírség: 1468 km²,
  - Délkelet-Nyírség: 553 km²,
  - Dél-Nyírség: 1215 km² (csak kis része érinti a vármegyét),
  - Nyugati- vagy Lőszös-Nyírség: 404 km²,
- Közép-Tisza vidék:
  - Hortobágy,
  - Taktaköz (csak kis részük érinti a vármegye területét),
- Hajdúság:
  - Hajdúhát: 811 km²

1. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye kistájai

1.6.11. Beregi-sík, 1.6.12. Szatmári-sík, 1.6.14. Rétköz, 1.6.13. Bodrogeköz, 1.10.12. Északkelet-Nyírség, 1.10.11. Közép-Nyírség, 1.10.13. Délkelet-Nyírség, 1.1.14. Dél-Nyírség, 1.10.21. Nyugati- vagy Lőszös-Nyírség, 1.7.31. Hortobágy, 1.7.11. Taktaköz, 1.11.11. Hajdúhát.

Forrás: Saját szerkesztés Magyarország Kistéjainak Katalógusa 2010 alapján

4.2. Földtani adottságok

A vármegye földtani szempontból alföldi viszonylatban igen változatos térségnek számít. Területének döntő hányada a sekélyföldvilágilag egymástól határozottan elkülönülő Felső-Tisza vidék folyóvízi üledékekkel fedett alluviai síkján, valamint a zömében futóhomokból és löszös homokból álló Nyírség hordalékkúpján fekszik. A terület felső pár száz méteres, vízadó rétegekkel tagolt üledéksora a pannóniai korszak végétől, kezdett felhalmozódni. A Pannon-beltavat feltöltő homokos, iszapos üledékre a pliocén korban hasonló összetételű üledékek települtek, majd a pleisztocén során jelentős mennyiségű kavics rakódott le 6-7 szintet képezve. A kavicsrétegek között finomabb szemű folyóvízi üledékek akkumulálódnak. A Felső-Tisza vidék és a Nyírség fejlődéstörténete mintegy 40-50 ezer évvel ezelőtt vált külön egymástól, amikor a Nyírség területe kiemelkedett és az azt szegélyező peremi területek (Szatmári-sík, Beregi-sík, Rétköz, Bodrogköz) lesüllyedtek. A kiemelt, jelentős folyóvizek nélküli maradt nyírségi hordalékkúp területén az erős jégkorszaki szelek munkájának köszönhetően futóhomok területek alakultak ki, és főként a Lössös-Nyírségben jelentős volt a hullópor felhalmozódása, ami később lösszé alakult. Ezzel szemben a peremi süllyedésekben tovább folyt a folyóvízi feltöltő tevékenység. A Kárpátokból kilépő Tisza és Szamos folyók a Nyírség kiemelkedésének idején még az Érmellék területén folytak át, majd újabb szerkezeti mozgások következtében az Érmellék is emelkedésnek indult így a folyók, a maihoz hasonló északkeleti irányt vették fel és foglalták el Szatmár-Beregi síkot. A Beregi-sík területén a miocén kori vulkanizmushoz köthető formák figyelhetők meg, a Tarpa közység határában lévő dacitból álló Nagy-hegy (164 m) és a Barabás közység mellett lévő, a Mezőkasszonyi-hegy részét képező, riolitból álló Típet-hegy (179 m), koruk 10-12 millió évre tehető. A Szatmár-Beregi sík átlagos magassága 104-125 m, Rétköz 95-100 között helyezkedik el, Nyírség 120-150 m, de a legmagasabb buckacitók a 160-180 métert is elérik. A vármegye területe ásványkincsekben szegénynek mondható. Szatmári-sík területén folyami kavicsot és folyami homokot bányásznak (Tiszabecs, Rozsály), míg a Beregi-síkon, a Barabási-hegység időszkala riolit kiemelési folyik. A Nyírség területe ásványi nyersanyagokban igen szegény, építőhomok és a bányakincsek minőségű felszín alatti vizek tekintetében találhatóak jelentős készletek.

A kiemelt hordalékkúp területen szénhidrogének és egyéb fosszilis energiahordozók nem találhatóak. A megújuló energiaforrások arányának növeléséhez, jelentős mértékben hozzájárulhat a megye gazdag termálvíz készletének nagyobb mértékű hasznosítása.

4.3. Vízrajzi adottságok

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye hazánk vízfolyásokban egyik leggazdagabb vármegyéje. Legnagyobb folyója a Tisza, amely a Szamos torkolatáig már 13.242 km² kiterjedésű vízgyűjtőterülettel rendelkezik. A Szamos torkolatánál, ennél jelentősebb, 15.111 km²-es területről gyűjti össze vizeit. A vármegye területét elhagyva a Tisza vízgyűjtője a Bodrog folyóval egyesítve 50.000 km²-t tesz ki. A Tisza közepes vízhozama Tiszabecsnél 224 m³/s, míg Vásárosnaménynál a Szamosnak 126 m³/s a közepes vízhozama. Jólval kisebb jelentőségű vízfolyások a Kraszna (hossz: 193 km, közepes vízhozam: 3 m³/s, vízgyűjtő terület:

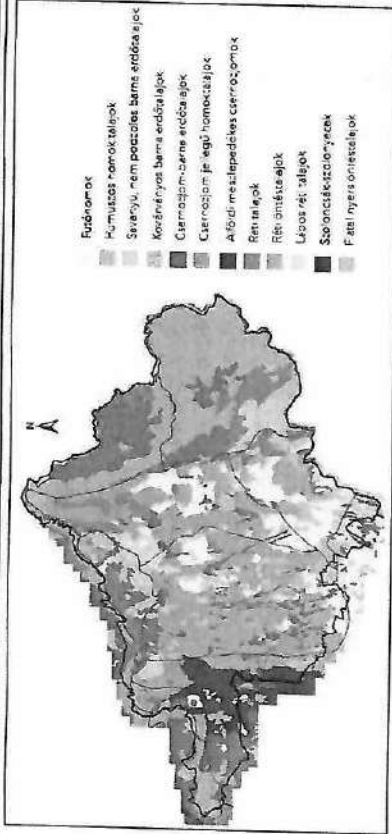
3142 km²), és a Túr folyók (hossz: 95 km, közepes vízhozam: 8,8 m³/s, vízgyűjtő terület: 1262 km²), valamint a Nyírségi vízállástólól északra lévő területek vizeit összegyűjtő Lónyai-főcsatorna (hossz: 91 km, közepes vízhozam: 1,8 m³/s, vízgyűjtő terület: 1960 km²). A vármegye állóvizei is a Felső-Tisza vidék és Nyírség eltérő geológiai fejlődését tükrözik. Az előbbi területen a jellemző állóvizek, a folyók kanyarulatfejlesztő tevékenysége alkalmával képződött, legtöbbször patkó alakú holt-medrek. Ezek keletkezettek természetes úton lefűződéssel, vagy mesterségesen, a kanyarulatok „nyakának” átmenésével. A természetes lefűződéstit kanyarulatok leginkább a mentett ártérnek fekszenek és napjainkra erősen feltöltődtek. Országos szinten is kiemelt természetvédelmi jelentőségű holt-medrek, lálahatók a Beregi-síkon. A jégkorszaki reliktum növényfajoknak élőhelyet biztosító Báb-tava és Nyíres-Navat-és Zsid-tó. A hullámtérben lévő holt-medrek, habár erőteljesen töltődnek, a jelentős részükben, napjainkban is állandó a vízborítás. A Tisza kisvízi medrében jelentős bevágódás figyelhető meg, ami a szabályozásokat követően kialakuló esésnövelés eredménye. Az akár 1,5-2 méterrel is mélyebbre vágódott folyó, kisvizek idején jelentős talajvíz leszivó hatással rendelkezik. Ez a folyamat jelenség még fokozottabban jelentkezhet az elkövetkezendő évtizedek egyre csapadékszegényebbé váló nyári évszakjaiban.

A Nyírség területén a szél által kivált mélyedésben alakultak ki, a főként talajvíz táplálja tavak, valamint buckaközi mélyedések, és nyírvízlaposok. Ezek jelentős részét mára lecsapolták, feltöltötték. Jelenleg nagyobb kiterjedésű természetes tavak akár a 100 ha-t is meghaladják (pl. Nagy-vadas tó), Vajai-tó, Bátorligeti-síkláp). Mesterséges eredetűnek tekinthetőek, a deflációs mélyedésekben, elgátlott völgyekben kialakított tavak, amelyeket az aljazat mélyítésével, vagy elárasztással alakítottak ki, ilyen például a Szabolcs-Veresmári-vízitározó.

4.4. Talaj- és növényföldrajzi adottságok

A vármegye geológiai adottságai következtében, a talajtani viszonyok is igen változatosak, egyes területeken erősen mozaikos képet mutatnak (2. ábra). A Felső-Tisza vidék magas árterein réti talajok, a mélyebb részekben réti öntéstalajok, fiatal nyers öntéstalajok és lápos réti talajok fordulnak elő. Foltokban savanyú, nem podzolos barna erdőtalajok. Az Északkelet-, Közép- és Délkelet-Nyírség nagy kiterjedésű területein futóhomok, humuszos homoktalajok, kovárványos barna erdőtalajok, csernozjom barna erdőtalajok, valamint a mélyebb fekvésű területeken réti talajok találhatóak. A Nyugati- vagy Lössös-Nyírségben az alföldi mészlepedékes csernozjomok, humuszos homoktalajok és kovárványos barna erdőtalajok jellemzőek. Rétközben réti szolonyecsek, réti csernozjomok, réti talajok, és réti öntéstalajok fordulnak elő legfőképpen.

2. ábra. Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye genetikai talajajlansai

Forrás: MTA Talajtani és Agrokémiai Intézet

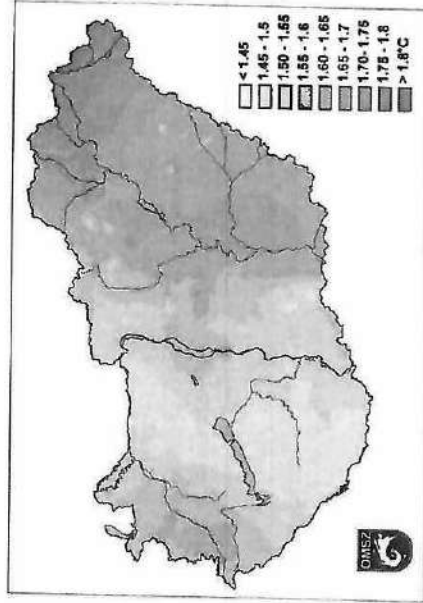
Növényföldrajzi szempontból a vármegye Felső-Tisza vidékéhez tartozó területein az Észak-alföldi flórajárás, európai flóracsoportjának képviselői uralkodnak. A mélyebben fekvő területeken lápi növénytársulások, reliktum jellegű boreális flóraelemek is fellelhetők jelen, pl. tőzegmoha, alhavas- havasi mocsár mellett Báb-tava, Nyíres- Zsid- és a Navat-tó medrére. A folyók helyét a már említett Csaroda melletti Báb-tava, Nyíres- Zsid- és a Navat-tó medrére. A folyók menti bokorfűzések a medervándorlás következtében fokozatosan alakul át fűz-nyár ligeterdővé. A magas ártereken kőrisszil ligeterdő a folyóktól távoli vízállásos, területeket szintén kocsányos tölgy, mezei szil, magyar kőrös. A folyóktól távoli vízállásos, területeket szintén kőrisszil ligeterdő kíséri, a mélyebb részekben hínár, nád és lápi csalán fordul elő. Foltoszerűen előfordulnak a montán és égeres láperdők. A magasabban fekvő területeken foltokban gyertyános-tölgyesek is fellelhetők. Jelentős természeti értéket képvisel a Bockereki- és Lónyai erdő, melyek társulási: (gyertyános-tölgyes, tölgy-kőrös-szil ligetek, fűzláp, égerláp és égeres láperdők), betekintést nyújtanak emberi beavatkozások előtti természetes állapotokba. Az egykori erdőterületek helyét legelő és kaszálók foglalták el, de az utóbbi egy- másfél évtizedben ezek rovására jelentős erdőtelepítések történtek.

A Nyírség az Alföldi flóravidék, Nyírségence flórajáráshoz tartozik. A humidustól az aridusig terjedő élőhelyeit zömében az európai flóraelemek alkotják, de a pusztagyepék, pusztai tölgyesek, kontinentális, pontusi, vagy szubmediterrán elemek is tartózkodnak. A mélyebb fekvésű, buckaközi területeken kialakult láperdőkben, lápréteken cirkumpoláris és boreális maradványfajok is előfordulnak. A nyírvezek lecsapolását követően a talajvíz jelenősen alászállt: ezért az erdőbirtalások gyöngyvirágos tölgyessé alakultak át pl. Baklai-erdő, a nyíregyházi Sótói-erdő. Ezen erdők fő fajtái a kocsányos tölgy, mezei szil, mezei juhar, rezgő nyár. A jobb vizgazdálkodású kovárányos talajokon, nyílt homokpuszta gyep alakultak ki. A mélyebb térszíneken meszes szódás szikes talajok figyelhetők meg sótróti és sókedvelő társulásokkal.

4.5. Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye éghajlati viszonyai

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye a Köppen-féle globális éghajlati felosztás szerint az alföldi területek Cfb övezetbe tartoznak (C: meleg mérsékelt-öv, amelyben a leghidegebb hónap középhőmérséklete $18\text{ }^{\circ}\text{C}$ és $-3\text{ }^{\circ}\text{C}$ között van, rendszeres hótakaró nem keletkezik; f: egyenletesen nedves; b: hosszú, hűvös nyár), míg a dombosabb területek elsősorban Dfb övezetbe tartoznak (D: kontinentális-boreális, a szélsőségesen nagy évközi hőingadozással jellemzett öv, f: egyenletesen nedves, b: hosszú, hűvös nyár). A vármegye az ország kontinentális jegyeket hordozó térségébe tartozik, ezen belül a mérsékelttem hűvös-mérészkeltlen száraz az éghajlata.

Az évi középhőmérséklet a Felső-Tisza vidék nagyvízhoz tartozó részén és a Nyírség északi részén $9\text{ }^{\circ}\text{C}$ körül mozog, míg a vármegye többi részén $9,5\text{ }^{\circ}\text{C}$. A csapadék éves összege $550\text{--}680\text{ mm}$ között változik, csak a Szatmári-sík legkeletrébbi területein haladja meg a 700 mm -t. Az évi napsütéses órák száma a vármegye ÉNy-i részén $2000\text{--}2050$ óra, míg a DK-i területeken $1850\text{--}1950$ óra. Az uralkodó szélirány északi, északkeleti, az átlagos szélsebesség 3 m/s körül alakul. Az Országos Meteorológiai Szolgálat kimutatásai alapján az $1981\text{--}2016$ közötti 35 éves időszakban az évi középhőmérséklet a vármegye területén $1,6\text{--}1,9\text{ }^{\circ}\text{C}$ -al emelkedett (3. ábra).

3. ábra: Az éves középhőmérsékletet változásának területi eloszlása az $1981\text{--}2016$ időszakban
Forrás: OMSZ: https://www.met.hu/eghajlat/eghajlatvaltozas/megfigyelt_valtozasok

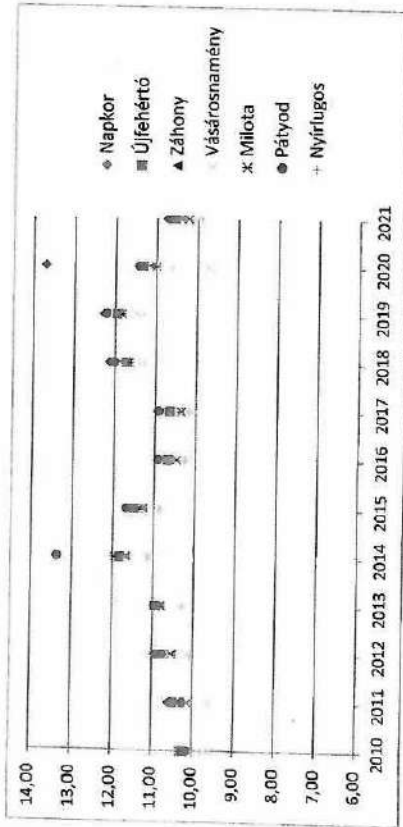
A $2010\text{--}2021$ közötti időszakra továbbra is éghajlati szélsőségek voltak jellemzők. Többször dőltek meg a hőmérsékleti maximumok, minimumok, a hőségnapok számának növekedése folytatódott. Habár 2010 -ben kiemelkedő mennyiségű csapadék hullott, azóta pedig extrém aszályos időszakok is jelentkeztek. Az Országos Meteorológiai Szolgálat adatai alapján hét

meteorológiai állomás hőmérséklet, relatív nedvesség tartalom, csapadék, átlagos szélsebesség és átlagos légnyomás értékei kerültek kiértékelésre 2010-2021 között (4. ábra).

Az évi középhőmérséklet emelkedését mutatják, az 1981 és 2016 között megfigyelt felmelegedés, ha változó mértékben is, de egyértelműen folytatódott. Viszont a fenti állomások között több, is a vármegye keleti részén fekszik, így itt, mintegy 0,5 °C-al alacsonyabb hőmérsékleti értéket mértek.

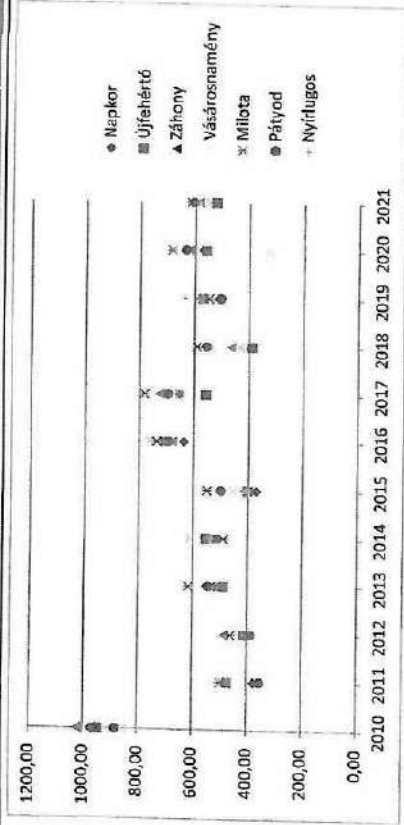
A legmelegebb hónap a július és az augusztus, az átlag értékek növekedtek, 2015-ben és 2021-ben az értékek 23 °C felett alakultak. A leghidegebb hónap a január, amely 2017-ben volt a legalacsonyabb.

4. ábra. A havi középhőmérséklet éves menete 2010-2021 között Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében
Forrás: OMSZ adatok feldolgozása alapján

A sokévi átlagos csapadékösszeg 2010 és 2021 között igen változatos képet mutat, alapvetően növekedett az időszak végére, habár a 2010-es évben kimagaslóan sok csapadék hullott, Záhony esetében 1025 mm-t mértek. 2011 és 2015 között csak Milotán és Vásárosnaményban hullott több mint 600 mm, míg Pátyod és Napkor esetében a 2011-es, 2012-es és a 2015-ös években 400 mm alatt maradt az évi csapadékmennyiség. 2016-ban és 2017-ben jellemzően 640 és 780 mm között változtak a csapadékmennyiségek, egyedül Újfehértón hullott csak 556 mm 2017-ben. 2018-ban Újfehértón mindössze 388 mm volt mérhető, míg Milotán 591 mm. A 2019-es évi csapadékmennyiség 504 mm (Pátyod) és 637 mm (Nyírlugos) között alakult. 2020-ban tovább emelkedtek a csapadékösszegek Nyírlugoson csaknem 694 mm-t mértek, míg Vásárosnaményban mindössze 331 mm-t, de a második legkevesebb mennyiség is 560 mm volt Újfehértó esetében. A két szélsőérték közötti 349 mm-es különbség jelzi, hogy viszonylag kis földrajzi távolságok esetén is előfordulhatnak ekkora szélsőségek a csapadék esetében. 2021-ben Milotán 615 mm-t mértek, míg Újfehértón 523 mm-t.

A 12 éves adataiból egyértelműen látszik, hogy a vármegye keleti része a csapadékosabb, ami megfelel a hosszú távú adatoknak (5. ábra).

5. ábra. Az évi csapadékösszeg időbeli változása 2010-2021 között a magyarországi vízgyűjtő területén (OMSZ adatok feldolgozása alapján)

A június és a július a legcsapadékosabb hónap, de a májusi értékek alig maradnak el a nyári hónapoktól. 2010-ben és 2020-ban a júniusi, júliusi havi csapadékmennyiségek 200 mm körül alakultak.

A szélsebesség éves átlaga a 2011-2021 évek között 1-3 m/s között volt. A hónapok közül az október-november a szélcsendesebb, míg a tavasz eleje (március-április) produkálja a nagyobb szélsebességet.

A hőmérséklet jövőbeni változása

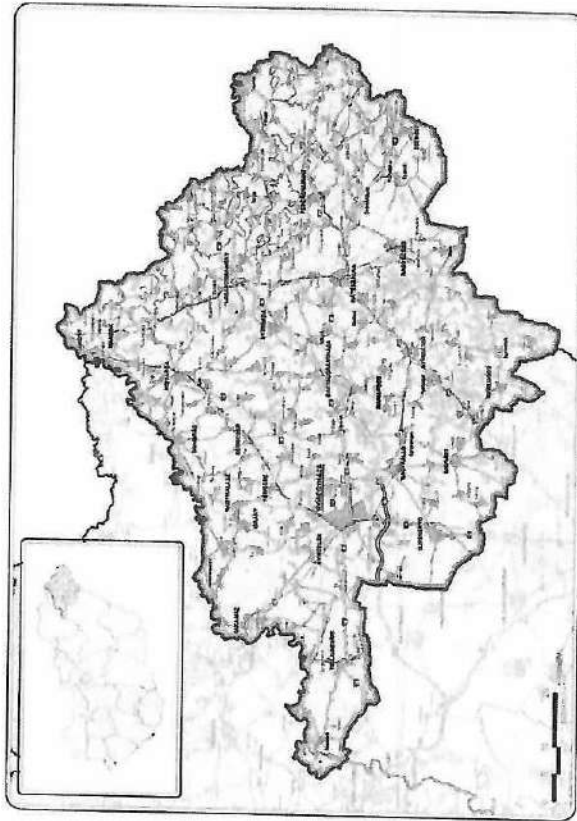
A hőmérsékleti adatok jövőbeni alakulásának meghatározása globális numerikus éghajlati modellek segítségével történik. Az OMSZ által is használt klímamodellek (ALADIN-Climate és REMO) különböző, kedvező és kedvezőtlen társadalmi hatásokkal kalkuláló forgatókönyvek felhasználásával, 2021-2050 közötti időszakra, valamint a 2071-2100 közötti időszakra számolták ki a Kárpát-medencére vonatkozó várható hőmérséklet és csapadékadatokat. A modellek minden esetben az 1961-1990 közötti időszakot használják bázisnak, a változásokat ehhez kell viszonyítani. Mindkét regionális klímamodell a 21. században is folytatódó átlaghőmérséklet emelkedést prognosztizál, habár némileg eltérő mértékben, ennek értéke 2021-2050 között 1,7°C; 2071-2100 között átlagosan 3,5°C az 1961-1990 közötti időszakhoz képest. A különböző évszakok melegeése azonban eltérően alakul, sajátos módon a modellek a legnagyobb változást a nyárra prognosztizálják: 2050-re 1,4-2,6°C, 2100-ra 4,1-4,9°C-os emelkedést.

A nyári napok száma (a napi maximum hőmérséklet 25°C, vagy a fölött) a jövőben egyértelműen emelkedni fog. Az országos átlagot tekintve az 1961-1990 időszakot jellemző átlagosan évi 66 napról évszázad közepére 21-23 nappal, míg az évszázad végére 41-54 nappal. A legnagyobb növekedés a keleti országrészben várható és változás nagysága mindentünn meghaladja a természetes változékonyság mértékét.

A forró napok száma (a napi maximum hőmérséklet 35°C , vagy a fölött) megduplázódhat, sőt az elmúlt évtizedek átlagának háromszorosa is nőhet. Az elkövetkező évtizedekben (2021–2050) a fagyos napok számának (a napi minimum hőmérséklet 0°C alá esik) 30%-os, az évszázad második felében 50%-os csökkenése valószínű. Az OMSZ által fűtött modellek szerint az évi átlagos hőmérséklet csökkenése várható. Az OMSZ által fűtött modellek szerint az évi átlagos hőmérséklet csökkenése várható. Az OMSZ által fűtött modellek szerint az évi átlagos hőmérséklet csökkenése várható. Az OMSZ által fűtött modellek szerint az évi átlagos hőmérséklet csökkenése várható.

4.6. Társadalmi jellemzők

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye Magyarország északkeleti részén fekszik északi és keleti területén Szlovákiával, a Kassai-kerülettel, Ukrajnával Kárpátaljával, és Romániával. Szatmár megyén keresztül határos nyugaton és délen Borsod-Abaúj-Zemplén és Hajdú-Bihar vármegyék határhozájára, területe 5936 km^2 (6. ábra).

6. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye helyzete. Forrás: Te/R.

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye mai településszerkezeti képeinek kialakulásában mind a természeti, mind a társadalmi/történelmi tényezőknek jelentős szerepe van. A vármegyében egyszerre találhatók meg a törpe- és aprófalvas térségek, valamint az egymástól jelentősebb távolságra fekvő, nagyobb népességgel rendelkező települések. A törpe- és aprófalvas településszerkezetű települések, a Beregi-síkon és a Rétköz egyes területein jellemző, ahol a falvak méretének felső határát erősen meghatározták az azoknak helyet biztosító keskeny

folyóhíati területek. A vármegye 13 járára tagolódik, ezekben 201 községből 37 aprófalva, melyek 500 fő lakónépesség alattiak. A Nyírség területe inkább a kiterjedt határral és nagy népességszámmal rendelkező települések a jellemzők. Itt a településszerkezet kialakulása a török hódoltságot követő visszatelepítés során alakult ki. Az aprófalvas térségekről általánosan elmondható, hogy hátrányos helyzetűek, népességmentartó erejük alacsony, ezért az utóbbi évtizedekben a lakónépességük jelentősen csökkent, népességük elterjedt. Ezen területek jelentős része városi jellegű, gazdaságilag periferikus helyzetű, sok esetben közlekedési, elérhetőségi nehézségekkel is küzdenek.

A vármegye kedvező földrajzi elhelyezkedése révén fontos közlekedési folyosók keresztezik. Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye közúthálózata összesen $2\,265,3\text{ km}$ hosszú. Legfőbb közlekedési útja a Budapest Vásárosnamény közötti M3-as autópálya, ez egyben része az EU TEN-T V. nevű mediterrán folyosójának. Jelenleg tervezés alatt az M3-as autópálya meghosszabbítása az Vásárosnaménytől az ukrán határig Beregdarócon keresztül, mint autótűt. Ugyancsak Vásárosnaménytől Záhony irányába halad majd az M34-es autótűt. A tervek szerint a Nagybánya-Nyíregyháza nemzetközi autópálya-korridor alkotja az M3-as autópálya Kántorjánosi térségéből kiágazó M49-es szakasza, mint autótűt Csengersima, Szatmárnémeti érintésével.

Az M3 autópályától délebbre futó Budapest-Záhony viszonylatú elsőrendű besorolású 4-es főút a vármegye egyik legfontosabb útvonal. A vármegyén D-ÉK irányban áthaladó út régió jelentős nagyvárosait – Szolnokot, Debrecent és Nyíregyházát kapcsolja a záhonyi határátkelőhöz.

A 41-es számú, szintén elsőrendű besorolású főút Nyíregyházát és a beregsurányi határátkelőt köti össze. Nagyrészt a vármegye területén fut a Debrecent Mátészalkával összekötő 471-es számú főút. Nyíregyházától a vármegye nyugati irányába nyújt összeköttetést a Polgárig tartó 36-os számú főút. A közúti személyforgalom szempontjából a legforgalmasabb határátkelőhelyek Románia felé a Csengersima-Pete, Ukrajna felé pedig a Záhony-Csap, Tiszabecs-Tiszajulik és Beregsurány-Asztély határátkelők.

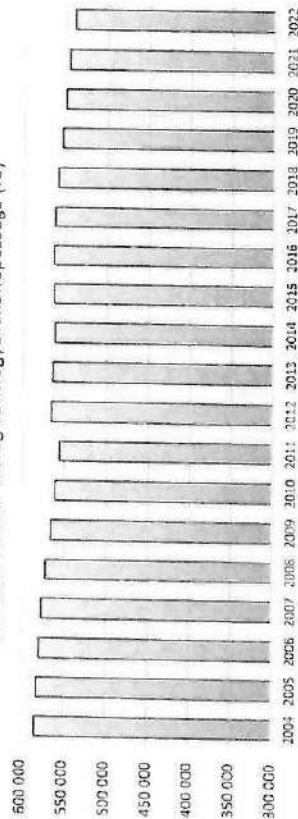
A vasúthálózat hossza 496 km , sűrűsége az országos átlag fölött van. Nyíregyháza egyike Magyarországnak legforgalmasabb vasúti állomásainak. A vármegye fő vasútvonalai a 100-as számú és a 80-as számú villamosított vasútvonalak:

A vármegye legfontosabb, villamosított nemzetközi fővonala a Szolnok-Debrecen-Nyíregyháza-Záhony közötti 100-as vonal számú, amely Tuzsérig kétvágányú. A vonal Budapesttel közvetlen összeköttetést nyújt. Ugyancsak Budapesttel jelent összeköttetés a Szerencs-Nyíregyháza vonalon futó 100-es számú egyvágányú, villamosított vasútvonal.

További dízel vontatású egyvágányú vonal a 110-es Debrecen-Nyírbátor-Mátészalka, a 113-as számú Nyíregyháza-Mátészalka-Zajta-vasútvonal, a 115-ös számú Mátészalka-Tiborszállás-Nagykároly vasútvonal.

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye állandó népessége a legutolsó népszámlálás időpontjában, 2011-ben 555 496 fő volt, míg 2001-ben 586 158 fő, ez 10 év alatt, egy jelentős, 13 424 fős fogyást jelentett. A 2022-es adatok szerint a teljes lakosság 539 153 fő, ami 2011-hez képest 16 343 fős népességszökkenést mutat (7. ábra). A vármegye népsűrűsége 2022-ben 91 fő/km², ami a vidéki területek 88 fő/km²-es országos átlagához képest nagy érték. A vármegye területén 28 város található, a népesség 55 %-a város lakó. A legnagyobb városa, a felsőfokú központ szerepet betöltő, 116 799 fő (2022) lakosú Nyíregyháza, legkisebb városa a 2 076 fő (2022) lakosú Máriapócs.

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye lakónépessége (fő)

7. ábra. Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye lakónépességének alakulása 2001-2022 között a január 1-jei adatok szerint - Forrás: KSH.

A vármegye lakosságának elöregedése figyelhető meg az egyes korcsoportok egymáshoz viszonyított aránya alapján (1. táblázat). A 0-14 év kor közöttiek aránya 2022-ben 15,8 % volt szemben a 60 év fölöttiek 24,2 %-os arányával. Az öregedés mértéke folyamatosan növekszik, amit bizonyít, hogy a 2011-es állapot szerint 0-14 év kor közöttiek aránya még 17,4 % volt, míg a 60 év fölöttiek aránya 20,3 %. Ha a 2001-es időpontról tekintünk az adatokra, az tapasztalható, hogy ha változó mértékben is, de évről évre meghaladja a halálozások száma az élveszületéseket. Ez a kedvezőtlen folyamat először a 2001-2011 közötti népszámlálási periódusban figyelhető volt megfigyelhető. A természetes fogyás tekintetében kiugróan számít a 2021-es a -4,2 %-os érték, amely minden bizonnyal a SARS-CoV-2 vírusshoz köthető. A népességszökkenés másik oka az elvándorlás. A vándorlási különbözet értéke 2013 és 2021 között éves átlagban - 4 332 fő, a legnagyobb 2018-ban volt - 5 494 fő volt. A kilenc év alatt összesen - 33 845 fő volt a KSH adatai szerint.

	teljes népesség	természetes fogyás %	0-14 éves	%	15-59 év	%	60 év fölött	%
2011	559 272	-2,1	97 284	17,4	348 743	62,3	11 279	20,3
2017	562 058	-1,5	90 051	16,0	346 219	61,7	12 578	22,3
2018	558 361	-2,4	88 932	15,9	341 616	61,1	12 783	23
2019	552 964	-1,5	87 812	15,8	333 713	60,3	13 980	24
2020	549 028	-2,7	86 835	15,8	331 213	60,3	130 980	23,9
2021	545 321	-4,2	86 294	15,8	327 811	60,1	131 216	24,1
2022	539 153	-	85 345	15,8	323 184	59,9	130 624	24,2

1. táblázat: A lakónépesség korcsoport szerinti változása 2022-ig - Forrás: KSH, Tájékoztatói adatbázis

A vármegye lakosságának természetes szaporodás/fogyás mérlege, és az öregedési index mértéke is eltérő mértékű az egyes járásokban (2. táblázat). Ez a jelenség legkiemelkedőbb mértékben az aprófalvas térségeket érinti. Egyes településeken (Mátyus, Nagyhódos, Jánd, Takos, Tivadar), 2001-2011 között a csökkenés értéke elérte a 30 %-ot. A lakónépesség minden járásban csökkent 2017 és 2022 között, habár az egyes járások között akár négyszeres különbség jelentkezett a fogyás arányában (3. táblázat). 2017-2022 között a legkisebb népességfogyás a megyeszékhelynek is hely adó 163 073 lakosú Nyíregyházi járásban volt, ez a jelenség megfelel a régiós és az országos trendeknek egyaránt. A Kemecei járás 2,6 %-os, viszonylag alacsony érték szintén kedvezőnek tekinthető. A legnagyobb, 7,1 %-os népességfogyás az 53 350 fő lakosságú Kisvárdai járásban volt. A további járások népességfogyása 3,5 és 6,5 % között alakult.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	öregedési index %
Baktalórántházi járás	19 278	19 194	18 968	18 878	18 649	18 336 (4,9 %)	97,7
Csongeeti járás	14 497	14 551	14 384	14 219	14 147	13 984 (3,5 %)	118,5
Vásárosnaményi járás	38 695	38 649	38 208	37 763	37 444	36 955 (4,5 %)	100,0
Kisvárdai járás	56 078	55 385	54 356	53 964	53 350	52 096 (7,1 %)	109,7
Záhonyi járás	19 349	19 135	18 933	18 801	18 434	18 116 (6,4 %)	106,5
Fehérgyarmati járás	40 674	40 397	39 507	38 786	38 470	38 047 (6,5 %)	111,4
Mátészalkai járás	64 465	64 153	63 501	62 793	62 261	61 671 (4,3 %)	98,3
Kemecei járás	21 768	21 502	21 425	21 176	21 208	21 012 (2,6 %)	89,7
Nyírbátori járás	42 998	42 462	41 972	41 667	41 238	40 929 (4,1 %)	90,9

Nagykállói járás	29 572	29 355	29 109	28 944	28 766	28 421 (3,9 %)	115,5
Nyíregyházi járás	165 038	164 390	163 819	163 679	163	162 073 (1,8 %)	118,9
Ibrányi járás	23 165	23 036	22 888	22 675	22 458	22 224 (4,1 %)	101,6
Tiszavasvári járás	26 481	26 152	25 894	25 683	25 504	25 289 (4,5 %)	96,3

2. táblázat: A vármegye járásainak lakónépessége 2017 és 2022 között, a csökkenés százalékos aránya 2017-hez képest és az öregedési index % - Forrás: KSH.

	teljes népesség	0-14 éves	%	15-59 év	%	60 év fölött	%
2011	559 272	97 284	17,4	348 743	62,3	11 3279	20,3
2017	562 058	90 051	16,0	346 219	61,7	12 3788	22,3
2018	558 361	88 932	15,9	341 616	61,1	12 7813	23
2019	552 964	87 812	15,8	333 713	60,3	13 1980	24
2020	549 028	86 835	15,8	331 213	60,3	130 980	23,9
2021	545 321	86 294	15,8	327 811	60,1	131 216	24,1
2022	539 153	85 345	15,8	323 184	59,9	130 624	24,2

3. táblázat: A lakónépesség korcsoport szerinti változása 2022-ig - Forrás: KSH, Tájékoztatósi adatbázis

5. A környezeti elemek állapotának bemutatása

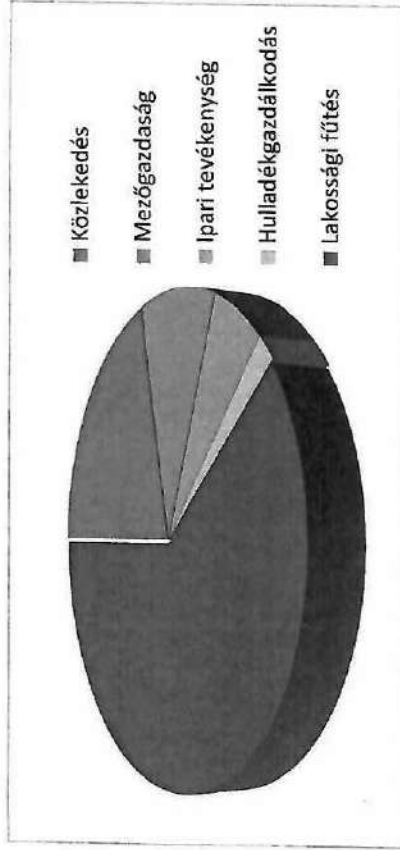
5.1. Levegőtisztaság-védelem

A környezetvédelem egyik fontos területe a levegőtisztaság-védelem. Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program egyik fő stratégiai területének tekintik a levegőtisztaság javítását.

A jó minőségű levegő az egészséges környezet alapelve. A levegő tisztasága alapvetően határozza meg az emberi élet minőségét. A szennyezőanyagok közvetlenül veszélyeztetik az emberi egészséget, károsítják a vegetációt, romboló hatást fejtenek ki az épített környezetre is. Az ózontkárosító anyagok kibocsátásával védtelenné tesszük földünket a kozmikus sugárzással szemben, az üvegházhatású gázok nagymértékű emissziója pedig felgyorsítja a klímaváltozást, amelynek környezeti hatásai beláthatatlanok.

A vármegyében az országos viszonyokhoz hasonlóan a levegő minőségére az ipari tevékenység és a közlekedés hat kedvezőtlenül, de a legjelentősebb hatást a lakossági fűtésből származó szennyezések gyakorolják. Emellett nem hanyagolhatók el a különböző meteorológiai helyzetekben esetlegesen nagyobb távolságról érkező szennyezések, illetve a Nyírség talajtani adottságaiból származó többletterhelés sem (8. ábra). A vármegyei településeken a fűtési

időszakban a nitrogén-oxid (NO_x) és a kisméretű szállópor (PM₁₀), nyáron a felszín közeli ózon szennyezettség jelenthet problémát.

8. ábra: Az üvegházhatású gázok kibocsátásának főbb ágazatai – saját szerkesztés

2017 és 2021 között a területi környezetvédelmi hatóság adatai alapján a jogerős levegőtisztaság-védelmi engedéllyel rendelkező légszennyező telephelyek száma 521 és 567 között változott. A légszennyező technológiák száma 699 db, a kibocsátott anyagok típusának száma 101 db.

A légszennyezettség mérése

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye területén egy automata immissziós monitorállomás található, amelyet a Hajdú-Bihar Vármegyei Körményhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztálya üzemeltet. A mérőállomás Nyíregyháza város közüzemtechnikai területén, a Széna téren helyezkedik el, része az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózatnak.

A mérőállomást 1996-ban telepítették. A meteorológiai paramétereken (hőmérséklet, szélsőségek, szélirány, relatív páratartalom, légnomád, napsugárzás) túl a környezeti levegő nitrogén-dioxid, szén-monoxid, ózon, szálló por és kén-dioxid koncentrációját méri.

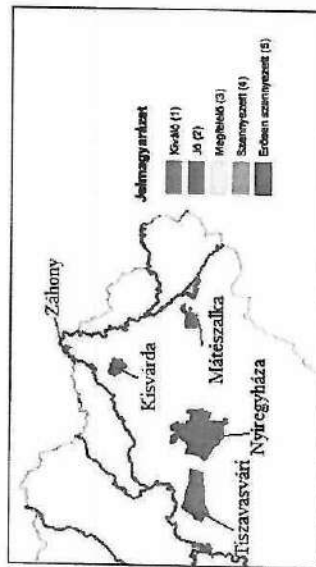
A mérőállomás a közlekedési utaktól 30-50 méterre található. A nagykörút részét képező Északi körút mellett, a forgalmas Északi körút – Mező utca – Rákóczi utca (Tokaji út 38. sz. főút) kereszteződés közelében helyezkedik el (1. számú kép).

1. számú kép – a Széna téri automata mérőállomás – forrás: területi környezetvédelmi hatóság

A vármegye területén az automata mérőállomás mellett még un. RIV (manuális mérőpontok) is vannak, ahol ülepedő por, kén-dioxid és nitrogén-dioxid mérése történik. RIV mérőpontok: Kisvárdá, Nyíregyháza, Mátészalka, Tiszavasvári és Záhony. Jelenleg a vármegyei mérőpontokon csak NO_2 mérése folyik.

A mérőpontok elhelyezkedését a 9. számú ábra mutatja.

9. ábra: A települések levegőjének szennyezettsége a légszennyezettségi index szerinti a manuális mérőállomás nitrogén-dioxid adatai alapján – légszennyezettség.hu alapján

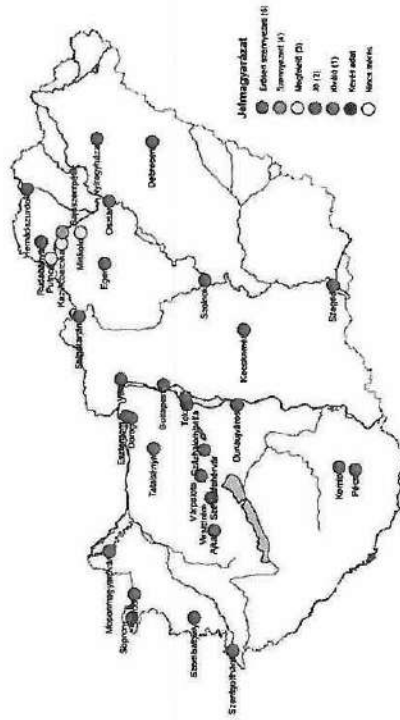
Légszennyezettségi zónák

Az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat mérési adatai alapján az egykori Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium 2002-ben a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 110. §-a (8) bekezdésének h) pontjában kapott felhatalmazás alapján elvégezte az ország területének légszennyezettségi agglomerációkba és zónákba sorolását, a zónacsoportok megjelölésével. A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet alapján Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében két zóna került kijelölésre:

10-es zónakód: Az ország többi területe – ide tartozik Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye területe, kivéve Nyíregyháza város közigazgatási területét.

11-es zónakód: Kijelölt városok – ide tartozik Nyíregyháza város teljes közigazgatási területe

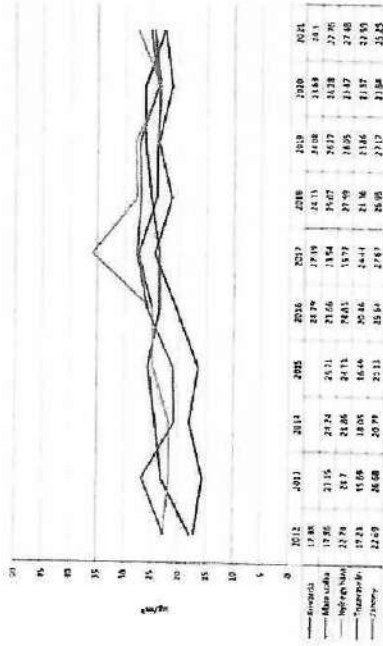
Állandó, automata mérés csak a 11-es zónakódban van, így csak Nyíregyháza Megyei Jogú Város területének szennyezettségére vonatkozóan rendelkezünk adatokkal. A mért szennyezőanyagok közül a szén-monoxid és a kén-dioxid éves átlagai a légszennyezettségi index alapján kiválóak, a nitrogén-oxidok, nitrogén-dioxidok, az ózón és a PM_{10} éves átlagai jónak sorolhatók be. Nyíregyháza levegőtisztasága az összesített légszennyezettségi index alapján jó (10. ábra).

10. ábra: A települések levegőjének 2021. évi szennyezettsége az összesített légszennyezettségi index alapján – MFO LRK Adatközpont

A 10-es zónakód levegőtisztaságára a RIV mérőpontok NO_2 adataiból következtethetünk (11. ábra). A mérési adatok alapján a szennyezettség stagnál, jelentősebb emelkedés Tiszavasvári településen tapasztalható.

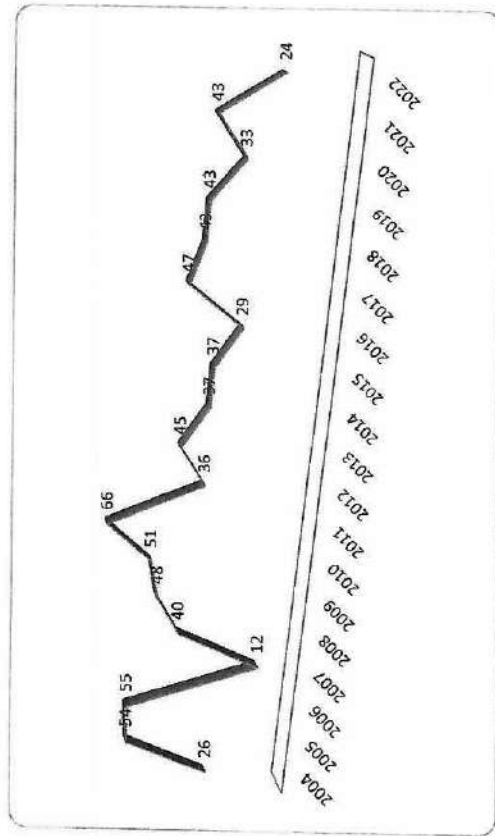

11. ábra: a nitrogén-dioxid koncentráció alakulása 2012-2021 között Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyéjében – forrás: MFO LAK Adatközpont

Levegőtisztosági főbb problémák

Az automata mérőállomás adatai alapján a mért szennyező anyagok közül a PM_{10} jelent problémát (12. ábra). A PM_{10} éves átlagkoncentrációi 2003 óta egyik évben sem haladták meg az éves egészségügyi határértéket. Viszont a 24 órás egészségügyi határértéket az elmúlt években többször is meghaladta (adott naptári évben 35-nél többször nem léphető túl az egészségügyi határérték $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Az elmúlt 5 évben 2 alkalommal maradtak az értékek határérték alatt.

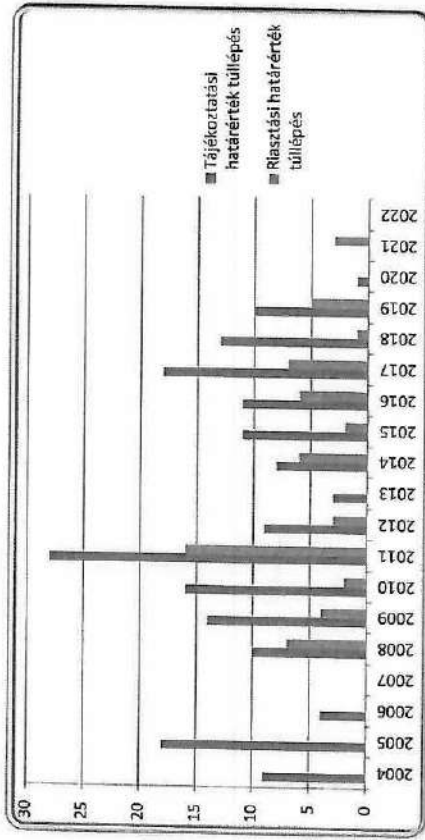
12. ábra: a PM_{10} túllépések száma 2004-2022 között – saját szerkesztés

A túllépéssel érintett napok döntő része a fűtési félévben, kedvezőtlen meteorológiai körülmények (szélesend, köd) között alakul ki, amely kedvez a szennyezőanyagok felgyűlésének. Tekintettel arra, hogy a szennyező anyagok fő forrása a lakossági fűtés, az automata mérőállomás méret értékei legfőképpen az egész vármegye lakott területeit jellemzi.

A lakossági fűtés esetén a legnagyobb problémát a korszerűtlen tüzelőberendezések, füstelvezetők jelentik, illetve a tüzelőberendezésekben elégetett hulladékok (kezelt bútortárgyak, textil, gumi, PET palack, fűrésztárgyak, stb.).

Az automata mérőállomás mérési adatai alapján Nyíregyháza Polgármesteri Hivatalának van intézkedési kötelessége, aki rendelkezik a város közgyűlése által elfogadott fűstködrádió tervvel (271/2013. (XI. 28.) számú határozat).

Amennyiben két egymást követő napon a PM_{10} napi átlagértéke meghaladja a tájékoztatósi ($75 \mu\text{g}/\text{m}^3$), vagy a riasztási küszöbérték ($100 \mu\text{g}/\text{m}^3$) a szmogriadó bizottság elrendelheti a szmogriadó terv (fűstködrádió terv) egyes fokozatait. Utolsó riasztási fokozat elrendelés 2017. január 31. – február 1. között volt.

13. ábra: a tájékoztatósi és riasztási értékek napi túllépésének száma – saját szerkesztés

A szmoghelyzetek kialakulása mellett problémát jelent a vármegyeben a lakosságot zavaró bűzterhelés. Az elmúlt 5 évben jellemzően a nagyüzemi állattartáshoz kapcsolódó lakossági bűzpanaszok, elsősorban Nyírbátorban, Nyíregyházán és Mátészalkán.

Település	Bizterhelést okozó tevékenység
Balkány	Állattartás (kaeszatelep)
Mátészalka	Szennyvíztelep
Mátészalka	Állattartás (sertéslelep)
Nyírbátor	Baromfi-feldolgozás
Nyírbátor	Állattartás (szarvasmarhatelep)
Nyírbátor	Biogáz üzem
Nyírbátor	Takarmánykeverő
Nyírbátor	Szennyvíztelep
Nyíregyháza	Komposztáló telep
Nyíregyháza	Hűsítőfeldolgozó üzem
Nyíregyháza	Állattartás
Nyíregyháza-Oros	Állattartás (emu telep)
Timár	Állattartás (baromfi telep)
Vállaj	Állattartás (sertéslelep)

4. táblázat: bizterhelésekkel érintett települése – forrás: területi környezetvédelmi hatóság

5.2. Zaj- és rezgésvédelem

A technika fejlődésének egyik árnyoldala, hogy egyre nő a rezgés és zavaró hangforrások száma a környezetünkben, amelyek egyben szolgálják az életminőségünk javulását (pl.: légkondicionáló berendezések), de zavaró hatásuk miatt mások életminőségére, egészségére negatív hatást gyakorol. A zajforrások az emberi szervezetet károsodását okozhatják, ronjták az életminőségét, így kiemelten fontos hogy a zaj- és rezgésártalmakat felismerjük, azok ellen védekezzünk, azokat megelőzzük. Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program is kiemelten foglalkozik a zajterhelés csökkentésével.

Az emberi tevékenységeken alapuló zajforrások közül az alábbiak a legjelentősebbek:

- közlekedési zajok,
  - közúti közlekedés,
  - a légi közlekedés,
  - vasúti közlekedés,
  - az ipari eredetű zajok;
  - a szabadidős tevékenységből származó zajok.

A mérési eredmények, elemzések alapján a zajterhelés évről évre nő. A környezeti zajforrások közül a legtöbb embert a közúti közlekedés okozta zajterhelés érinti.

Stratégiai zajterképek

A környezeti zaj értékeléséről és kezeléséről szóló 280/2004. (X.20.) Korm. rendelet alapján a 100 ezer főnél nagyobb lakosságú településeknek stratégiai zajterképet kell elkészíteni. Ez a vármegyében csak Nyíregyháza Megyei Jogú Várost érinti. Az első stratégiai zajterkép 2011-ben készült el, amit 2017-ben a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. feltülvizsgált.

A stratégiai zajterkép egy olyan információs adatbázis, amelyet nem mérések alapján, hanem a közúti, a vasúti, és a légi közlekedés, valamint az egyes közlekedési módok engedéllyel rendelkező územek zajbocsátását meghatározó paraméterek figyelembevételével, modellezéssel felárja, térképes formában bemutatja a terület zajterhelését. A konfliktus térkép alapján, az érintettek számát figyelembe véve meghatározható a szükséges beavatkozási intézkedések fontossági sorrendje.

A 2011-ben és 2017-ben elvégzett modellezések alapján, Nyíregyháza a legnagyobb problémát a közlekedés jelenti. Szerencsére különösen magas kiterjedésű zajterheléssel érintett lakosság száma a 117.000 lakosú városban 43.500 fő, de még éjjel is 28.000 fő (5. táblázat).

A nagyszámú érintett mellett a probléma, hogy az érintett lakosság száma a vizsgált két időszak között 8.200, illetve 6.800 fővel nőtt. Különösen a nagyon magas zajszint tartományban volt nagy a növekedés, ott 1.700 főt érintett a napi kiterjedés.

Zajszint tartományok [dB]	Létesítmény						Terület [km ²]
	Érintett lakos	Lakóépület	Óvoda és bölcsőde	Iskola	Kórház		
55-60	14800	2559	12	56	31	19,458	
60-65	13800	1869	11	25	14	8,969	
65-70	12100	1038	1	20	13	4,901	
70-75	2800	371	1	0	2	2,405	
>75	0	4	0	0	0	0,512	

Zajszint tartományok [dB]	Létesítmény						Terület [km ²]
	Érintett lakos	Lakóépület	Óvoda és bölcsőde*	Iskola*	Kórház		
50-55	14600	1887	12	27	13	10,124	
55-60	11200	985	1	16	13	5,371	
60-65	2200	300	1	0	2	2,492	
65-70	0	3	0	0	0	0,622	
>70	0	0	0	0	0	0,161	

* -éjjel nem jelent konfliktust

5. táblázat: Készült érintettség és területmegnevezés Létesítmény és Lételem (a rendelet előírása szerint 100 főre kerekítve) – forrás: Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.

A vasúti zajjal érintett lakosság száma a közlekedéshez képest jelentősen kisebb, illetve itt a nagyon magas és a magas zajszint tartományok nincsen érintettek (6. táblázat). A vizsgált időszakban itt az érintett lakosság száma is csökkent, amelynek oka a kisebb vasúti forgalomra vezethető vissza.

Zajszint tartományok [dB]	Láden					
	Érintett lakos	Lakóépület	Jelenleg Óvoda és bölcsőde	Iskola	Kórház	Terület [km ²]
55-60	1900	372	4	2	4	5,169
60-65	300	97	0	0	0	2,201
65-70	0	13	0	0	0	0,948
70-75	0	1	0	0	0	0,769
>75	0	0	0	0	0	0,241

Zajszint tartományok [dB]	Léjlit					
	Érintett lakos	Lakóépület	Jelenleg Óvoda és bölcsőde*	Iskola*	Kórház	Terület [km ²]
50-55	1000	218	0	0	0	3,648
55-60	100	38	0	0	0	1,416
60-65	0	5	0	0	0	0,897
65-70	0	1	0	0	0	0,835
>70	0	0	0	0	0	0,037

éjjel nem jelent konfliktust

6. táblázat: Vasúti érintettség és területhasználat Láden és Léjlit (a rendület elárítása szerint 100 főre kerekítve) – forrás: Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.

Nyíregyházán légi közlekedésből származó (reptőlétér, illetőleg a légi folyosók) konfliktus, érintettség nincs.

Az ipari üzemekre vonatkozóan a jogszabály az egységes környezethasználati engedéllyel (IPPC) rendelkező ipari üzemekre határozza meg a zajtérképezési feladatokat. Nyíregyházán a vizsgált időszakban 5 db ilyen üzem volt.

Az ipari üzemek környezetében a nappali és az éjszakai zajterhelés határérték alatti, konfliktus nem tárható fel, érintett lakosság nincs.

A stratégiai zajterkép bár Nyíregyházára készült, de annak tapasztalatai, a városi környezetben feltárt konfliktus források jellemzői, annak megoldásai az egész vármegye lakott területeire adaptálható.

Zajkonfliktusok

A stratégiai zajterkép tapasztalatai alapján, a vármegye területén a lakott területeken a közlekedésből eredő zajhatás az egyik legnagyobb probléma. A területi környezetvédelmi hatóság az elmúlt 5 évben közlekedéssel kapcsolatos zajmértést nem végzett.

Az elmúlt 5 évben elvégzett hatósági mérések alapján (amelyek lakossági bejelentések, panaszok alapján lettek elvégezve) 4 db településen (Kemese, Mátészalka, Nyírbátor, Nyíregyháza) írtak fel zajvédelmi szempontból határérték túllépést. Ezek ipari üzemekhez kötődnek, illetve olyan jellegű tevékenységek, amelyek eseti jellegűek: terménytrakodás, vadriasztáshoz használt gázgátyák).

A határérték túllépéseken túl jelentős problémát jelent a zavaró hatás, amikor nincs határérték túllépés, vagy a tevékenység jellegéből adódóan a zajhatás nem mérhető, de a minőségi életkörülményeket jelentősen befolyásolja. Ezeknél az eseteknél nagy felelősség hárul a települések jegyzőire, akik a településrendezési eszközökkel, tevékenységek telepengedélyezésénél nem megfelelően ítélik meg az egyes tevékenységek zavaró hatását, az egyes üvezetek egymásmellettségéből fakadó negatív hatásokat.

5.3. Fenntartható vízgazdálkodás

Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program több stratégiai területe is foglalkozik a vizek védelmével, fenntartható felhasználásával és kezelésével. Megjelenik az emberi egészség és az életminőség környezeti feltételeinek javítása, a környezetterhelés hatásainak csökkentése, illetve a természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata részterületeknél.

5.3.1. Vizeink védelme és fenntartható használata

Habár Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye országosan az egyik legnagyobb vízfolyásúsírással rendelkezik – ahogyan a 14. ábrán is látható – azt fokozottan szem előtt kell tartani, hogy a víz egy korlátozottan rendelkezésre álló, megújuló, sérülékeny természeti erőforrás, mely mind az életminőség, mind a gazdaság alakulásában meghatározó tényező. A víz nemzeti vagyon, annak gazdálkodást. Kiemelt figyelmet kell fordítani az olyan fokozódó globális, regionális és helyi kihívások megfelelő kezelésére is, mint az éghajlatváltozás, az urbanizáció, a megfelelő mennyiségben és minőségben elérhető vízkészletek csökkenése, a szennyezések növekedése, a biztonságos élelmiszertermelés, a kiszámítható gazdálkodás iránti igény (öntözés) erősödése és a vízbiztonság.

A vizek ökológiai, kémiai és mennyiségi állapotának védelme, a fenntartható vízgazdálkodás feltételeinek biztosítását szolgálja a 2000. október 23-i 2000/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv a Víz Keretirányelv (VK). A VKI végrehajtásának legfontosabb eszközei a határvetente felülvizsgáló vízgyűjtő-gazdálkodási tervek (VGT) és az azokhoz tartozó intézkedési programok.

Az ebben foglalt célkitűzéseket, mint a vizek jó állapotának elérése eredetileg 2015 volt, ami nem valósult meg, de kellő indokoltsággal 2027-re kitolható ennek dátuma. A hazai víztestekre vonatkozó környezeti célokat és mentességeket, valamint a részletes intézkedéseket a 2022-2027 közötti időszakra szóló 3. Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv (VGT3) tartalmazza, amelyet a Kormány a „Magyarország 2021. évi vízgyűjtő-gazdálkodási tervéről szóló” 1242/2022. (IV. 28.) Korm. határozattal fogadott el.

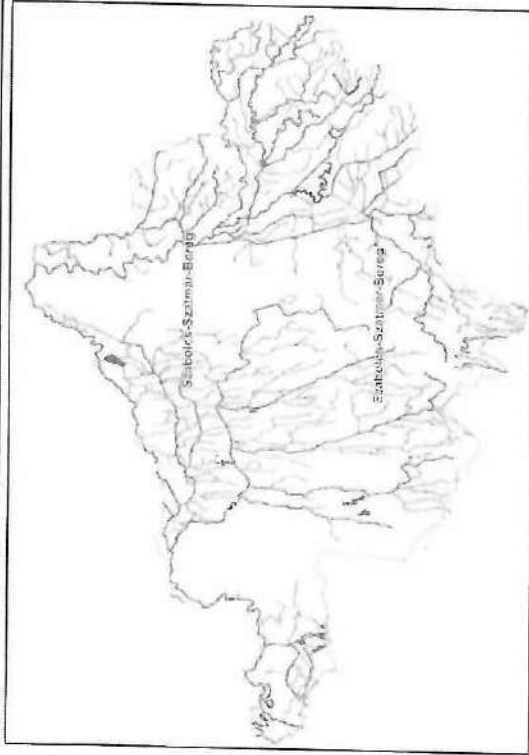
A vármegye területére, - amit magában foglal a FETVIZIG működési területe - elkészült a Vízkezelési-gazdálkodási Terve (VKGT) és annak első felülvizsgálata (VKGT2), illetve az első felülvizsgálat Stratégiai Környezeti Vizsgálata (SKV) is. A Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervek tartalmaznak azokat az intézkedéseket víztestenként, amelyeket a vizek jó állapotának biztosítása és a jó állapot megőrzése érdekében meg kell valósítani. A Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervek tartalmazzák az összes szükséges információt, amely a víztestekről rendelkezésre áll, az állapotértékelések eredményét, azt, hogy milyen problémák jelentkeznek a tervezési területen és ezek okait, továbbá, hogy mikorra és milyen környezeti, vízgazdálkodási célokat tűzhetünk ki, valamint ezek eléréséhez milyen műszaki és szabályozási intézkedésekre, illetve pénzügyi támogatásokra, ösztönzőkre van szükség. A VKGT ezen információkra támaszkodva tudja a vízkivételknél, jelentkező problémákat feltámi és a szükséges hatásmérséklő intézkedéseket kialakítani.

Felzártni vizek

A vármegye területére érkező felszíni vizek 98 %-a külföldről, Ukrajnából és Romániából érkezik. Jelentős vízkészletek állnak rendelkezésre a folyók (Tisza, Szamos, Kraszna, Túr) mentén.

A vízkészletek és a vízigények egyensúlyának megteremtését a FETVIZIG működési területén 12 db állandó tározó szolgálja. Ezen tározók vízkészletét döntően a mezőgazdaság használja elsősorban öntözési és halgazdasági célokra, de emellett rekreációs feladatokat is ellátnak. A felszíni vizekből optimális körülmények között évi 14 millió m³ vízmennyiség használható fcl mezőgazdasági célra.

A FETVIZIG területén főműves vízszolgáltatás a ketős működésű csatornák menően lehetséges, melyeknek együttes hossza 286,8 km (FETVIZIG). A főműves vízellátást, vízjogilag engedélyezett öntözésre berendezett terület nagysága működési mintegy 1500 ha, az itt felhasználható vízmennyiség 1 millió m³. Főműves vízpótlással további 426 ha kiterjedésű halastó üzemel, melyek engedélyezett vízigénye évi 2 millió m³.

14. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye vízfelületi, vízgyűjtési és állóvízei
Forrás: OKIR

A vármegye legnagyobb vízfolyása a Tisza, melynek vízjárása képes szélsőséges értékeket produkálni. Tivadarnál 2001 méterében 4040 m³/s vízhozamot mértek, míg a valaha mért legkisebb érték 30 m³/s alatt volt, ami arányában 1:150-es különbség, az átlagos vízhozam itt 244 m³/s, Vásárosnaménynál a Szamos-torkolat alatt 1:106-hoz ez az arány, átlagos vízhozama 350 m³/s. Tokajnál már a tivadartól érték felé csökken a szélsőségek aránya, ami 1:74, az átlagos vízhozama 450 m³/s.

A második legnagyobb vízfolyás a Szamos, vízgyűjtőterületének 96,1 %-a (15.262 km²) Romániához tartozik, míg Magyarországhoz 306 km², az összterület 3,9 %-a. A folyó sokévi közepes vízhozama, Csengeremél már 131 m³/s.

A Kraszna és a Túr folyók vízrajzi paraméterei már egy nagyságrenddel kisebbek. A Kraszna közepes vízhozama 3 m³/s, vízgyűjtő terület: 3142 km², és a Túr folyó közepes vízhozama vízhozama 8,8 m³/s, vízgyűjtő területe 1262 km². Az erősen szabályozott, teljes egészében a vármegye területén futó (91 km) Lónyai-főcsatorna, közepes vízhozama 1,8 m³/s, vízgyűjtő területe 1960 km². A vármegye területéről indul, de a TIVIZIG kezelésében áll a teljesen mesterséges Keleti-főcsatorna. Az első sorban öntözési célokat szolgáló csatorna felső szakaszának elméleti vízhozama 60 m³/s.

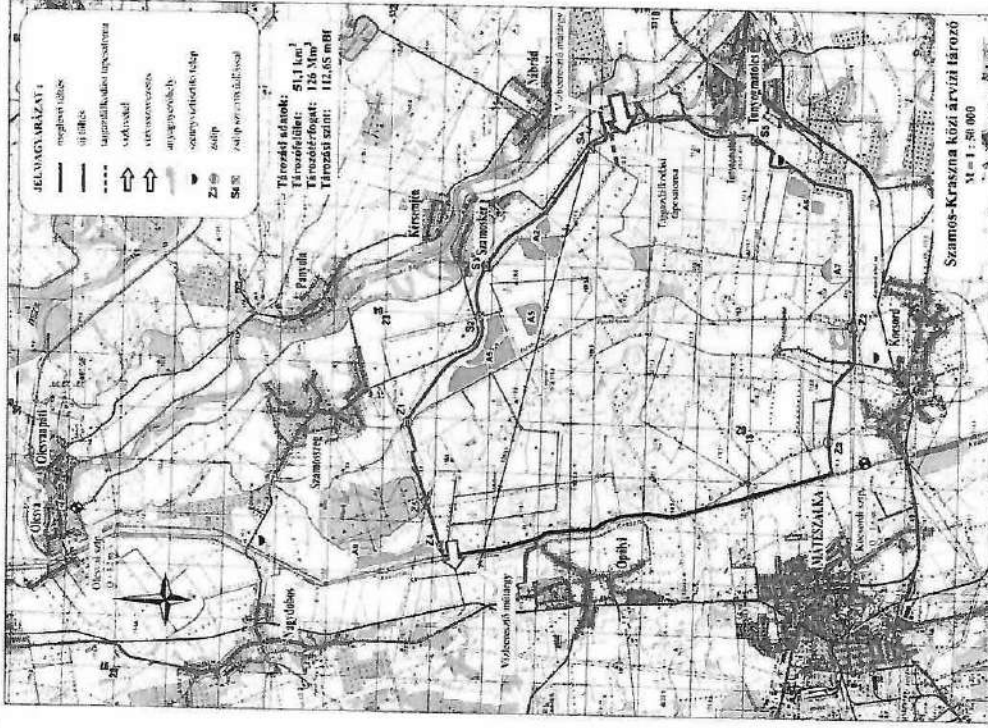
Említhet érdemelnek az utóbbi években épült árapasztó tározók, amelyeket a rendkívüli árvízi események alkalmával árasztanak el, majd a kritikus helyzetet követően köveően leírítják azokat. Mind a Beregi- mind a Szatmári-sík területén két-két ilyen tározót alakítottak ki.

A Beregi Árapasztó Tározó Vásárosnamény-Gergelyugonya, Tükös, Herefőjércse, Gulács, Jánd községek között egy 60 km² területű, 58 millió m³ kapacitású árapasztó kivitelezése indult meg 2012 folyamán és került átadásra 2015-ben. A tározó beeresztő műtárgya Tarpa és Tivadar között helyezkedik el, a 2001-es gátszakadás helyénél. Az árapasztó teljes feltöltésével, akár 100 cm-es vízszinteszkkenés is elérhető a Tiszán. Az persze igen fontos, hogy a tározó elárasztása sem ne túl későn, és se ne túl korán történjen. A túl korán, és még szükségtelenül feltöltött tározó esetében a tovább emelkedő vizeket az már nem képes befogadni, míg a terőzést várva, zárva tartott tározó miatt a gátak szakadhatnak át a roppant víztömegtől. A tározó árapasztó hatása Tivadartól fokozatosan csökkenve Záhonyig (80 cm-20 cm) érvényesül. A létesítmény komplexummal (az árvízvédelmen kívül) jelentősen javul fog a mezőgazdasági és a természetvédelmi vízgazdálkodás lehetősége is, megújultak a belvízelvezető csatornák, és biztosítva a vízpótlás lehetősége is (fetivizig.hu).

2. kép: A Beregi árapasztó tározó 6 db szegmenséből álló beeresztő műtárgya Tarpa és Tivadar között - Forrás: MTI/Balázs Attila

A Szamos-Kraszna közti árapasztó tározó 51,1 km² tározófelülettel rendelkezik, az átlagosan 2,47 m vízmélységgel összesen 126 millió m³ vizet képes a Szamos folyón érkező rendkívüli árhullámokból visszatartani (15. ábra). A tározó célja: a Szamos vízszíntjének csökkentése, abban az esetben, ha a Szamoson a MASZ-t (mértékadó árvízszint) meghaladó árhullám érkezik, a Tisza vízszíntjének csökkentése a Szamos árhullámának visszatartásával, abban az esetben, ha a Szamos torkolata alatt alakulnának ki MASZ-t meghaladó vízszintek, árvízmentes időszakban a tározó belső területén a tájgazdálkodás feltételeinek és lehetőségeinek biztosítása. A műszaki átadásra 2014. november 07-én került sor.

15. ábra: Szamos-Kraszna közti árapasztó tározó műszaki térképe - Forrás: fetivizig.hu

A 2022 októberében átadott Tisza-Túr tározó egyik rendeltetése a szükséges árvízvédelmi biztonság megteremtése, ugyanakkor abban különbözik más árapasztási projektektől, hogy komplex vízgazdálkodást tesz lehetővé, mind az árvíz, mind az aszály kezelésére a Tisza-Túr közti öblözétekben. A 870 m³/s maximális vízábocsató képességű, 12 nyílású, dupla szegmensablás beeresztő nagyműtárgy megnyitásával a tározó egy nap alatt feltölthető, 42 millió m³ víz bevezetése válik lehetővé (FETIVIZIG).

5.3.1.2. Felszín alatti vizek

A Bereg-Szatmári síkon a talajvízszint többnyire 2-3 méter mélyen hódódik, csak a Szamos jólfélt folyóhíai területén nyugszik mélyebben. Itt a domborzati- és a Szamos leszáró hatása miatt a nyári évszakban, akár 6-8 méter mélyre is lesüllyed. Azokon a területeken, ahol a talajvíz a durva szemcséjű rétegek fölötti iszapos, finom szemű homokban tárolódik, annak jelentős évszakos ingadozása figyelhető meg, ami elérheti a 3 métert is. Emlél jóval nagyobb értéket kapunk (4-5 m), ha több évtized távlatában vizsgáljuk a talajvíztűzkör ingadozásának színjét. A Réfköz belső területein, nedves években mindössze 0,5-1 m mélyen húzódik a talajvíztűzkör. A Nyírség központi részén a 2-5 méterre húzódik a terepszint alatt. Az Északkelet-Nyírség északi felében foltszerűen, akár 8-10 méter mélyen is lehet, míg a délebben 4-6 m között. A Nyugati- vagy Lőszös-Nyírség egyes területein ugyancsak mélyen (8-10 m) található.

Az Országos Vízügyi Főigazgatóság klíma-modellek futtatásával, klíma-érzékenységi kategóriákba sorolta a vármegye területén található vízbázisokat, az éghajlatváltozás várható következményei alapján. A modellezett adatok, az éghajlati kitettség, az ivóvízbázisok érzékenysége és a települések alkalmazkodó-képessége alapján a vármegye porózus, sekély mélyességű (<30m) vízadó rétegei, a nagyon érzékeny kategóriába tartoznak. A 30 méter fölött mélyebben lévő, porózus vízadó rétegek sérülékenysége jóval mérsékeltebb. A sérülékenynek minősített, sekély vízbázisok a vármegye területén elszórtan, helyezkednek el. Főként a Beregi- és a Szatmári-sík kavicsos vízadó rétegei tartoznak ebbe a kategóriába.

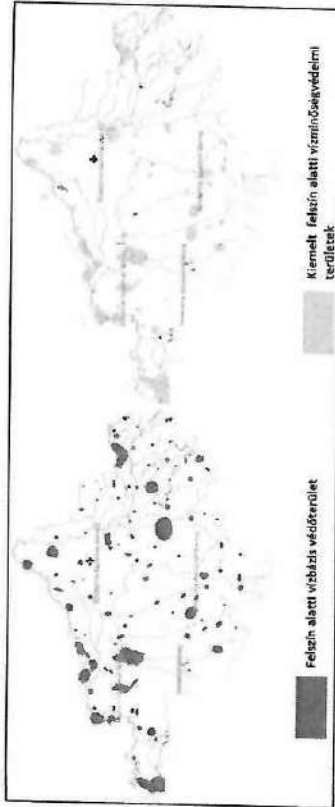
Vizek védelme, használat

A vízpólitika terén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról szóló, 2000. október 23-i 2000/60/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Víz Keretirányelv (Víz Keretirányelv, a továbbiakban: VKI) alapvető célja a vizek ökológiai, kémiai és mennyiségi állapotának védelme, a fenntartható vízgazdálkodás feltételeinek biztosítása. A VKI végrehajtásának legfontosabb eszközei a hatévente felülvizsgálandó vízgyűjtő-gazdálkodási tervek és az azokhoz tartozó intézkedési programok.

A VKI eredeti célkitűzései szerint a vizek jó állapotát 2015- re kellett volna elérni, amely határidő csak meghatározott esetekben módosítható végső esetben 2027-re. A hazai víztestekre vonatkozó környezeti célokat és mentességeket, valamint a részletes intézkedéseket a 2022-2027 közötti időszakra szóló 3. Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv (VGT3) tartalmazza, amelyet a Kormány a „Magyarország 2021. évi vízgyűjtő-gazdálkodási tervéről szóló” 1242/2022. (IV. 28.) Korm. határozattal fogadott el. A hazai vízgazdálkodás átfogó keretét a Nemzeti Vízstratégia biztosítja. A stratégiai terület hozzájárul továbbá az EU Duna Régió Stratégiájának végrehajtásához.

A VGT3 előkészítése során azonosításra kerültek azok a jelentős hatások, amelyek vízünk jó állapotát veszélyeztetik. Ennek főbb megállapításai a következők: szervesanyag-szennyezés,

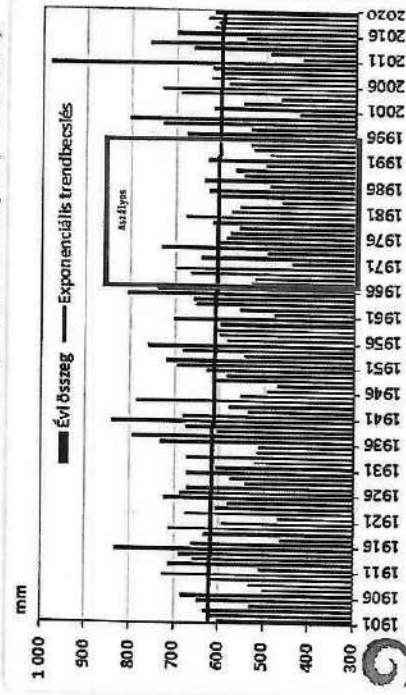
tápanyag-szennyezés, özőnifajok megjelenése, hidromorfológiai változások, túlzott mértékű felszín alatti vízkivételek, pontszerű szennyezőforrások, talajok degradációja, aszály és vízhiány. A vármegye területén számos felszín alatti vízbázis védőterület, illetve kiemelt felszín alatti vízminőség-védelmi terület található (16. ábra). Az országos vízbázis-védelmi célprogramban szereplő vízbázisok száma 22 db (FETTIVIZIG).

16. ábra: A felszín alatti vízbázis védőterületek, illetve a kiemelt felszín alatti vízminőség-védelmi területek helyszíne. Forrás: OKIR.

5.3.1.4. Vízkészlet-gazdálkodás

Vízföldtani vizsgálatok feltárák, hogy a Nyírség területén közel hasonló méretű talajvízkészlet csökkensére került sor, bár időben késleltetve, mint a Duna-Tisza közti homokhátságon. Ennek oka az 1968-1994 közötti több mint húsz éves aszályos időszak, melynek során olyan mértékű vízkészlet-csökkenés ment végbe, ami az azóta jelenkező csapadékos időszakok sem tudták visszapótolni. Így napjainkra jelentős talajvízszint süllyedéssel számolhatunk a 20. század közepi állapotokhoz képest (VGT2 SKV).

17. ábra: Az országos évi csapadékösszegek 1901 és 2020 között (homogenizált interpolált adatok alapján). Forrás: VGT2 SKV.

Elmondható, hogy a terület a klímaváltozás hatásaival jobban veszélyeztetett más térségeknél,

hozzátéve, hogy emberi tevékenységek mindkét térségben jelentősen erősítik a problémát. Ezek intenziásának csökkenése is hozzájárulhat egy új, konszolidált állapot kialakulásához.

A vízkivételek összességében meghatározó jelentőségűek a felszín alatti víz mennyiségének a szempontjából. A kitermelés pedig a felszín alatti víztől függő ökoszisztémák (FAVÓKO) elől vonhatja el a fenntaradásukhoz szükséges vizet. A regisztrált közvetlen vízkivételeket FETI-VIZIG működési területére készítette a *Vízkezelés-gazdálkodási Térségi Terv első felülvizsgálatára (VKGT2) vonatkozó Stratégiai Környezeti Vizsgálóatának (SKV) összefoglalója* c. dokumentum foglalja össze a 2019-es adatok alapján, amely már figyelembe veszi a Magyarország legújabb Vízyűjtő-gazdálkodási Tervét (VGT3).

Víztestek	Közletemi	Öntözés	Állattartás	Ipar	Egyéb*	Összesen
Szatmár-sík (2.1.2)	1,7	0,6	0,2	0,1	0,2	2,9
Beregi-sík (2.2.2)	1,8	0,2	0,1	0,0	0,6	2,7
Nyírség keleti perem (2.3.1)	3,6	0,9	0,4	0,3	0,7	5,9
Kraszna-, Szamos-völgy (2.3.2)	3,0	0,9	0,1	0,3	0,3	4,7
Nyírség-Lónyay-főcsatorna vízyűjtő (2.4.1)	8,4	4,2	0,5	1,6	3,4	18,1
Rétköz (2.4.2)	10,6	0,6	0,2	0,1	0,8	12,4
Nyírség déli rész, Hajdúság (2.6.1)	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,7
FETI-VIZIG-hez tartozó rész)						
Hortobágy, Nagykunság (2.6.2)	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3
(FETI-VIZIG-hez tartozó rész)						
Összesen	29,7	7,9	1,7	2,5	6,0	47,7

* Az egyéb vízkivételek tartalmazzák az adott víztest területére eső termál vízkivételeket a pl. 2.4 víztestből.

7. táblázat: A FETI-VIZIG illetékességi területén az engedélyekben szereplő lekötött felszín alatti vízkészletek 2019. decemberi adatok szerint (millió m³/év) - Forrás: VKGT2 SKV

A felszín alatti vízkészletekre vonatkozó lekötések értéke majdnem 4-szer nagyobb, mint a felszíni vízkészletké, amely ekkor 12,8 millió m³/év volt.

A vizsgálat megállapítja, hogy a mélyebb helyzetű porózus vízadókából történő vízkivétel miatti nyomásszint csökkenés a felette lévő sekély porózus víztestek megtámasztásában okoz változásokat, amely a talajvíz süllyedését okozza.

A FETI-VIZIG területén a 2017 óta eltelt időszakban a nem öntözési célú lekötések növekedése 2018-ig nem volt számottevő (összesen kb. 250 000 m³). 2019-ben viszont további mintegy 650 000 m³ jelentkezett. Ezen belül az ipari és a különböző szolgáltatási célú engedélykérelmek mellett növekvő igényekkel jelentkeznek az állattartás is, amelynek oka az erre a célra is igénybe vehető Vidékfejlesztési Program.

Az öntözési igény folyamatosan és jelentősen növekszik, a szárazodás és a Vidékfejlesztési Program támogatása következményeként: a 2016-os 6,3 millió m³ értékől 2019 év végére 9,6 millió m³-re nőtt. A növekedés volumene az eddig is leginkább igénybe vett Lónyay vízyűjtőn volt a legnagyobb, és jelentősen mondható a Nyírség keleti peremén, a Kraszna- és Szamos-völgyben és a Rétközben, és nem volt számottevő a Szatmár-síkon és a Beregi-síkon. Ennek

kb. fele a Lónyay-főcsatorna vízyűjtőjére, 25 %-a Rétközbe, 15 %-a Szatmár-síkra, 10 %-a Kraszna- és Szamos-völgybe esik. A jövőben az öntözési célú vízkészlet-lekötések növekedésére kell számítani.

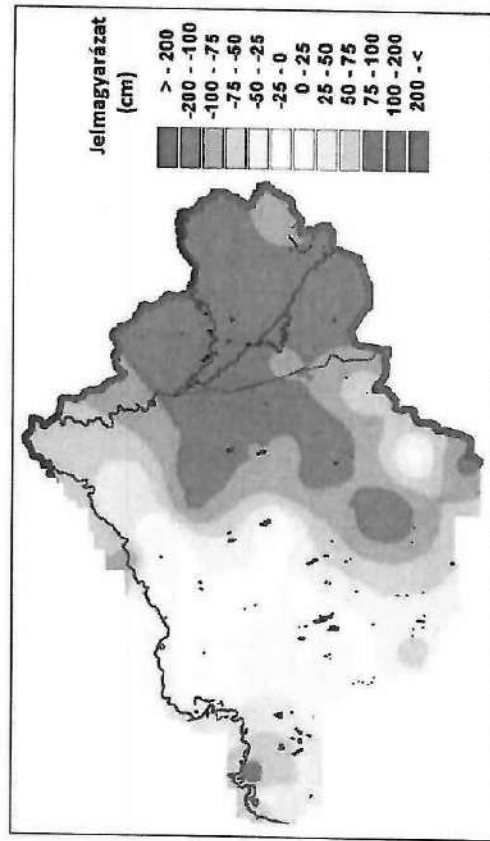
A területen nagy számban léteznek engedély nélküli, elsősorban öntözési célra létesített kutak. Az illegális vízkivétel két fontos tényezőtől tevődik össze:

1. az engedélyezett kutak bevallottnál, sőt valószínűleg a lekötött mennyiségnél is nagyobb tényleges vízkivétele,
2. valamint az engedély nélküli kutak termelése.

Az engedély nélküli vízkivételek mennyisége a FETI-VIZIG területén 48,7 millió m³/év lehet.

A SKV dokumentum felhívja a figyelmet, hogy „a klímaváltozás egyik következménye a rendelkezésre álló felszín alatti vízkészlet csökkenése, az aszályok gyakoriságának és súlyosságának növekedése és a mezőgazdasági vízigény növekedése, ami együtt a felszín alatti vizek használatára felé tereli az igényeket, miközben az ezt terhelő illegális vízkivételek eleve nagy arányúak voltak eddig is”.

A magasabban fekvő területeken a talajvízszint 3-6 métert süllyedt az utóbbi évtizedek aszályos időjárása, illetve más, főként antropogén tényezők együttes hatására. Az Országos Vízügyi Főigazgatóság adatai alapján a 2021. februárban észlelt talajvízszint az 1971-2000. közötti időszak hasonló havi átlagához mérve a térség nagyobb részén 1-2 m közötti, illetve 2 m-t meghaladó mértékben süllyedt.

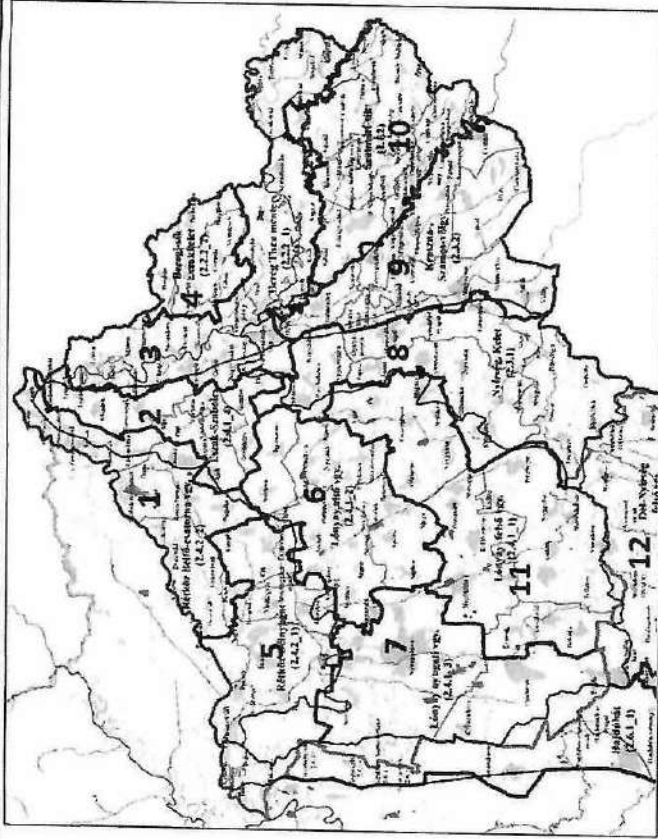
18. ábra: A 2021. februári átlag talajvízszint az 1971-2000. közötti februári átlaghoz mért süllyedése
Forrás: <http://www.vizugy.hu/tipload/csaolmanavok/1586/hite-2103-veljes.pdf>

A területről a felszíni állóvizek többsége gyakorlatilag eltűnt és a csatornák jó része is az év nagyobbik felében vízmentes. A Nyírség peremének buckaközi lápjai, láprétei vízellátását egykoron a felszínre szivárgó talajvíz és az összefutó esapadékvíz egyszerre biztosította, a felszíni vizek és a talajvizek között közvetlen kapcsolat állt fenn. Asszályos időszakokban a talajvizetlőkör gyakran a belvízcsatornák fenékszínjénél mélyebbre süllyed, melynek következtében azok, alaphozam híján teljesen kiszáradniak, illetve helyenként csak a bevezetett szennyvíz található a mederben, amíg el nem szivárog. A becslések szerint a 2010-es évek közepére a '80-as évek elejéhez viszonyítva kb. 5-6 km³-nyi vízhányány alakult ki.

Víz készlet-gazdálkodási Terve első felülvizsgálatában (VKGT2) meghatározásra kerültek a felszín alatti vizek hasznosítható készleteinek meghatározása figyelembe véve a víz készlet-gazdálkodási szempontokat. „A VKGT2 az igénybevételei határérték egy specifikus formájú, a fővöben még felhasználható víz készletet, más néven kontingenst alkalmazza, vagyis minden jelenlegi vízkivétel felett értendő, beleértve az engedéllyel nem rendelkező vízkivételeket is. Meghatározásának alapja a tartós készletszükséglet elkerülése, valamint a vizes, a szárazföldi, a számtályföldi FAYÖKO-tól, a kőszivfolyásoktól és a folyóktól még elvonható felszín alatti víz készlet becslése, a jelenlegi állapot és az ehhez képest átlagos meteorológiai viszonyok esetén várható változások elemzése alapján”.

A fentiek alapján a felszín alatti víz készlet-gazdálkodási egységek (FAVE) víz készlet-gazdálkodási kategóriákba lettek sorolva:

- A Beregi-sík Tisza menti része, a Rétköz Délnyugat és a Rétköz Belső vízgyűjtők esetében a víz készlet számottevően nagyobb, mint a jelenlegi igény
- A Szatmári-sík és a Kraszna- és Szamos-völgy vízgyűjtőknél a vízkivétel mennyisége a felszín alatti vizektől függő ökoszisztémáktól még elvonható vízmennyiségek mértékéig adható meg egy területileg egyenletesen megoszló kontingens
- A Lónyay alsó, Lónyay nyugati és a Dél-Nyírség vízgyűjtők esetében további vízkivételeket lehetővé tevő kontingens csak a bizonytalanságokra tekintettel, és annak feltételezésével adható ki, hogy a süllyedő vízszint trenddel jellemezhető területeken hatáscsökkentő intézkedéseket valósítanak meg
- A Beregi-sík Északkelet, a Nyírség keleti perem, a Lónyay felső vízgyűjtő és a Dél-Nyírség felső vízgyűjtők esetén mindégynélkél fennáll valamilyen probléma, amely elvileg kizárja a vízkivételek további növelését. Legfeljebb a bizonytalanságokra és a felfitélezett hatáscsökkentő, (ezen belül elsősorban készletnövelő) beavatkozásokra tekintettel lehet megállapítani további fejlesztést lehetővé tevő csekély kontingens
- Az Észak-Szabolcs vízgyűjtőnél már a jelenlegi vízkivétel is üstermelést jelent, mert a számítások alapján az átlagos meteorológiai viszonyok mellett is a tendzerenti talajvízszint-süllyedés folytatódása várható. További fejlesztés csak a jelenlegi lekötések zónán belüli átadásával, illetve a tényleges lekötéscsökkentés és a víz készlet növelő beavatkozások felének mértékéig lehetséges.

19. ábra: A vármegye területét érintő felszín alatti víz készlet-gazdálkodási egységek: 1. Rétköz-Belső-csatorna; 2. Észak-Szabolcs; 3. Bereg-Tisza menté; 4. Bereg-sík Északkelet; 5. Rétköz Délnyugat; 6. Lónyay alsó; 7. Lónyay nyugati; 8. Nyírség keleti perem; 9. Kraszna-Szamos-völgy; 10. Szatmári-sík; 11. Lónyay felső; 12. Dél-Nyírség. - Forrás: VKGT2 SKV.

5.3.2. Egészséges ivóvíz biztosítása

A lakosság ivóvízzel való ellátása a legfontosabb közszolgáltatások egyike, mely nélkülözhetetlen emberi szükségletet és társadalmi-közegészségügyi igényt elégít ki. Magyarország Alaptörvénye is rögzíti, hogy alapvető jog az egészséges ivóvízhez való hozzáférés (5. NKP). Az emberi fogyasztásra szánt víz minőségéről szóló, 1998. november 3-i 98/83/EK tanácsi Irányelv (EU) 2020/2184 Irányelvvel történt módosítása – amely átültetésre került a hazai jogi környezetbe – több szempontból hozzájárul az emberi egészség magasabb szintű védelméhez.

A vármegyében minden település csatlakoztatva van az ivóvíz-törzshálózatba. A fejlesztések az ivóvízbiztonsági-ivóvízminőségi területeken kell, hogy prioritást élvezzenek. A klímaváltozás káros hatásaként jelentkező, esetleg majd fokozódó vízhányány miatt fokozott figyelmet kell fordítani az ellátási hiányok felszámolására, a hálózati veszteségek csökkentésére is. A vármegye lakosságának ivóvízellátása felszín alatti vízkészletekből történik, ezért a források mennyiségi és minőségi védelme stratégiai szintű feladat (19. ábra). A vízbázisoknak

a felszín felől érkező szennyeződésekkel szembeni védelmet az ivóvízbázis-védelmi Célprogram szolgálja.

Az éghajlatváltozás a vízbázis-védelmet is új kihívások elé állítja. A klímamodelltek eredményeinek figyelembevételével rendszeresen fel kell mérni a vízbázisoknak az éghajlatváltozással összefüggő sérülékenységet, amely többek között az utánpótlódás változó dinamikájával és mértékével, és a vízkészletek fokozottabb kihasználásával (pl. öntözés) függ össze és szükség esetén a meglévőknön felüli tartalék vízbázisokat kell kijelölni. A tartalék vízbázisok üzemeltetését nehezíti, hogy nem szerepelnek az országos nyilvántartásokban, valamint a vízbázis védőterülete nem biztosított.

A szolgáltatók ivóvíz minőségének javítását, a kiemelt paraméterek (arzen, bór, nitrít, fluorid, ammónium-ion) koncentrációjának csökkentését az Ivóvízminőség-javító Program végrehajtása biztosítja. Az Ivóvízminőség-javító Program teljes körű végrehajtása mellett szükséges a teljes ivóvízbeszerzés- és elosztás során fellépő kockázatok megfelelő kezelése. A közüzemi ivóvízellátó rendszerek karbantartásának, rekonstrukciójának elmaradása egyrészt a szolgáltatók ivóvíz mikrobiológiai és/vagy kémiai szennyeződését, ezzel a fogyasztói kockázatok növekedését és esetenként megbetegedést okozhat. Másrészt növekvő gyakoriságú meghibásodásokhoz, csőtörésekhez, emelkedő hálózati veszteségekhez vezet, amelyek a vízkészletekkel való pazarlással együtt a közszolgáltatás biztonságát is veszélyeztetik.

A klímaváltozás káros hatásaihoz való alkalmazkodás egyik alapfeltétele a mindenki számára elérhető vezeték víz, mivel a globális felmelegedésből adódóan nő a hőszegnapok száma, így ezzel együtt jelentősen nő a vízigény is. Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében az ivóvíz hálózat jelentős része az 1990-es és a 2000-es évek elejére kiépült. Jelenlegi hossza 3966 km (8. táblázat). A teljes és lakossági vízfogyasztás ennek megfelelően 2011 és 2019 között nem sokat növekedett az előbbi 21 millió, míg az utóbbi 16 millió köbméter körül stabilizálódott. A hálózatba újonnan bekapcsolt lakások száma emelkedő tendenciát mutat.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Az ivóvízhálózat hossza (km)	3.859	3.849	3.887	3.882	3.925	3.930	3.938	3.956	3.966
Ivóvízfogyasztás ezer (m ³)	20.655	20.743	20.078	19.661	20.549	20.898	20.631	20.805	21.356
Ebből lakossági ezer (m ³)	16.082	16.225	15.740	15.412	16.244	16.460	15.764	16.178	16.631
A hálózatba bekapcsolt lakások száma (db/év)	903	532	516	611	1.553	1.039	1.219	1.195	2.330

8. táblázat: Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye vízellátási adatai - Forrás: KSH.

5.3.3. Szennyvízelvezetés és -tisztítás, szennyvíziszap kezelés, hasznosítás

A településeken keletkező szennyvizek elvezetése és tisztítása, a tisztított szennyvizek és a szennyvíziszap hasznosítása – ennek hiányában ártalommentes elhelyezése – a lakosság életminőségének javításához, a közegészségügyi szempontok érvényesítéséhez, a környezet védelméhez, valamint a gazdaság fejlesztéséhez, fosszilis tüzelőanyag-igényének csökkentéséhez egyaránt hozzájárul (5. NKP). Magyarországnak a megfelelő települési szennyvízgyűjtő és -tisztító rendszerek kiépítésére vonatkozó tagállami kötelezettségei végrehajtását szolgálja a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Program. Fontos cél a közműhálózatok csökkentése, amely a közszatorna hálózatba bekapcsolt lakások arányát mutatja a vezetékes ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások százálekhöz képest. Ez az arány 1999-ben a vármegyében 79,9 % volt, amely messze elmarad a 87 %-os országos aránytól, de még a régiós értéket sem érte el, ami 81,7 % volt.

A klímaváltozás miatt gyakoribbá váló özvízviszérű esőzések által kiváltott többleterhelés a szennyvízkezelő telepeken is gondot jelenthet, ezért fejleszteni kell a telepek kapacitását, illetve növelni kell a csapadék- és szennyvízcsatorna-hálózatok befogadó képességét. A szennyvíz csapadékvízrel történő keveredése, valamint az ebből kialakuló előtérsek fokozott közegészségügyi kockázattal járnak.

A 2000 fő feletti települések esetében a Szennyvíz Irányelvben megfogalmazott feladatokkal összefüggésben az ún. derogációs teljesítési helyzetet folyamatosan figyelembe kell tartani a létesítmények megfelelő műszaki állapotban és birságmentesen történő üzemeltetésének biztosításával. A 2000 fő alatti települések szennyvízelvezetésének és tisztításának megoldásait a Szennyvíz Irányelv tagállami hatáskörbe utalja, végrehajtási határidő megköltése nélkül (5 NKP).

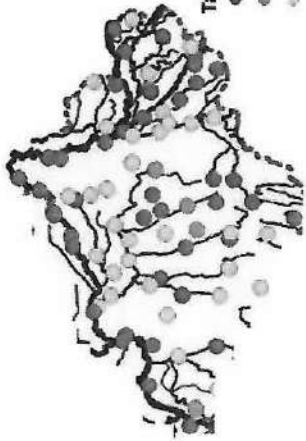
A szennyvíziszap, mint tisztítási melléktermék egy magas szerves- és tápanyag tartalmú nyersanyag, amely elviekben jól alkalmazható talajjavításra a mezőgazdaságban.

A szennyvíziszap mezőgazdasági hasznosításának szinten tartását, növelését szolgálja a 2017-ben megjelent Szennyvíziszap Kezelési és Hasznosítási Stratégia (2018-2023). Emellett az EU éghajlatvédelmi és megújuló energia hasznosítási törekvéseivel összhangban egyre inkább előtérbe kerül a szennyvíziszapok megújuló energiaforrásként történő hasznosítása is (5 NKP).

Nagyon fontos feladat a tisztított szennyvizek hasznosításának is. A tisztított szennyvizek mezőgazdasági célú hasznosításához ad keretet a 2020. május 25-ei (EU) 2020/741 európai parlamenti és tanácsi rendelet (5 NKP).

A települési szennyvíztisztítók kibocsátásának tápanyag és szervesanyag terhelés hatása a bővebb vízű folyók esetében a nem jelentős kategóriába esik (20. ábra). A lehet, hogy jelentős, illetve a fontos kategória jellemzően a kisebb vízhozamú folyók, csatornák mentén vannak, mint a Kraszna. A tápanyag és szervesanyag terhelés hatása jelentős a Belfő-csatorna, az Érpataki-főfolyás és a Kállai-főfolyás mentén.

Tápanyag és szarvasanyag terhelés hatása

- Jelentős
- Fontos
- Lehető, h jelentős
- Nem jelentős

20. ábra. A Települési szennyvíztisztító kiépítési tervének vízminőségi hatásai. - Forrás: Magyarország vízgazdálkodási tervének második felülvizsgálata (VGT3)

A vármegyei csatornahálózat hossza 2012 és 2019 között több mint 1100 km-el gyarapodott, az újonnan bekötött lakások száma 2015-ben és 2016-ban kiugróan magas volt (9. táblázat). A klímaváltozás következtében szélsőségesse váló időjárás extrém méretű csapadékeseményeket produkálhat, aminek biztonságos elvezetéséhez, megfélelőben kiépített és méretezett elvezető rendszer szükséges. Az összes elvezetett szennyvíz mennyisége 2012 és 2019 között mintegy 4 millió köbméterrel növekedett, a lakossági szennyvíz ezzel szemben mindössze alig több mint 1 millió köbméterrel. A megyében lévő közműves szennyvíztisztító telepek tervezett napi kapacitása 2021-ben elérte 45 702 kgO₂/nap.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Községcsatorna hálózat hossza (km)	2057	2123	2350	2878	3145	3121	3149	3195
A szennyvízgyűjtő-hálózatba újként bekapcsolt lakások száma (db)	5060	3258	5158	10983	9986	3258	2145	4029
Összes elvezetett szennyvíz ezer (m ³)	17231	18276	15560	16136	18069	22369	22260	21020
Ebből lakossági ezer (m ³)	11798	12076	10072	10844	11970	12119	12515	12910

9. táblázat: Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye községcsatornarendszerének adatai - Forrás: KSH.

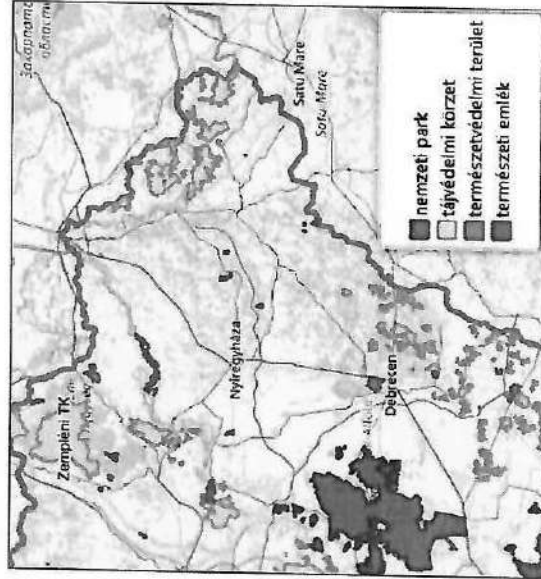
5.4. Természet- és tájvédelem

Védett természeti területek és értékek:

Hazánk növényföldrajzi területbeosztásában a vármegye – alföldi helyzete révén – a hollartikus flórabirodalom, közép-európai flóraterritiének pannóniai flóratartományába esik. Az alföldi flóravidéket alkotó hét járás közül kettőhöz, a nyírségihez és az észak-alföldi flóravidékhez tartozik.

A terület a következő természeti táj csoportokat foglalja magába: Szatmár-Beregi síkság, Nyírségi homokvidék és a Rétköz. Jellemzően síkvidéki terület, éghajlata szélsőséges, a talajadottságok igen változatosak.

Jogszabállyal kihirdetett országos jelentőségű védett területeink a következők:

21. számú ábra – Országos jelentőségű védett természeti területek - forrás: természetvedelem.hu

- ❖ Szatmár-beregi Tájvédelmi Körzet (142/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet a Szatmár-beregi Tájvédelmi Körzet védeltségének fenntartásáról) 21891,7 ha
- ❖ Baktalórántháza-erdő természetvédelmi terület (35/2007. (X.18.) KvVM rendelet a Baktalórántháza-erdő természetvédelmi terület védeltségének fenntartásáról) 310,9 ha
- ❖ Bátorligeti-ősláp természetvédelmi terület (38/2007. (X.18.) KvVM rendelet a Bátorligeti-ősláp természetvédelmi terület védeltségének fenntartásáról) 52,7 ha
- ❖ Bátorligeti-legelő természetvédelmi terület (37/2007. (X. 18.) KvVM rendelet Bátorligeti-legelő természetvédelmi terület védeltségének fenntartásáról) 23,4 ha

- ❖ **Cégénydányádi-park természetvédelmi terület** (42/2007. (X.18.) KvVM rendelet a Cégénydányádi-park természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról, 126/2011. (XII. 21.) VM rendelet a Cégénydányádi-park természetvédelmi terület bővítéséről és a Hortobágyi nemzeti Park határainak módosításáról) 12,9 + 1,38 ha
- ❖ **Fényi-erdő természetvédelmi terület** (49/2007. (X.18.) KvVM rendelet a Fényi-erdő természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról) 297,7 ha
- ❖ **Kaszonyi-hegy természetvédelmi terület** (15/1991. (XII. 24.) KTM rendelet a Kaszonyi-hegy természetvédelmi terület létesítéséről) 159,8 ha
- ❖ **Tiszatelek-Tiszaberceli-ártér természetvédelmi terület** (80/2007. (X.18.) KvVM rendelet a Tiszatelek-Tiszaberceli-ártér természetvédelmi terület védettségének fenntartásáról, 2/1990. (VI.13.) KöM rendelet a Hajósi-kaszáló és löszpartok, valamint a Kecskeri-puszta természeti területek védetté nyilvánításáról, a Tiszatelek-tiszaberceli ártér Természetvédelmi Terület bővítéséről, és természetvédelmi kezelők megnevezéséről) 1021,3 ha + 545,3 ha
- ❖ **Vajjai-tó természetvédelmi terület** (3/1996. (IV. 17.) KTM rendelet a Vajjai-tó természetvédelmi terület létesítéséről) 77,8 ha

A vármegye területén az illetékes természetvédelmi hatóság az elmúlt 5 évben 78 db ex-lego védett terület kiterjedését állapította meg egyedi határozatban, ezek közül 75 db lép, 2 db szikes tó, 1 db kunhalom. A kihirdetett országos jelentőségű védett területek összterülete 1.379.199 m².

Natura 2000 területek:

Különlleges Madárvédelmi területek:

A vármegye területén kettő db különleges madárvédelmi (SPA) területcsoport található:

HUHN10008 Felső-Tisza HUHN10001 Szatmár-Bereg

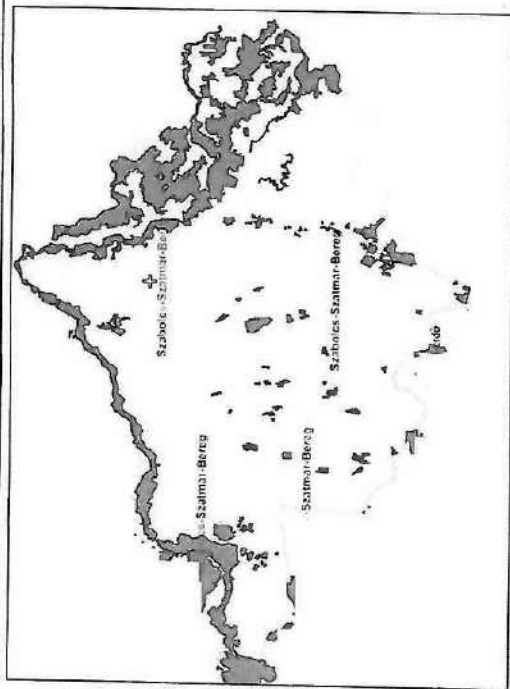

22. számi ábra – különleges madárvédelmi területek - forrás: természetvédelem.hu

Különlleges Természetmegőrzési területek:

A vármegye területén 47 db különleges természetmegőrzési terület található:

HUHN20037 Bátorligeti láp	HUHN20048 Tarpa-Tükös
HUHN20039 Pirtesei Júlia-liget	HUHN20049 Lónya-Tiszszalka
HUHN20040 Apagyi Albert-tó	HUHN20050 Körörs-Pülsöd
HUHN20041 Apagyi Falu-rét	HUHN20051 Eret-hegy
HUHN20043 Paszabi kubikgödörök	HUHN20053 Magosligeti-erdő és gyepek
HUHN20067 Csikós-lápos	HUHN20054 Csaholc-Garbole
HUHN20113 Kisvárdai gyepek	HUHN20055 Rozsály-Csengersima
HUHN20120 Vajai-lároló	HUHN20056 Jáni-erdő
HUHN20124 Daru-rét	HUHN20057 Grófi-erdő
HUHN20127 Kraszna menti rétek	HUHN20058 Teremi-erdő
HUHN20129 Nyírbogdányi rét	HUHN20059 Bika-rét
HUHN20131 Orosi gyepek	HUHN20060 Nyíregyházi lőtér
HUHN20133 Balkányi Libegős	HUHN20062 Ofelehérti lőtér
HUHN20159 Tunyogmatolcsi Holt-Szamos	HUHN20063 Baktai-erdő
HUHN20160 Gógó-Szenke	HUHN20064 Rohod-i-legelő
HUHN20001 Felső-Tisza	HUHN20065 Nyírturai-legelő
HUHN20035 Ömbölyi-erdő és Fényi-erdő	HUHN20071 Nyírtillydi-legelő
HUHN20036 Bátorligeti Nagy-legelő	HUHN20072 Bökányi Közös-legelő
HUHN20038 Újtanai lápok	HUHN20125 Nyírgyulai Kis-rét
HUHN20042 Napkori-legelő	HUHN20128 Nyírség-peremi égeresek
HUHN20045 Kaszonyi-hegy-Dédai-erdő	HUHN20134 Kállósejémi Csordalegelő
HUHN20046 Geiènes	HUHN20106 Újfehértói gyepek
HUHN20047 Vámosatya	HUHN20107 Nagy-Vadas
	HUHN20109 Sóstói-erdő

23. számú ábra – különböző természetvédelmi területek - forrás: TefR

Helyi jelentőségű védett területek

Az országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal védett természeti területek mellett nagyon fontos a helyi közösségek számára fontos, egyedi értéket jelentő helyi jelentőségű védett természeti területek.

A vármegyében 59 db helyi jelentőségű védett természeti terület van nyilvánlatva:

név	település	név	település
1 Allomás téri császárfák (2 egyed)	Nyíregyháza	Nyíregyházi Igrice-mocsár	Nyíregyháza
2 Arok utcai japánakác fásor (85 egyed)	Nyíregyháza	Nyíregyházi japánakác fásor (Dózsa Gy. u. 73 db)	Nyíregyháza
3 Balkányi mamutfenyő	Balkány	Nyíregyházi japánakác fásor (Szt. István u.)	Nyíregyháza
4 Barabási kastélypark	Barabás	Nyíregyházi kocsányos tölgy	Nyíregyháza
5 Fátörliget-Nyomás	Bátorliget	Nyíregyházi Olái-rét	Nyíregyháza
6 Bethlen utcai császárfák (3 egyed)	Nyíregyháza	Nyíregyházi platán fásor (Kiss Ernő u.)	Nyíregyháza
7 Czobel-kúria kastélyparkja	Anarcs	Nyíregyháza császárfák fásor a Főiskola mellett (13 db)	Nyíregyháza
8 Dessewffy kastélypark	Tiszavasvári	Nyíregyházi csörgőfa	Nyíregyháza

9 Fák, fásorok, oserjék, illetve azok termőhelye	Nyíregyháza	38 Nyíregyházi fűfűnyár	Nyíregyháza
10 Gégyényi református templom kertje fái (1 db gesztenye, 2 db hárs, 1 db fenyő)	Cégyény	39 Nyíregyházi fűfűnyár (4 db)	Nyíregyháza
11 Gyermekotthon parkja	Berkesz	40 Nyíregyházi jegenyefák	Nyíregyháza
12 Gyulaláházy kastélypark	Kállósménjén	41 Nyíregyházi jegenyenyár	Nyíregyháza
13 Ilku Pál Gyermekváros parkja	Tiszadob	42 Nyíregyházi júdásfa	Nyíregyháza
14 Kállay kastélypark	Kállósménjén	43 Nyíregyházi mamutfenyő	Nyíregyháza
15 Kállósménjéni Fűveskert	Kállósménjén	44 Nyíregyházi páfrányfenyő	Nyíregyháza
16 Kállósménjéni Honesokos	Kállósménjén	45 Nyíregyházi platán (Polgármesteri Hivatal)	Nyíregyháza
17 Kállósménjéni Keresztő	Kállósménjén	46 Nyíregyházi Főiskola „Tuzson János” Botanikus Kertje	Nyíregyháza
18 Kastélypark	Eperjeske	47 Nyíregyházi tiszafák	Nyíregyháza
19 Kastélypark	Baktalórántháza	48 Porcsalma, Bathány utcai platán	Porcsalma
20 Keleti Platánfa	Fehérgyarmat	49 Porcsalma, Szabadság utcai platán	Porcsalma
21 Magyi természetvédelmi terület (beltérlet)	Magy	50 Porcsalmi kocsányos tölgy (Egyházi temetők kertje)	Porcsalma
22 Magyi természetvédelmi terület (kültérlet)	Magy	51 Sz.-Sz.-B. Megyei Önkormányzat Ápoló-Gondozó Orthon parkja	Kisléta
23 Mándoki Kastélypark	Mándok	52 Szabolcsbákai öreg hársfa	Szabolcsbáka
24 Milotai Váriszeg	Milota	53 Tiszadada Holt-Tisza	Tiszadada
25 Milotai-bányató	Milota	54 Tuzsér, Petőfi téri fűfűnyár fűfűnyár	Tuzsér
26 Nádor utcai törökgyöngyvirág fásor (17 egyed)	Nyíregyháza	55 Tuzséri kocsányos tölgy (Kosztuth u.)	Tuzsér
27 Nagy-kállói-Ludastópark	Nagykálló	56 Tuzséri Ragoznya-rét	Tuzsér
28 Nagyszekeresi Gödös-esetoma	Nagyszekeres	57 Vajai Vay-várkert	Vaja
29 Laszlo és István utca közötti sportpályán álló fűfűnyár	Nyíregyháza	58 Vásárosnamény-Vitkai platánfásor	Vásárosnamény
		59 Vasvári Pál utcai platán fásor (50 egyed)	Nyíregyháza

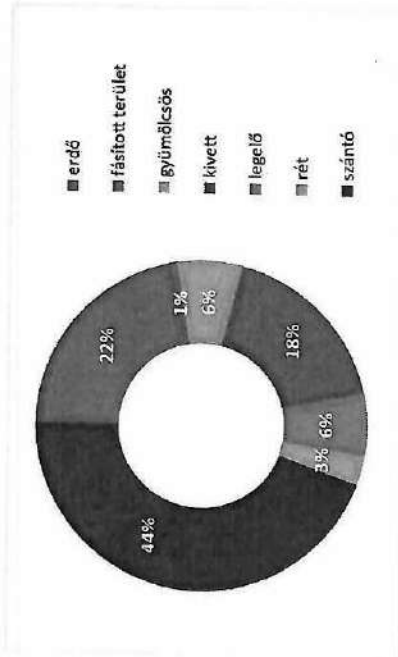
5.5. Talajvédelem

Magyarország egyik legfontosabb, feltételeken megújuló természeti erőforrása a talaj, melynek védelme, termékenységének fenntartása hosszú távú nemzetstratégiai érdek. A talajszennyezéssel szembeni érzékenysége és károsító hatása igen nagy. Speciális, három fázisból álló összetétel miatt (szilárd, folyadék, gáz) szennyeződés esetén bonyolult és költséges a kármentesítése. A társadalomban általánosan alacsony szintű a talajokra, annak funkciójára, szerepére, a talajpusztulás következményeire vonatkozó ismerete (5. NKP).

A vármegye zömében homokkal fedett nyírségi területein a tavaszi és nyári csapadékcsökkenés következtében a szélerezói valószínűsége növekedni fog. A 20 mm-t elérő csapadéku napok számának növekedése ugyancsak az élénk felszíni, felületi vízvesztést okozhatja, ahol a becsapódó vízcseppek jelentős csepereróziós és humuszleemosó tevékenységet okozhatnak, ami jelentős természetvilág csökkenést vonhat maga után. A szélerezói kialakulásának valószínűségét leghatékonyabban mezővédő erdősávokkal lehet csökkenteni. Ezeket jellemzően akácfaik alkotják, az utóbbi jellemző, hogy az erdősávok egységes szerkezete megbomlott, ezért pótlásuk szükséges lenne.

A szélerezói mellett talajdegradációs folyamatok számos esetben a helytelen földhasználat, a talajvédelmi szempontokat figyelmen kívül hagyó gazdálkodás okozza. Ennek következtében csökken a terméshozam, nő a további költségekkel és környezeti terhelést okozó az inputanyag felhasználás, és nőhet az öntözési igény. A korszerű talajművelési technológiákkal csökkenthető az ÜHG és a N₂O kibocsátás.

Országos jelenség az infrastruktúra, az ipar és a települések terjeszkedése következtében jelentős a termőföldek mezőgazdasági művelésből való végleges kivonása és a tartós talajfertettség növekedése (24. ábra). A vármegyére is jellemző a kivett területek arányának növekedése, melynek jelenlegi aránya 18%. A közeljövőben kivett területek aránya az M3, M34, M49 számú autópályák építése okán is fog növekedni.

24. ábra. Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye területfelhasználata - Forrás: <http://www.takernet.hu>

A vármegye gazdasági életében az agrártermelés lényegesen nagyobb jelentőséggel bír, mint országos viszonylatban. A mezőgazdaságilag hasznosított terület a vármegye összes területének közel 60 %-a. Ebből 263.000 hektár szántóterület, 37.000 ha gyümölcsös, s több mint 53.000 ha gyepterület jelenti a főbb művelési ágakat. A szántóföldön termesztett növények természetlagai némileg elmaradnak az országos átlagtól, de a termőhelyi adottságok figyelembevételével, mégis megfelelő színvonalúnak tekinthetők.

Korábban a Nyírség déli és középső részének a fő gabonája a rozs, a Szatmári-síkság a búza volt. Ma a vármegye első számú gabonája a kukorica. Ennek különösen a sentésenyésztés szempontjából van jelentősége. Domináns területe a Nyíri-mezőség. Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében található az ország legrégebbi és legfontosabb napraforgó termőterülete, ami azzal magyarázható, hogy e növény szárzsigatúró és a talajban kevésbé válogatós.

A gyümölcsültetvények több mint 60 %-át az alma teszi ki, de jelentős a meggy, szilva és a dió részaránya is. A legfontosabb gyümölcsültetvények természetlagai némiképp elmaradnak az országos átlagtól, mivel az intenzív gyümölcstermelés ellenére az ültetvények elöregedése évről-évre fokozódik.

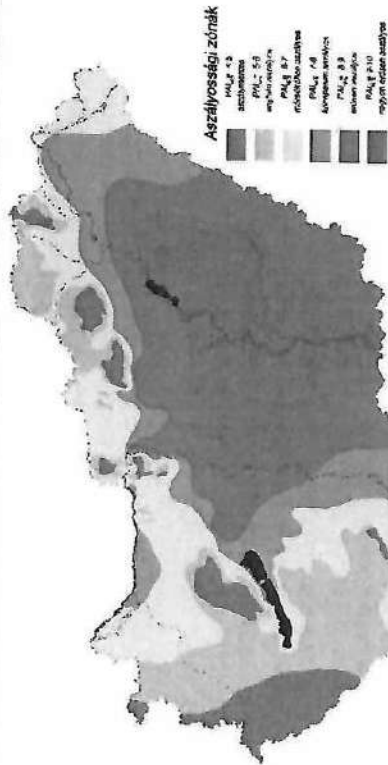
Vármegyénk engedélyezett öntözhető területeinek nagysága alig haladja meg a 3 000 ha-t. Az évente valójában megöntözött terület 2.000 ha alatt van, ami elenyésző a lehetőségek és igények ismeretében. Magyarország jelenleg nem rendelkezik átfogó talajvédelmi szabályozással, azok speciális földhasználati kategóriákhoz köthetően érvényesíthetők.

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye aszály veszélyeztetettség

A vármegyében a csapadék és a hőmérsékleti viszonyok északkelet felé haladva jelentős változást mutatnak. A nyíregyházi átlagos 580-585 mm évi csapadékösszeg Tiszabecs és Lónya térségében 680-700 mm-re növekszik. Az évi középhőmérséklet ezzel ellentétes tendenciát mutat, tehát K felé csökken.

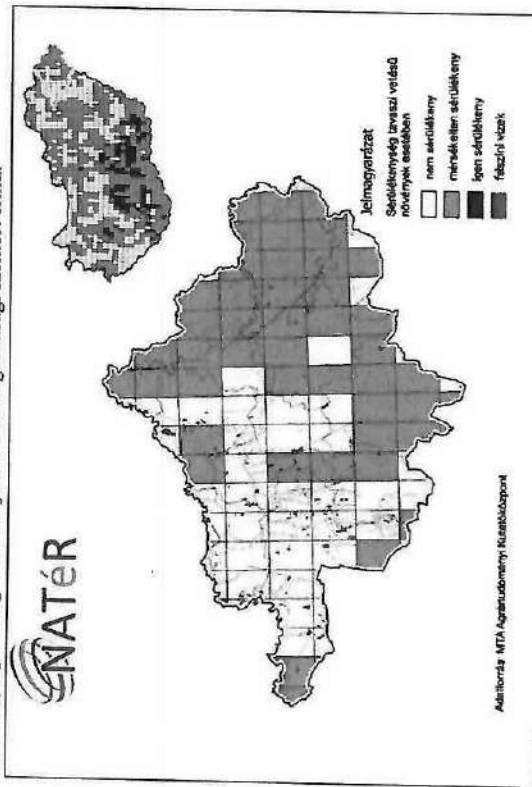
Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye területének keleti része a mérsékelt aszályos zónába, míg nyugati része (Felsőszabolcs Ny-i része és a Nyírség) a közepesen aszályos zónába tartozik (25. ábra). A megye területének keleti része a mérsékelt aszályos zónába, míg nyugati része (Felsőszabolcs Ny-i része és a Nyírség) a közepesen aszályos zónába tartozik.

25. ábra: Magyarország aszályossági térképe - Forrás: Dr. Pálfi Imre: Aszályos évek az Alföldön 1931-2010 között

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye aszály általi veszélyeztetettség kiemelt kategóriába sorolt annak ellenére, hogy a vármegye egyes kistérségeinek sérülékenysége jelentős eltérést mutat. Az éghajlatváltozás okozta aszály általi veszélyeztetettség a termelő ágazatok közül elsősorban a vármegye gazdasági életében jelentős mezőgazdasági szektort érinti.

26. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye aszályveszélyeztetettsége – forrás: NATÉR

Az éghajlatváltozás várható mezőgazdasági hatásainak becslésére helyi vagy globális szinten gyakran a termés-szimulációs modelleket használják. Az itt alkalmazott modell a mezőgazdaságot érő hatások közül a légköri CO₂ arány növekedésével, a megnövekedett hőmérséklet miatt rövidebbé váló téllel, a hőmérséklet emelkedésével, a nagyobb víz stresszek hatására lecsökkent fotoszintézissel, valamint a pollenkiszóródás idején uralkodó szélsőségesen magas hőmérséklet következtében hiányos beporzással számol. A termés-szimulációs modell összekapcsolja a rendelkezésre álló éghajlat-változási modellel. A vizsgálatot nagy léptékű térbeli felbontásban végezték. Ebben a léptékben a klíma csak kismértékű, míg a talajtakaró lényegesen nagyobb változatosságot mutathat. A cellákra kapott eredményeket elsősorban az uralkodó talajféleség tulajdonságai határozzák meg.

A modell eredményei szerint a tavaszi vetésű növények (pl. kukorica) vonatkozásában komoly terméscsökkenéssel kell számolni a távolabbi jövőben (2071–2100), azaz e növények terméshozzájárulása egész Magyarország területén csökkenni fog. Ugyanakkor az őszi vetésű növények - például búza, árpa, repce - szignifikánsan magasabb (30-50 %-kal nagyobb) terméscsökkenéssel hozhatunk a vizsgált periódusban. Ezek alapján tehát a tavaszi vetésű kultúrák sérülékenységét érdemes vizsgálni.

A modell alapján megállapítható, hogy aszályveszélyeztetettség szempontjából Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye országos viszonylatban a közepesen sérülékeny megyék közé tartozik.

A vármegye két része oszlik e tekintetben, ugyanis a nyugati területeken nem jellemző a sérülékenység, míg a keleti oldalon mérsékelt sérülékeny területek figyelhetők meg. Az aszály által érintett területeken a gazdálkodók már jelenleg is érzékelik az aszályban rejlő természeti kockázati tényezőt és természetkezelésükben a tavaszi vetésű kultúrnövények között a kukorica vetésterületének aránya csökkenő tendenciát mutat.

5.6. Környezeti kármentesítés

A '70-es '80-as évek gazdasági fejlődése, a gyenge környezetvédelmi szabályozás egyes területek elszennyeződését eredményezte. Ezeknek a környezetszennyezéseknek a feltárása, felszámolása a '90-es évektől jelentősen megnőtt.

Sajnos hiába a megelőzés, napjainkban is fordulnak elő balesetek, emberi mulasztások, amelyek eredményeként újabb környezetszennyezések történnek. Jelenleg a felszín alatti vizek védelméről szóló 2019/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet szabályozza a környezetkárosodással kapcsolatos teendőket: „A környezethasználó a felszín alatti vízben, illetve földalatti közegben okozott szennyezést, illetve károsodást a vízvédelmi hatóságnak köteles bejelenteni, illetve a vizek állapotának azonnali beavatkozást igénylő környezetkárosodása esetén köteles megkezdeni a kárelhárítást a környezetkárosodás megelőzésének és elhárításának rendjéről szóló kormányrendeletben foglaltaknak megfelelően.”

Amenyiben a környezetkárosodás bekövetkezett, a környezetvédelmi hatóság intézkedik a ártóanyagok elhárításáról.

A vármegye területén 14 településen (Kállósménfő, Kisváda, Kótaj, Mátészalka, Nyírbogdány, Nyíregyháza, Nyírgelse, Nyírlugos, Tiszadob, Tiszalök, Tiszavasvári, Újfehértó, Vásárosnamény és Záhony) összesen 27 helyszínen tartanak nyilván környezetszennyezést. Ezek közül 7 db fejeződött be, 9 db helyszínen került bejegyzésre a tartós környezeti kár. Három helyszínt tartozik az állami felelősségi körbe.

Minden kármentesítési helyszínen megtörtént a tényfeltárás és a beavatkozási terv elfogadása. Kilenc esetben a beavatkozási zárodokumentum is elfogadásra került.

A helyszínek 1/3 része a 219/2004. (VII.21.) Kormányrendelet 2. sz. melléklete szerint fokozottan érzékeny, míg 2/3 része érzékeny kategóriába sorolt. A 27/2006. (II.7.) Kormányrendelet alapján pedig a helyszínek 85 %-a nitrát érzékeny területen található.

A szennyezők és az általuk okozott szennyeződések mind mértéküket, mind veszélyességüket tekintve változatos képet mutatnak. A szennyezőanyagok döntő része szénhidrogén származék, de vannak különböző nehézfém, illetve ammónium, nitrát, foszfát, szulfát szennyeződések is. A szennyeződések leginkább valamilyen üzemanyag tároló és kiszolgáló létesítményhez kötődően fordultak elő, melyeket a legkülönbözőbb gazdálkodó szervezetek működtettek, vagy működtetnek még a mai napig.

5.7. Hulladékgazdálkodás

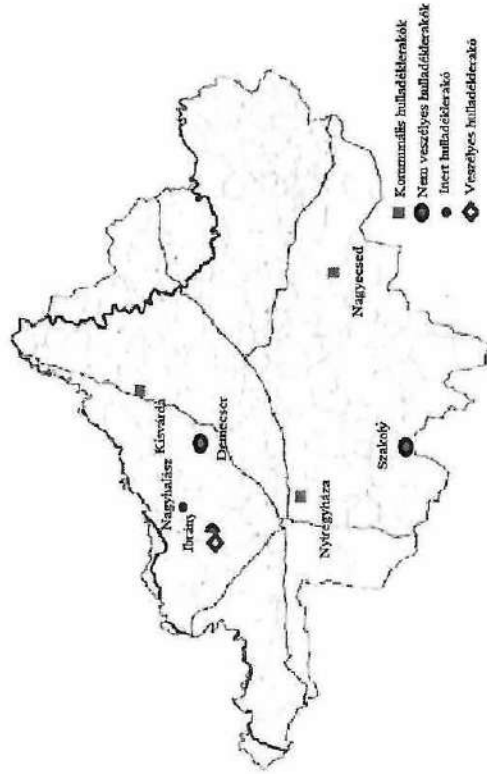
A hulladékgazdálkodás területe a környezetvédelem egyik fontos, jelenleg kiemelt területe a hulladékgazdálkodás. Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programnak is stratégiai területként tekint rá. A fogyasztói társadalmi szokások miatt környezetünk és az emberi egészség védelme érdekében törekednünk kell a hulladékképződés megelőzésére, a keletkező hulladékok mennyiségének és veszélyességének csökkentésére, a hulladékok hasznosítására, így takarékoskodva a természeti erőforrásokkal.

Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyében a korszerű hulladékgazdálkodás megvalósítása több mint 20 évvel ezelőtt elkezdődött. Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye a Megyei Területfejlesztési Tanács vezetésével 2000-ben dolgozta ki a vármegyében keletkező települési szilárd hulladékok kezelésének koncepcióját. Erre alapozva 2001-ben készült el a vármegye települési szilárd hulladékok kezelésének stratégiai programja.

Hulladéklerakók:

2006. március 5-én megalakult a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Települési Szilárdhulladék-gazdálkodási Társulás a vármegye településeinek részvételével, amelyhez 11 Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei település is csatlakozott, így közel 600.000 fő települési szilárd hulladékgyűjtési-kezelési feladatait látják el.

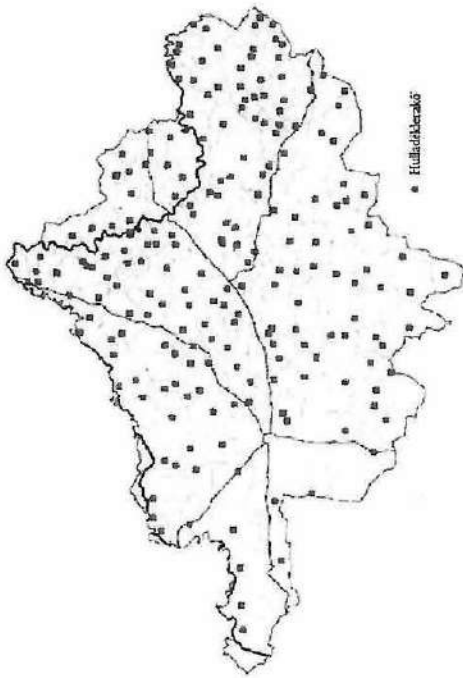
Az elmúlt években a vármegyében kiépült az Európai Unió követelményei szerint is korszerű települési szilárd hulladékgyűjtési-kezelési rendszer. 2009-2010-ben megépült a kisvárdai, nagyecsedí és a nyíregyházi új hulladéklerakó (27. ábra), valamint a nyíregyházi hulladékvalogató csarnok.

27. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye jelenlegi hulladéklerakói – saját szerkesztés

A vármegyében a három regionális kommunális hulladéklerakó mellett 3 db nem veszélyes hulladéklerakó (kivéve kommunális hulladék) működik (Demecser, Ibrány, Szabolcs). Az 1 db inert hulladéklerakás lehetőségét biztosító hulladéklerakó rendelkezik a szükséges engedéllyel, de működését még nem kezdte meg (Nagyhálsz). A veszélyes hulladékok minősítő azbesztpala lerakását szolgáló lerakó működik Ibrányban, ahol csak azbesztpala helyezhető el, más veszélyes hulladék nem.

A jelenleg működő 6 db hulladéklerakó hatalmas előrelépés a 2009-es állapotokhoz képest, amikor a vármegyében még 166 települési, sokszor korszerűtlen, műszaki védelem nélküli hulladéklerakó üzemelt.

28. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye hulladéklerakói 2009-ben – forrás: fvokh.hu

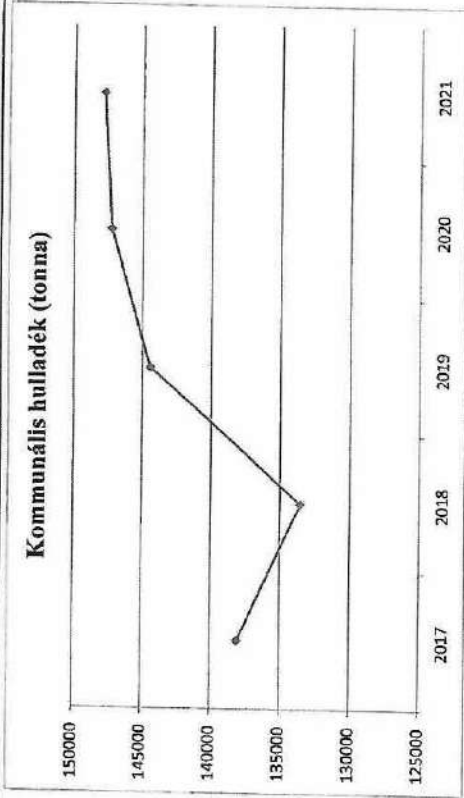
A korszerűtlen hulladéklerakók 2009-ben bezárasra kerültek és megkezdődött a felmérésük és reaktivációjuk. A közel 170 hektáron elterülő hulladéklerakók közel 10 millió m³ lerakott hulladékot tároltak.

A 2014-2015 években összesen 124 db hulladéklerakó reaktivációja valósult meg. Jelenleg még 25 db hulladéklerakó reaktivációja nem kezdődött meg, melyből 11 db esetén 2022-ben megvalósult az engedélyének a felülvizsgálata. 17 db lerakó esetén csak a reaktiváció I. üteme készült el.

Hulladékmennyiségek:

A vármegyében a települési szilárd hulladékkal kapcsolatos kötelező közszolgáltatási feladatokat az Észak-Alföldi Környezetgazdálkodási Nonprofit Kft. látja el.

Az elmúlt években a hulladékképződés megakadályozása érdekében tett intézkedések (szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás elősegítése, stb.) ellenére a lerakott kommunális hulladékok mennyisége az elmúlt 5 évben tovább nőtt (29. ábra).

29. ábra: begyűjtött kommunális hulladékok mennyisége 2017-2021 – forrás: KSH

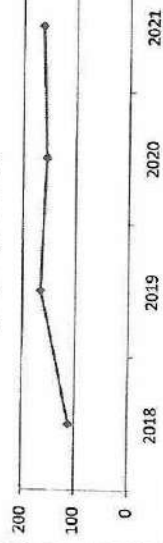
A növekvő begyűjtött hulladékmennyiség ellenére nő az illegálisan elhelyezett hulladékok mennyisége is. A Tisztítsuk meg az Országot! projekt keretében 2020-2022 között a MAV Zrt.; a Magyar Közút Nonprofit Zrt.; az Országos Vízügyi Főigazgatóság és a vízügyi igazgatóságok és az állami erdészetek több tízezer illegálisan hulladékot számoltak fel.

2021. március 16-án a vármegyében is létrejött a területi hulladékgazdálkodási hatóság a Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztályán. A hatósághoz beérkező közérdekű bejelentéseket, hulladékra bejelentéseket a hatóság szakemberei kivizsgálják, intézkednek a hulladékok elszállításáról. A hatóság tájékoztatása szerint az illegális hulladékok elhelyezéssel leginkább érintett települések:

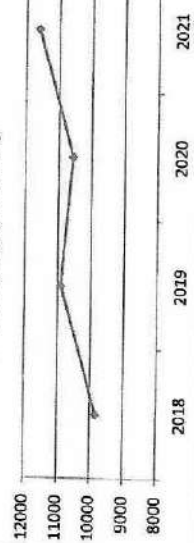
Nyíregyháza, Tiszavasvári, Nyírbátor, Nagykálló és Mátészalka

A vármegye települési szilárd hulladék programja alapján a vármegyében fejlesztették a szelektív hulladékgyűjtést, bevezették a házhoz menő szelektív hulladékgyűjtést a papírra, társított anyagokra, műanyagra, fémre, textilre. A házi komposztálás elősegítése érdekében házi komposztáló edényeket helyeztek ki. Ennek ellenére a szelektíven begyűjtött hulladékok mennyisége csak a műanyag, fém és biohulladékoknál volt számottevőbb (30. ábra).

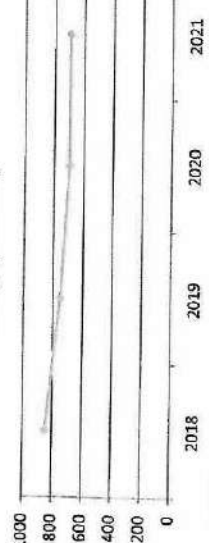
papír (tonna)

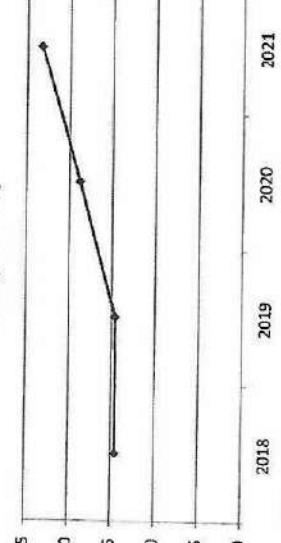
műanyag (tonna)

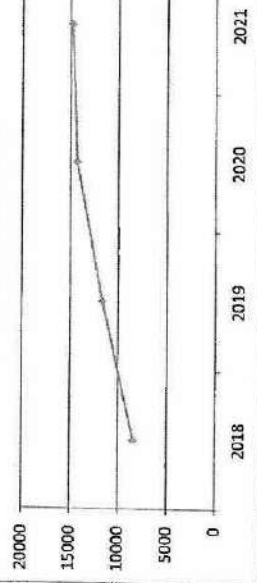
üveg (tonna)

fém (tonna)

biohulladék (tonna)

30. ábra: szelektíven begyűjtött hulladék mennyisége – forrás: TeIR

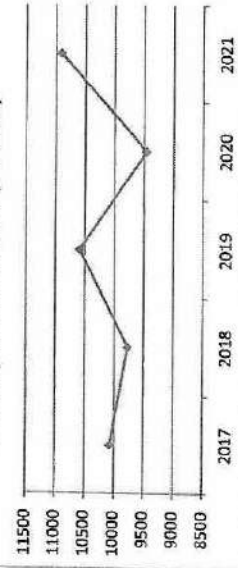
A területi környezetvédelmi hatóság adatai szerint a hulladékgazdálkodási bevallással érintett telephelyek száma is közeli 9%-kal nőtt az elmúlt 5 évben.

Év	Éves hulladékgazdálkodási bevallással érintett telephelyek száma (db)
2017.	1844
2018.	1855
2019.	1936
2020.	1969
2021.	2005

31. ábra: hulladékgazdálkodással érintett telephelyek száma – forrás: hulladékgazdálkodási hatóság

A vármegyében keletkező veszélyes hulladékok nagysága az elmúlt 5 évben nagy szórást mutat, de a trendje növekvő.

veszélyes hulladék (tonna)

32. ábra: veszélyes hulladék mennyiség – forrás: TeIR

Egyenleg kibocsátás) nagyipar nélkül	1.491.683	84,1	1.756.210	82,8	1.783.150	82,8

33. ábra: Összegező kimutatás Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye ÜHG-kibocsátásairól

Forrás: KBT SZ módszertan szerinti saját számítás

Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésére vonatkozó célkitűzések a megyei klímasztratégiában lettek lefektetve. Ennek értelmében a 2015-ös bázisév értékéhez képest (1.582.334 t CO₂ egyenérték) 2030-ra 5 %-os csökkenés a cél (1.503.217 t CO₂ egyenérték), majd 2050-re a 14,5 %-os csökkenés az elvárás 1.352.895 t CO₂ egyenértékkel.

Meg kell azonban jegyezni, hogy az EU tagállamok által 2020-ban elfogadott európai zöld megállapodás (GreenDeal) célja az első klímaszemes kontinens megteremtése, ami azt jelenti, hogy a nettó ÜHG-kibocsátás értéke 2050-re zéró legyen. Ezzel összhangban egy fontos részcel, hogy 2030-ra az ÜHG-kibocsátás mértéke az 1990-es szinthez képest 55 %-kal csökkenjen. Mindezek alapján a 2018-ban megfogalmazott célértékek újragondolása szükséges.

A vármegye mitigációs célkitűzések az alábbiak:

- Energiafelhasználás hatékonyságának növelése, a kibocsátás csökkentésével
- A közlekedésből származó CO₂ kibocsátás csökkentése
- Megújuló energiaforrások arányának növelése a vármegyei energiaszerkezetben
- M-4: Erdőültetés arányának növelése (CO₂ nyelés fokozása)

Az éghajlatváltozás hatásaira történő felkészülés

A Klímabarát Települések Szövetsége (KBT SZ) országos és vármegyei szinten is elkészítette a kiemelt éghajlati problémakörök listáját. Meghatározta az érimerttség, jellegét és a vármegyei szinten jelentkező mértékét. A KBT SZ által a vármegyéék számára kiadott módszertani útmutató szerint Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyét a 34. ábrán szereplő problémakörök érintik.

Kiemelt éghajlati problémakörök	Érintettség jellege	Érintettség megyei mértéke
Hőhullámok egészségügyi veszélyeztetettsége	országos	kiemelt
Építmenyek viharok általi veszélyeztetettsége	országos	kiemelt
Árvíz általi veszélyeztetettség	vármegyei	kiemelt
Belvíz általi veszélyeztetettség	vármegyei	kiemelt
Aszály veszélyeztetettség	vármegyei	kiemelt
Természeti értékek veszélyeztetettsége	vármegyei	kiemelt
Erdőtűz veszélyeztetettség	vármegyei	átlagos

Villámárvíz általi veszélyeztetettség	vármegyei	alacsony
Ivóvízbázisok veszélyeztetettsége	vármegyei	alacsony
Turizmus veszélyeztetettsége	vármegyei	alacsony

34. ábra: Kiemelt éghajlati problémakörök - Forrás: KBT SZ módszertani útmutató

A KBT SZ vármegyei szinten jelzett éghajlati problémakörök figyelembevételével a klímaszempontú helyzetelemzéssel és a főbb hatásviseleők azonosításával kerültek kijelölésre az átfogó adaptációs és felkészülési célkitűzések:

- Aszályval szemben védett területek arányának növelése
- Helyi vízkárok elleni sérülékenység csökkentése
- Hőhullámokkal szembeni védekezés erősítése
- Épített környezet sérülékenységének csökkentése
- Ár- és belvízvédelmi rendszer fenntartása és fejlesztése
- Települések zöldfelületeinek növelése

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében számos helyi érték, illetve speciális terület található, melyek klímaváltozással kapcsolatos veszélyeztetettségének csökkentése feltétlenül indokolt. Ide sorolhatók a természeti és a táj értékei, a védett, kulturális épületállományok, az egyedi építészeti értékek, valamint az ökoturisztikai értékek. Ezen értékek veszélyeztetettségének csökkentése érdekében az alábbi speciális adaptációs és felkészülési célkitűzések kerültek megfogalmazásra:

- A természeti és táji értékek sérülékenységének vizsgálata
- A vármegye agrárterületének alapját képező értékek megóvása
- A kultúrtáj legfontosabb elemeinek megóvása (kisebb közösségek kultúrtörténeti értékei)
- A védett, épített értékek sérülékenységének vizsgálata
- A klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás feltételeinek megteremtése a mezőgazdasági termelésben
- A mezőgazdasági termelés biztonságát fokozó öntözési rendszerek komplex kiépítése
- Helyi turizmus és ökoturizmus erősítése

A célkitűzések sikeres és mindenki által elfogadott megvalósítása érdekében klímadatossági és szemléletformálási célkitűzések is megfogalmazásra kerültek:

- A klímadatossági fogászói magatartás erősítése
- A helyi alkalmazkodási ismeretek bővítése
- Az ÜHG kibocsátás csökkentését célzó szemléletformálás
- A Vármegyei Önkormányzat klímadatossági szakmai és lakossági kommunikációjának erősítése

5.9. Turizmus

A turizmus egyik jelentősége a rekreációs funkciói mellett az, hogy megismertetik a társadalmat a természet értékeivel, azok védelmével. A turizmus bővülő volumene azonban fokozódó környezetterheléssel is jár. Ez a kivett területek gyarapodását jelenti infrastrukturális fejlesztések miatt, maga a látogatószám növekedése is növekvő ökológiai lábnyommal jár, de hozzá kell számolni a növekvő közlekedési és energiagigények miatt számottevően megugró üvegházhatású gáz kibocsátást is.

A Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030 és a járványügyi helyzet hatása miatti felülvizsgálata, a Turizmus Stratégia 2.0 c. dokumentumokban szerepel, hogy a turisztikai úti célok minősége és vonzerje szorosan összefügg a természeti értékek állapotával (5. NKCP). Az 5. Környezetvédelmi Program nagy hangsúlyt fektet az ökoturizmusra és egy adott térség (vármegye) eseti szociokulturális értékek megjelenítésére. Kiemeli, hogy az ökoturizmusnak elsősorban a környezeti értékek védelméhez kell igazodnia, a kialakítható szolgáltatási elemeket pedig annak alárendelni.

A későbbiekben nem csak a kedvezőtlen klímáparaméterek (hőhullámok, változó vízjárás, gyakoribb viharok) gyakorolnak hatást, hanem ugyancsak a klímaváltozás okozta természeti hatások (biodegradáció, invazív fajok elterjedése) és azok társadalmi-gazdasági következményei (fertőző betegségek elterjedése, energia- /vívíz árának alakulása) is. A klíma változása korlátozhatja a turisztikai tevékenységek kapacitását, megszüntethet egy-egy konkrét turisztikai kínálati elemet, vagy akár újabb alternatív turisztikai termékek kialakítását ösztönözheti. A klimatikus viszonyok elsősorban a szabadtéri – főleg nyaraló-, aktív-, téli sport – turizmus esetében bírnak meghatározó jelentőséggel. Az éghajlatváltozás módosítja az idegenforgalmi szektor alaperőforrását, az időjárását, ezáltal pedig egészen befolyásolja a keresleti és kínálati oldalt is. Az extrém időjárási események, az átalakuló évszakok és az ehhez kapcsolódó fűtési-hűtési költségek alapjában változtatják meg a turisztikai szolgáltatató szektor lehetőségeit, továbbá a megváltozott éghajlati viszonyok új üzleti preferenciákhoz, döntésekhez vezethetnek.

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye turisztikai veszélyeztetettsége kb. 15 %-kal meghaladja az országos átlagot, elsősorban a jelentősebb kitétség és a gyengébb alkalmazkodóképesség miatt.

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében négy turisztikai desztináció terület került kialakításra. A területek egyben jól körülhatárolható geográfiai egységet is alkotnak.

Ezek a következők: Nyírségi turisztikai gyűrű, Szatmár-beregi kultúráj, Nyíri Mezőség idegenforgalmi tengely, Rétközi turisztikai tengely. Az adott turisztikai térség klímaváltozással szembeni sérülékenységet részben az ott található természeti környezet sérülékenysége fogja meghatározni.

A Nyírségi turisztikai gyűrű területén a vízhez köthető, nagy vonzerővel rendelkező desztinációk pl. Vajai ősió, Leveleki tó tekintetében jeleníthet gondot a nyári időszakra jósolt kevesebb csapadék és e mellett a nagy csapadékinzultást napok számának gyarapodása. A

hőségnapok számának emelkedése és a csökkenő nyári csapadék egyaránt a vízminőség romlásához vezethet, ami csökkentheti a látogatóközönség számát. Ugyanez elmondható a pusztai horgászati hasznosítási vízfelületekről is.

A Nyíri mezőség idegenforgalmi tengely, fő útiöre és vonzerje a Tisza folyó, ahol kiemelt szerepe van a vízi turizmusnak (kenu- és kajaktúrák). A viziútúrák jövőbeni lebonyolításánál számolni kell a nyári évszakokban bekövetkező, rendkívül kis vízállástú időszakokkal, valamint a felmelegedés következtében a megye területén is megjelenő, számunkra eddig ismeretlen, kedvezőtlen élettani hatásokat kiváltó invazív növény- és állatfajok megjelenésével.

A Szatmár-beregi kultúráj területén, hazánkban egyedülálló koncentrációban találhatóak a jelentős turisztikai vonzerővel rendelkező természeti értékek, valamint épített kulturális örökségek. A Natura 2000-es területek, tájvédelmi körzetek, természetvédelmi területek egyes részei pl. tözgmoha lápok, Tisza-, Szamos menti morotvák esetében ugyancsak a nyári évszak csapadékhányá okozhat vízszintesökkenést, ami veszélyt jelenthet az életközösségek számára, habár ennek kiküszöbölésére napjainkban is jól kidolgozott és hatásos programok működnek. Ebben a régióban is jelentős a vízútúrázás, mint fő turisztikai vonzerő, így a folyók nyári vízszabályozása kiemelten fontos lehet. Különös figyelmet érdemel az Óreg-Túr vízrendszere, ami hazánk egyik leglátványosabb vízi útvoalának tekinthető. Nagy vonzerje van a Tisza menti, folyami homokkal borított fővényes területeknek, ahol számos strand került kialakításra. A csapadék intenzitásának várható növekedéséből egyenesen következik, hogy az árhullámok is nagyobb intenzitással, energiával vonulnak le, ami a folyók medermintáiban okozhat jelentős változásokat.

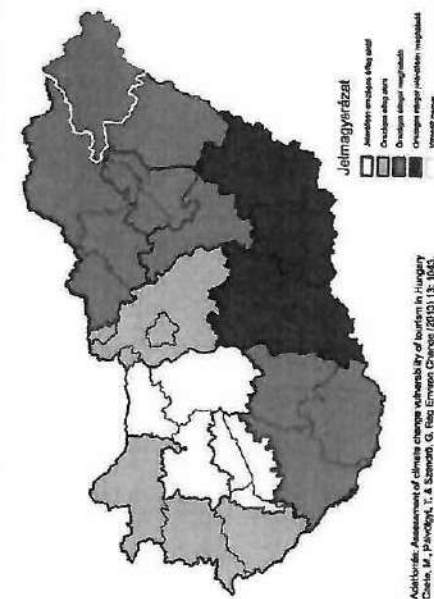
Rétközi turisztikai tengely esetében is kiemelten fontos a vízútúrázás és a Tisza menti strandok szerepe, így a fentebb felsorolt problémákkal itt is számolni kell. A rekreációs célokat szolgáló tómedencek sérülékenysége (pl. Rétközi-tározó) a helyes vízkormányzással minimálisan csökkenthető.

A vármegyében kiemelt szerep jut és kiemelt szerepet számnak a falusi turizmusnak. Mivel Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye területét kiemelten érintik a jövőben a hőhullámok, így a szálláshelyek klimatizálását, árnyékolását fejlesztieni szükséges.

A vármegye területén igen jelentős a vadászturizmus (Baktai-, Bookereki- Lónyai-, Ricsikai erdő). A Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ Erdészeti Tudományos Intézete által készített kutatás szerint a jelentős méretű, vadászturizmussal érintett erdők kevésbé érzékenyek az éghajlatváltozás káros hatásaival szemben.

A vármegye épített kulturális örökségei közül főként a vályog és pátos falazatú építmények szerkezete sérülhet a nagy intenzitású, olykor jégessóval kísért csapadékesemények alkalmával.

A turisztikai kínálati elemek közül a szabadterei rendezvény turizmus és a vízparti turizmus erősen veszélyeztetett, de a városlátogató turizmus, a kerékpáros turizmus és természetjárás is fokozott veszélyeztetettséggel jellemezhető (35. ábra).

35. ábra: Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye turizmusának veszélyeztetettsége - Forrás: KBT SZ.

6. SWOT analízis

Erősségek	Gyengeségek
- Magas a vármegye biodiverzitás értéke - Natura 2000 területek, ökológiai folyosók országos szinten is nagy kiterjedése - A Tisza és a Szamos menti felszín alatti vízkészlet számottevően nagyobb, mint a jelenlegi igény - Nagy a víztározási kapacitás lehetősége - A szennyvíztisztítók többségében biológiai/III. fokú tisztítási fokkiegítéssel kerüli - A vármegyei fejlesztési koncepciók nagyszámú környezeti és természetvédelmi szempontú célt tartalmaznak - A vármegye nagyobb részén a napsütéses órák magas száma (átlagosan 2000 óra/év), jó alapot biztosíthatnak további napenergia hő-, és villamosenergia-termelési felhasználásához - A napenergia hasznosításának növekvő aránya jellemző - Jelenlétét potenciál a földhő és biomassza hasznosítás terén - Kiemelt közlekedés-földrajzi elhelyezkedés (három országgal határos), potenciális vízi utak megléte - Dinamikus fejlődő kerékpárút-hálózat - A szálló por (PM10) téjkezetési (75 µg/m³) és riasztási (100 µg/m³) küszöbérték túllépések számának jelentős csökkenése - Jelenlétét légszennyezőanyag kibocsátással járó ipari tevékenységek, létesítmények alacsony száma - A szántóterületekhez képest országos szinten is nagy a gyümölcsösök aránya - A közúti tömegközlekedésben csökken a károsanyag kibocsátás	- Az invazív növény és állatfajok nagy aránya - Az észak-szabolcsi vízvívítónél a jelenlegi vízkivétel is túlermelést jelent - Általános talajvízszint süllyedés, egyes helyeken 3-6 méter - Folyóvizeken étező nagy mennyiségű kommunális hulladék, a hullámtereken nő a hulladék mennyisége - A kommunális hulladék lerakásának mennyisége nem eszikken, a hasznosítási arány stagnál - Az ipari és a közlekedési ÜHG kibocsátás folyamatosan nő - A vármegye szállópor terhelése országos átlag fölötti - A helytelen fűtési gyakorlatok légszennyezése - Szennyvíziszapok elhelyezése, hasznosítása nem megoldott - Talajok szervesanyag tartalma folyamatosan merül - Az aprófalvas térségekben sok az energetikai szempontból korszerűtlen lakóépület - A lakások hálózati vízvezetékre való csatlakozása az országos és régiós átlag alatt van - Nő a kivett területek aránya - Nő az egy lakosra jutó személygépjárművek száma - Az M3-as autópálya határmezsgéi pontjainak hiánya - Az alsóbbrendű vasúti vonalak műszaki állapota rossz - A hulladékudvarok száma alacsony - Az illegális hulladék-elhelyezések száma jelentős - A daganatos betegek száma folyamatosan nő - A biológiai allergének által okozott allergiás és légúti megbetegedések száma az országos trendekhez hasonlóan nő

- Országos szinten is kiemelkedő a rossz termőképességű, tartósan pihentetett mezőgazdasági területek aránya, ahol fás- vagy lágyszárú energiatermvényeket lehet létesíteni - A Nyírség vízpótlása jelentősen javíthatja a terület vízháztartását és öntözési lehetőségeit - A közelműlben átadott árapasztó tározók lehetőséget teremtenek a környezetiök ökológiai vizsgátoineinek kielégítésére - Folyamatosan terjed az ökológiai szempontokat is szolgáló precíziós mezőgazdaság - Vízakarekos öntözési technológiák elterjesztése - A közintézmények és lakóépületek energiatakarékonyágának további fejlesztése - A megújuló energia-felhasználás arányának további növelese - A M3-as autópálya határmetszési pontjainak kiépítése (M34, M49) - A városi épületek esetében a zöld megoldások alkalmazása a lógszennyezés hatásainak és a városi hősziget csökkentése érdekében - Megújuló energia-hasznosítás további bővítése a helyi hő- és villamosenergia igények részletes felmérése alapján - A közösségi közlekedés ÚHG kibocsátásának további csökkentése - Alternatív közlekedési módok elterjesztése - A megyeszékhely elővárosi közösségi közlekedésének javítása, és a járási központok jobb elérhetőségének fejlesztése - A fenntartható közlekedési módok ösztönzése, további kerékpárutak építése - A helyi termékek preferálása, helyi piacok révén az áruszállítási távolságok csökkentése - Vízatakarékosság, vízviszattartás és a vízpótlás különböző módjainak megvalósítása, a vizatakarékos növénytermesztési technológiák bevezetése, a vízigényes növénykultúrák visszaszorítása - Városi zöldfelületek hálózatának kialakítása - Energetikai, klíma – és környezetvédelmi szemléletformálás erősítése	- Az észak-szabolcsi vízgyűjtőnél a trendszerű talajvízszint-süllyedés folytatódása várható - Az öntözési igény folyamatosan és jelentősen növekszik, ami már nem fenntartható - A határmenti elhelyezkedés révén újabb invazív fajok megjelenése várható - Jelentős felszíni földvagyron (homok, kavics) kitemelése újabb tájsebeket okozhat - További jelentős földterületeket érinő autótúr építések várhatóak - Az előregedés üteme, gyorsul - Ipari termelés további növekedése a vármegyében, esetleges további nagyipari vállalatok betelepülésével - Az ukrainai háborús helyzet miatt a folyókön érkező kommunális hulladék volumensökkenése nem várható - A klímaváltozás hatására a hóhullamos napok átlagos évi számának növekedés és ennek többtárhálózára Egykorolt kedvezőölen hatás - Szárazodás, aszály illetve szélsőséges időjárási jelenségek gyakoriságának növekedése - A Nyírség elszivatagosodásának valószínűsége tovább nő - A vízparti turizmus, veszélyeztetettség nő a folyókön érkező kommunális hulladék révén

7. Környezetvédelmi jövőkép

Magyarország, mint az Európai Unió tagja, figyelembe kell, hogy vegye az EU környezetpolitikájának alapját jelentő 8EAP jövőképet, amely szerint 2050-re a bolygónk ökológiai korlátait tisztelve fogunk élni, kiemelt figyelmet fordítunk az újrahasznosításra, a gazdasági növekedés környezetet semleges lesz. Helyreállítjuk a biológiai sokféleséget, fokozzuk a klímaváltozással kapcsolatos ellenálló képességet.

Magyarország Alaptörvénye is fogalmaz meg egyfajta környezetvédelmi jövőképet: „a természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közösörökségét képezik, amelyek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége”.

Magyarország Kormánya a fentiekben túl az EU környezetpolitikáját szem előtt tartva határozta meg az ország hosszú távú jövőképét a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Kereszttérképében:

„A gazdaság az ökológiai korlátain belül működik. A fenntartható fejlődés a természeti erőforrásokkal való olyan tartós, értékvető gazdálkodást jelent, amely lehetővé teszi az emberek boldogulását anélkül, hogy a gazdasági fejlődés lerombolná a sokféleséget, a komplexitást és az ökoszisztéma-szolgáltatásokat. Az emberek tisztelik a természetet, természeti értékeit, a helyi közösségek felismerik a rendelkezésükre álló természeti erőforrásokból adódó lehetőségeiket, termelésüket, energiafelhasználásukat és fogyasztásukat erre alapozva szervezik meg.”

A vármegyei környezetvédelmi program az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Programban meghatározott jövőkép elemcít felhasználva kívánja meghatározni a vármegyei környezetvédelmi jövőképét, amely az 1995. LIII. törvény 48/D. § (1) bekezdésével összhangban megalapozza azokat a célokat és intézkedéseket, amelyek elérése, illetve megvalósítása vármegyei szinten hatékony és indokolt.

- A vármegye lakosságának szemléletmód változásával általánossá válik a környezettudatos gondolkodás és cselekvés, a fogyasztási szokások fenntarthatóvá válnak. A bővülő környezeti nevelési, oktatási, képzési lehetőségek biztosítják a környezettudatos magatartás megvalósítását.
- A társadalom, a gazdaság és az intézmények döntései a környezeti szempontok alapján születnek, ahol érvényesül az elővigyázatosság és a felelősségvállalás.
- A környezeti szempontok figyelembe vételével nőni fog a helyi megújuló energiaforrások használata, kiemelt szerepe lesz az anyag- és energiatakarékosságnak.
- A biológiai sokféleség védelmével, helyreállításával az új betegségek megjelenésének és terjedésének megelőzése lehetővé válik, növekedni fog az ellenálló képesség.
- A környezeti adottságokhoz és korlátokhoz illeszkedő terület-használat valósul meg, amely jelentősen lelassítja a termőföldek és a biológiailag aktív felületek beépítésének ütemét.

- A tudatos vízhasználat mellett sikerül megvalósítani a lakosság jó minőségű élelmiszereivel való ellátását.
- Az energiatakarékosság, a környezetbarát közlekedés, a minőségi zöldinfrastruktúra élhetőbbé, egészségesebbé fogja tenni a települési környezetet.

E jövőkép minden tényezőjének megvalósítása, az egészséges, tiszta, jó állapotú környezet elérése azonban hosszabb időszakot, a vármegye településeinek, lakóinak széleskörű politikai és társadalmi támogatását és cselekvését igényli.

8. A környezetvédelmi program stratégiai célkitűzései és azok megvalósítása

A vármegyei Környezetvédelmi Program stratégiai céljainak megvalósítását a vármegyei szinten releváns, valamennyi stratégiai területtel összefüggő stratégiai eszközök segítik elő. Ezek közé tartozik az egyes stratégiai területekhez kapcsolódó szemléletformálási tevékenység, a vármegyei hatáskörbe tartozó, a környezetvédelmi érintő terület- és településfejlesztési célok koordinálása, a települési önkormányzati szint támogatása.

A cselekvési intézkedéshez kapcsolódóan a vármegye a vármegyei klímastratégiában foglalkodik megfelelően szemléletformálási tevékenységet kell, hogy kifejtjen.

8.1. A levegőtisztaság-védelem stratégiai eszközei

A légszennyezettség több területen is káros hatással járhat. Károsodik az építet környezet, nő a betegségterhelés, amely a társadalom egészének jelen komoly anyagi terheket. A levegőtisztaság javítása során elengedhetetlen, hogy megfelelő adatokkal rendelkezünk, hogy meg tudjuk határozni a beavatkozási területeket, azok ütemezését. Itt is nagyon fontos a megelőzés, amit szemléletmód változással lehet a leghatékonyabban elérni.

A vármegye szerepe a levegőtisztaság javításában elsősorban a lakossági szemléletformálásra, az egyes intézkedések koordinálására szorítkozik.

Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program a főbb cselekvési irányokat és intézkedéseket is a települési önkormányzatok számára határozza meg.

1. A lakossági (szilárd) tüzelésből eredő kibocsátások mérséklésének elősegítése
2. Szmogriadó tervek készítése, rendszeres feltülvizsgálata
3. A lakosság rendszeres tájékoztatása a település levegőtisztaságának állapotáról, szemléletformálási kampányok szervezése (pl. a helytelen fűtési technika

levegőtisztaságra gyakorolt káros hatásairól)

4. A lakosság rendszeres tájékoztatása a fűtés korszerűsítést, energiatakarékosságot támogató lakossági pályázatokról

Fontos lenne, hogy a vármegyében az automata mérőhálózat bővüljön, hogy teljesebb képet kaphassunk a vármegye légszennyezettségéről. Szmogriadó terv készítésével csak egy település érintett, ennek a feltülvizsgálatok célterülete a vármegyei klímastratégia intézmény bevonása. Az 1.; 3-4. pontok esetén a vármegyei klímastratégia meghatározott klimatodatossági és szemléletformálási célkitűzések, különösen a klimatodatos fogyasztási magatartás erősítése, az ÜHG kibocsátás csökkentését szolgáló szemléletformálás és a vármegyei önkormányzat klimatodatos szakmai és lakossági kommunikációjának eszközeit segíthetik a célok megvalósulását.

8.2. A zaj- és rezgésvédelem stratégiai eszközei

A zaj- és rezgésterhelés napjaink egyik legnagyobb környezetterhelése, amely a legjobban rontja az életminőséget. Az 5.2. fejezetben bemutatásra került, hogy vizsgálattal, modellezéssel feltárt, zajterhelésnek kitett lakosság száma, aránya magas. Ami még nem tartalmazza a határérték alatti, de zavaró hatásmak kitett, érintett lakosságot.

A vármegye szerepe a zajterhelés csökkentése területén is elsősorban a lakossági szemléletformálásra, az egyes intézkedések koordinálására szorítkozik.

Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program a főbb cselekvési irányokat és intézkedéseket is a települési önkormányzatok számára határozza meg.

1. A stratégiai zajvédelmi intézkedési tervek elkészítése, feltülvizsgálata és szükség szerinti módosítása. Az intézkedési tervek megvalósítása
2. Zajcsökkentést célzó intézkedések megvalósítása a 100.000 főnél kisebb népességű településeken
3. A helyi zajvédelmi szabályok megállapítása (pl. csendes övezet, zajvédelmi szempontból fokozottan védett terület kijelölése, ellenőrzése)
4. A helyi lakosság tájékoztatása, szemléletformálása
5. Terület- és településrendezési tervek kialakítása során a zajvédelmi szempontok figyelembe vétele

A stratégiai zajvédelmi intézkedések és az ehhez kapcsolódó zajcsökkentő intézkedések Nyíregyháza Megyei Jogú várost érintik a megyében. A létrehozandó vármegyei klímastratégia

intézmény bevonása indokolt ezen intézkedések tervezésénél, mivel a vármegyei településrendezési eszközökkel a zajvédelmi szempontú intézkedések tervezhetővé válnak.

Az 4. pont esetén a vármegyei klímastratégiában meghatározott klímatudatossági és szemléletformálási célkitűzések, különösen a vármegyei önkormányzat klímatudatos szakmai és lakossági kommunikációjának eszközei segíthetik a célok megvalósulását.

8.3. Fenntartható vízgazdálkodás stratégiai eszközei

8.3.1. A vizeink védelmének, fenntartható használatának stratégiai eszközei

Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata stratégiai célterületbe tartozó vízvédelmi célok területén a fő cselekvési irányok és intézkedések megvalósítása habár kormányzati szinten érvényesülnek az egyes intézkedések területén a vármegyék szerepe is meghatározó kell, hogy legyen. Ezek az eszközök a következők:

1. A vármegye koordináló tevékenysége és döntéshozatala az integrált vízgyjűtő-gazdálkodás területén illetékes, annak megvalósításáért felelős hatóságok részére.
2. A vízgyjűtő-gazdálkodási tervekben meghatározott intézkedések (pl. szervesanyag, tápanyag terhelés csökkentése, természetvédelem, a vizek takarékos és hatékony felhasználásának ösztönzése) végrehajtásának segítése.
3. A területi és települési vízgazdálkodás összehangolásának segítése, kiemelt figyelemmel a vízviszatarásra és az integrált csapadékvíz-gazdálkodásra. Jó gyakorlatok bemutatása.
4. A takarékos és hatékony vízhasználatot elősegítő intézkedések megvalósítása:
  - A csapadékvíz visszatartását, és a szárazabb időszakban, öntözési céllal történő felhasználását szolgáló öntözési és vízmegtartási terv kidolgozása érdekében az érintettek vízügyi- és agrárszakemberek bevonásával (Megyei Klímastratégia A4-1 beavatkozási intézkedés).
  - A mezőgazdasági termelés biztonságának növelése érdekében a helyi gazdák fejlesztéseinek ösztönzése víztakarékos gazdálkodás és öntözési technológiák terén (Megyei Klímastratégia A4-2 beavatkozási intézkedés).

8.3.2. Az egészséges ivóvíz biztosításának stratégiai eszközei

1. Az ivóvízminőség-javító beruházások előkészítése és megvalósításának települési, vagy önkormányzati közösségi szinten, pl. a vízelosztó hálózatban az ólomcsövek teljeskörű cseréje
2. A takarékos és hatékony vízhasználatot elősegítő intézkedések megvalósítása
3. A hálózati veszteségek csökkentése érdekében, a szükséges fejlesztések kivitelezésének koordinálása
4. Megfelelő ivóvízhasználati szokások kialakítása a közegészségügyi szempontok és a takarékos ivóvíz- használat elveinek figyelembe vételével, víztakarékos eszközök használatával kapcsolatos szemléletformálás

8.3.3. Szennyvízelvezetés és -tisztítás, szennyvíziszap kezelés, hasznosítás stratégiai eszközei

1. Koordinátori szerep a Szennyvíz Programban és a szennyvízkezelési agglomerációk segítése a szennyvízelvezetéssel, tisztítással kapcsolatos pályázatoknál
2. A vármegye településeinek vízkár elleni védelme, a kritikus helyzetek elkerülése mind gazdasági, mind társadalmi, mind pedig vízügyi érdekből fontos. Ezen intézkedés célja a helyi csapadékvíz-elvezető rendszerek kiépítése, a meglévőket felújítása, korszerűsítése, a vízmegtartás megteremtése. Emellett a jó gyakorlatok átültetése, adaptálása és elterjesztése (Megyei Klímastratégia A4-7 beavatkozási intézkedés)
3. Települési szennyvíziszap térségi elhelyezésének, hasznosításának elősegítése
4. Az innovatív, költséghatékony szennyvíziszap kezelési módszerek hazai bevezetésének ösztönzése
5. A csatornahálózatok fejlesztése, rekonstrukciója során törekedni kell az egyesített csapadék- és szennyvízelvezetési fokozatos felszámolására, ebben koordinátori szerep

8.4. A természet- és tájvédelem stratégiai eszközei

A zöldfelületi rendszer (települések zöldfelületi hálózata, ökológiai hálózat, védett természeti területek) m a biológiailag aktív felületek jelentősen befolyásolják az emberek életminőségét. Véd a környezetvédelmi ártalmaktól, csökkentik azok hatását. Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program is kiemelten foglalkozik a területtel, két stratégia is foglalkozik a területtel: zöldfelületek védelme, zöldinfrastruktúra fejlesztése és a biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem.

Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program a zöldfelület fejlesztés területén határoz meg a vármegyei önkormányzatok részére is cselekvési irányokat, intézkedéseket:

1. Zöldfelület fejlesztési programok kiírása települések részére, zöldfelületek rehabilitációja, revitalizációja, helyreállítása
2. Települések zöldfelületi gazdálkodását, zöldinfrastruktúra fejlesztését segítő útmutatók megjelentetése

A fenti cselekvési irányok megvalósítását a Megyei Klímastratégia alábbi célkitűzései tartalmazzák:

1. Települések zöldfelületeinek növelése: A települések, főként a nagyobb városok esetében kívánatos a zöldfelületek, főként a fásított területek növelése. Ennek előnyei között megemlíthetők az alábbiak: árnyékoló hatás növelése, párolgató hatás révén a mikroklíma kedvező befolyásolása, a szél hatása csökkentése (a lombkorat által). A cél megvalósítása viszonylag kis ráfordítással és helyi szinten is megoldható, amennyiben a fák ültetéséhez rendelkezésre állnak a megfelelő területek (Megyei Klímastratégia A4-6 beavatkozási intézkedés)
2. A természeti és táji értékek sérülékenységének vizsgálata: Megyénk természeti, táji adottságai számos specifikumát tekintve különleges értékkel bírnak. A szigorúan védett területektől a környezetileg érzékeny területekkel bezárólag, a megye minden részén találunk megőrzésre szoruló értékeket. Hasonlóan védelemre igényelnek a helyi jelentőségű természetvédelmi területek is. Ezek között is sok kastélypark, ősgyepes rétek és vizes területek találhatók. Ezek védelme nem biztosítható a helyi önkormányzatok anyagi forrásaiból. A hivatalosan jegyzett tájvédelmi körzet és a természetvédelmi területek komplexebb kezelése kívánatos, sőt indokolttá tenné a magasabb szintű védelmet, a nemzeti park kialakítását, akár határon átnyúló konstrukcióban is (Megyei Klímastratégia AS-1 beavatkozási intézkedés)

A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem területén a települési önkormányzatok számára vannak cselekvési irányok és intézkedések meghatározva, amelyeket a települési zöldfelületi intézkedések tartalmazzák:

1. A meglévő helyi védett természeti területek védeltségének fenntartása, állapotuk megőrzése
2. A tervezett, illetve szükségessé váló helyi védetté nyilvánítási eljárások lefolytatása

8.5. A talajok védelmének és fenntartható használatának stratégiai eszközei

1. A talajkészletek mennyiségének és minőségének fokozott védelme, termékenységének hosszú távú fenntartása a különböző eredetű szennyezések megakadályozásával, a fenntartható talajhasználat ősztönzésével
2. Jó gyakorlatok bemutatása a talajvédő gazdálkodás megvalósítása és a talaj-degradációs tényezők megelőzése, mérséklése területén
3. A talajok védelmét, illetve a fenntartható talajhasználat elterjesztését célzó oktatás, képzés, szemléletformálás vármegyei szinten való összefogása
4. Mezőgazdasági termelési rendszerek fejlesztése: a megyei mezőgazdasági termelők számára információ, speciális tudás átadása, képzések szervezése a klímaváltozás okozta tényezőkről, a várható hatásokra való felkészítésre, jó gyakorlatok bemutatása, a megváltozott helyzet kezelésére (Megyei Klímastratégia AS-3 beavatkozási intézkedés).
5. A vármegye termőtalajainak állapot-megőrzése, illetve javítása érdekében a talajok humusztartalmának növelése, savasság csökkentése, a műtrágyák és egyéb kemikáliák használatának a szükséges minimumra történő csökkentése, környezetbarát növényvédő szerek alkalmazása. A célok elérése érdekében jó gyakorlatokat kell meghonosítani az elősegítése (Megyei Klímastratégia A4-3 beavatkozási intézkedés).
6. Helyi gazdálkodóknak nyújtott komplex szemléletformálási tevékenységek, melyek segítségével felkészülhetnek a klímaváltozás okozta negatív hatásokra, különös tekintettel a defláció és az erózió okozta jelenségekre:
  - adatbázis kialakítása mezőgazdasági termelők számára azon fajtákról, amelyek a megváltozott, illetve szélsőséges időjárási körülmények között kisebb kockázattal termeszthetők
  - a vármegyei gazdák felkészítése a precíziós gazdálkodásra, különös tekintettel a környezettudatos csökkentésre (pl. okszerű műtrágya és növényvédőszer használat, víztakarékos öntözési rendszerek, kombinált agrótechnikai eljárások stb.)
  - figyelemfelkeltő kampányok az új, korábban nem honos, illetve invazív fajok értékesítéséről, a lehetséges védekezési módszerekről
  - ökológiai gazdálkodás népszerűsítése, szerepének erősítése
  - a termelés során keletkező hulladék mennyiségének csökkentése, törekvés a zéró hulladék lehetőségére

A programozatban megjelölt témák bemutatása a gazdák éves tevékenységéhez igazodva kerülnek megszervezésre jellemzően 3-5 előadás és vagy gyakorlati bemutató/év (Megyei Klímastratégia SzH-2 beavakozási intézkedés).

8.6. A környezeti kármentesítés stratégiai eszközei

A környezeti kármentesítés fő feladata a hátrahagyott környezeti károk kezelése, a földtani közegben és a felszín alatti vizekben visszamaradt, akkumulálódott szennyeződések és a még rejtett potenciális szennyező források felderítése, a felszín alatti vizek, a földtani közeg veszélyeztetésének, szennyezettségének, károsodásának megismerése, a veszélyeztetett területeken a szennyezettség kockázatának csökkentése, valamint a szennyezett területeken a szennyezettség csökkentésének vagy megszüntetésének elősegítése. Szerencsére a vármegye területén az országos átlaghoz képest kevesebb környezetszennyezés történt. 20 helyszínen van folyamatban kármentesítés, 7 helyszínen a kármentesítés már befejeződött.

A kármentesítés területén is érvényes a „szennyező fizet elv”, csak 3 terület esetén merült fel eddig az állami felelősség.

A vármegye a vármegyei településrendezési eszközökben a szennyezett területek feltüntetésével, a területhasználát szabályozásával tudja ezen területek kármentesítését nyomon követni. A kármentesítést követően a területek fejlesztési, újrahasznosítási lehetőségeinek meghatározását is el kell végezni a településfejlesztési, településrendezési eszközöknél.

8.7. A hulladékgazdálkodás stratégiai eszközei

A hulladékgazdálkodás az elmúlt évek egy legfontosabb környezetvédelmi stratégiai területté vált. A 2021-2027 közötti időszakra szóló Országos Hulladékgazdálkodási Terv tartalmazza a legfontosabb feladatokat. 2020-ban a Klíma- és Természetvédelmi Akcióterv egyik központi eleme lett a hulladék mennyiségének csökkentése, a teljes hulladékgazdálkodási ágazat erőteljesebb hatósági ellenőrzés alá vonása és Magyarország megtisztítása a több évtizede lerakott illegális hulladékoktól.

Az 5. Nemzeti Környezetvédelmi Program a terület fontosságát hangsúlyozva a főbb cselekvési irányokat és intézkedéseket a kormányzat részére határozza meg, a vármegyei, települési önkormányzatoknak itt feladatokat nem irányoz elő. Ennek ellenére a kormányzat részére meghatározott intézkedések közül vannak olyanok, ahol a vármegyei önkormányzat be tud kapcsolódni:

1. A csomagolási hulladék elkülönített gyűjtésének, újrafeldolgozásának növelését elősegítő intézkedések megvalósítása
2. Meglévő csomagolási papír, műanyag, üveg, fém és zöld hulladék elkülönített gyűjtését szolgáló rendszer működtetése, fejlesztése (pl. kiterjesztés nem

75

csomagolásokra is)

3. A műanyag és üveg italpalackok, valamint fém italos dobozok kötelező visszaváltási rendszerben történő gyűjtésének lehetővé tétele
4. A hulladékok jogellenes elhelyezésének, illetve elhagyott hulladékok felszámolása és visszahelyezésük megakadályozása
5. A hulladéklerakók rekultivációja
6. A lakosság szemléletformálása, tájékoztatása a hulladék megelőzésére, hasznosítására és ártalmatlanságra vonatkozó előírásokról és lehetőségekről

A hulladéklerakók rekultivációjának tervezése, koordinálásában a vármegyei önkormányzat a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Települési Szilárdhulladék-gazdálkodási Társuláson keresztül fontos szerepet tölt be az engedélyek beszerzésének koordinálásában, a szükséges források felkutatásában. Ugyanígy a szelektív hulladékgyűjtés, az újrafeldolgozás növelése területén 2023. közepéig fontos szerepet tud betölteni.

A lakosság szemléletformálása a vármegyei klímastratégiában is fontos prioritás, amely összhangban van a klímatudatossági és szemléletformálási célkitűzésekkel, a vármegyei önkormányzat klímatudatos szakmai és lakossági kommunikációjának eszközeivel.

8.8. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésének, az éghajlatváltozás hatásaira való felkészülés stratégiai eszközei

1. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Klímastratégia dekarbonizációs célkitűzéseinek érvényesítése a vármegyei stratégiai, fejlesztési és pályázati dokumentumokban szerepel. A jövőbeni vármegyei fejlesztési dokumentumok megalkotásánál alapvető szempont kell legyen, hogy érvényesítésre kerüljenek a Klímastratégiában megfogalmazott célok. Ennek érdekében a jövőbeni vármegyei fejlesztési és egyéb stratégiai dokumentumok készítésekor figyelembe kell venni a klímastratégiában megfogalmazott dekarbonizációs célokat és azokat integrálni kell e dokumentumokba. A fejlesztési tevékenységek előkészítése és megvalósítása során fontos továbbá a dekarbonizációs vállalások érvényre juttatása
2. Lakossági energiahatékonysági beruházások ösztönzése: Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében a lakásállomány megújítása az egyik legfontosabb feladat. Ennek érdekében törekedni kell a vármegyei lakásállomány energetikai korszerűsítésére (pl. nyílászárók cseréje, szigetelések, az elavult gázkazánok cseréje, régi, magas energiateljesítményű

76

háztartási gépek cseréje stb.). Fontos a lakosság tájékoztatása az ehhez kötődő támogatási forrásokról, melyben a kialakítandó Megyei Klimairóda tevékeny szerepet tud vállalni

3. Energetikai fejlesztések és beruházások energiahatékonysági eredményeinek begyűjtése, nyomon követése, nyilvánossá tétele adatbázis létrehozásának segítségével (ÜHG kibocsátás csökkentésének nyomon követése)
4. Az intézkedés célja a vármegyei kerékpárút-hálózat további fejlesztése, az ehhez kapcsolódó infrastruktúra bővítése, ezáltal csökkentve a közlekedésből származó ÜHG kibocsátást, illetve növelve a kerékpáros turizmus szerepét. Ehhez kapcsolódóan fontos cél a szemléletformálási tevékenység megvalósítása is, mint pl. az Autómentes Nap vagy a Bríngázó munkabél program, illetve általában a kerékpáros közlekedés népszerűsítése
5. Munkahelyi Mobilitási tervek készítésének ösztönzése: A fenntartható közlekedési módok szerepének növelése érdekében a jelentősebb vármegyei foglalkoztatók (vállalkozások, közintézmények) ösztönzése a munkahely mobilitási tervek kidolgozására. Ez nemcsak a munkába járáshoz kapcsolódó, hanem az üzleti célú utazásokra is példaértékű lehetne. Jellemzően sem a vállalatok, sem az állami intézmények nem rendelkeznek még ilyen tervekkel. A vármegyei önkormányzat, illetve Klimairóda szerepe fontos lenne ebben, így segítve az egyes érintett feleket az együttműködésben
6. Községi közlekedés népszerűsítése
7. Megújuló energiaforrásokhoz kapcsolódó fejlesztések és beruházások eredményeinek összegyűjtése, nyomon követése, nyilvánossá tétele adatbázis létrehozásának segítségével (ÜHG kibocsátás csökkentésének nyomon követése)
8. Lakossági tájékoztató honlapon, közösségi médiában a hőhullámok és az extrém időjárási helyzetek kezeléséről
9. Vármegyei védett értékek sérülékenységének felmérése: Az intézkedés célja a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Értéktárban szereplő természeti és táji, illetve épített és egyéb, korábban bemutatott speciális vármegyei értékek klímaspecifikus sérülékenységének vizsgálata, különös tekintettel az éghajlatváltozás okozta negatív hatások felértékelésére
10. Lakossági szemléletformálás a klímadatos magatartás javítása, a mitigációs és adaptációs ismeretek bővítése érdekében:
  - energiatakarékossági megoldások, épületek energiahatékonyságának növelése
  - megújuló energiaforrások használatának ösztönzése
  - extrém időjárási eseményekkel szembeni alkalmazkodóképesség javítása
  - hőhullámokkal szembeni védekezési lehetőségek megismertetése
  - fenntartható közlekedési formák népszerűsítése

11. Helyi vállalkozások, egyéb gazdasági szereplők szemléletformáló programja

77

12. Klímadatos és energiahatékonysághoz kapcsolódó jó gyakorlatok összegyűjtése:

- A vármegyében, illetve a környező vármegyékben megvalósult jó gyakorlatok folyamatos összegyűjtése, azok rendszerezése, kommunikálása az érintettek irányába

8.9. A fenntartható turizmus és ökoturizmus megteremtésének stratégiai eszközei

1. Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei ökoturizmus fejlesztése: Az intézkedés célja, hogy felmérje a vármegyei ökoturisztikai desztinációk klímasérülékenységét, felkészítse a szektort a megváltozott körülmények alapján a klímadaptációra. Középtávú cél egy vármegyei ökoturisztikai védjegyrendszer kialakítása, melynek koordinátora és felelőse a Megyei Klimairóda (Megyei Klímastratégia As-3 beavatkozási intézkedés).
2. Az erdei óvoda és iskola intézmények, valamint a természet- és környezetvédelmi oktatóközpontok szerepének erősítése ezen tevékenységekben.
3. A helyi értékek megismerését, bemutatását lehetővé tevő útvonalak kialakítása, fenntartása.
4. Környezetbarát közlekedési módok használatának ösztönzése, elősegítése.
5. Közösségkapcsolatok fejlesztése (sajtóciikk, tévéműsor, könyv stb.), korszerű informatikai és kommunikációs eszközökre épülő tájékoztató, látogatói információs hálózat kialakítása és működtetése a vármegyében.
6. Óko-szemléletű minőségbiztosítási rendszer kiépítése.
7. Honlapok turisztikai/ ökoturisztikai tartalmának, kialakítása, folyamatos fejlesztése, bővítése.

78

9. A környezetvédelmi program finanszírozási eszközei, a program végrehajtása, nyomon követése

Finanszírozás

A Program végrehajtásának finanszírozását a hazai költségvetés, az EU és nemzetközi támogatások, valamint az önkormányzatok, gazdálkodó szervezetek, vállalkozások, nonprofit szervezetek és háztartások ráfordításai biztosíthatják. A megvalósítás során türekedni kell a tervezhető források hatékony, koordinált, a célokhoz igazodó felhasználására, annak érdekében, hogy az elméleti környezetvédelmi célok a lehető legkisebb többlet-ráfordítást igényeljenek. Mivel az energetika területén kitűzött célok költségmegtakarítást eredményeznek, valamint hozzájárulnak a foglalkoztatás növeléséhez, így a befektetés a nemzetgazdaság más területein főg nyereségként megjelenni.

A konkrét finanszírozásban a Program ideje alatt meghatározó szerepe van az EU támogatásoknak és a hazai költségvetési társfinanszírozásnak. A 2021–2027-es pénzügyi tervezési időszakra öt szakpolitikai célt javasolt az Európai Bizottság, melyek közül a Környezetvédelmi Programok elsősorban a 2. „Zöldebb, alacsony szén-dioxid-kibocsátású Európa” célhoz kapcsolódik. A környezetvédelmi fejlesztések a 2021–2027 közötti időszakban elsősorban a Környezeti és Energhatékonyági Operatív Program Plusz keretén belül jelennek meg.

Ezen belül elsőbbséget élveznek a megújuló energiagazdaság, a vízgazdálkodás és katasztrófabiztonság csökkentése, a környezet- és természetvédelem; körforgásos gazdasági rendszerek és fenntarthatóság.

A környezetpolitikai területek összekapcsolása megköveteli, hogy az alábbi programok keretén belül megvalósuló eredmények is hozzájáruljanak a hazai környezetpolitikai célok megvalósításához.

A programok a következők:

- Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program Plusz
- Integrált Közlekedésfejlesztési Operatív Program Plusz
- Terület- és Településfejlesztési Operatív Program Plusz,
- Digitális Megújulás Operatív Program Plusz,
- Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz

Meghatározó szerepe lesz a finanszírozásban a megújuló Vidékfejlesztési Program egyes elemeinek, melyek az EU Közös Agrárpolitikájának részeként valósulnak meg. Ide sorolható a Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Plusz, a Helyreállítási és Ellenállóképeségi Terv, az Európai Területi Együttműködési Programok.

Hozzájárulnak a környezetvédelmi célok eléréséhez az Interreg programok (főként a határmenti programok), a Duna Transznacionális Program, a LIFE, a Horizon Europe (kutatás-fejlesztés-innováció) források, valamint a Next Generation uniós program vidékfejlesztési támogatásai is. A felsorolt programok segítségével megvalósuló stratégiákban, fejlesztési tervekben, maxmálisan érvényesítnie kell a fenntarthatósági, környezeti követelményeknek.

A Program azon elemeinek megvalósítására, amelynek megvalósításához közvetlen EU támogatás nem áll rendelkezésre, ott hazai költségvetési forrásokra kell pályázni.

A környezetvédelmi célokat szolgáló, a helyi önkormányzatok, a gazdálkodók és lakosság számára szükséges források megteremtésében jelentős szívetet képviselnek a költségvetési támogatások és a kedvezményes hitelek is.

A célok megvalósításának intézményi háttere

Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Önkormányzatának feladata, hogy a jogi- és szervezeti kereteinek és eszköztrendszerének lehetőségai mentén segítse elő a Megyei Környezetvédelmi Programban meghatározott környezeti célok megvalósulását.

A célok környezetvédelmi célok megvalósításában elsősorban koordinációs feladatokat kell, hogy ellásson. Ennek oka, hogy a környezet állapotával, a táj- és természetvédelemmel összefüggő feladatok és hatáskörök végrehajtása az állami szervek kezében van, míg a konkrét kivitelezési feladatok az állam mellett a települési önkormányzatok illérések. A vármegyei feladatkörök közé tartozik az egyes környezetvédelemhez kapcsolódó dokumentumok, mint a helyi klímastratégia, illetve a környezetvédelmi programok előzetes véleményezése, valamint állásfoglalás a helyi önkormányzatok környezetvédelmi szabályozása terén.

A vármegyei önkormányzat koordinációs feladatai a következők lehetnek:

- Hazai és EU-s pályázatok figyelése, benyújtása a környezetvédelem téren
- Kapcsolattartás, egyeztetés az állami szervekkel, szakhatóságokkal, közvetítés a települési önkormányzatok irányába
- Több települési önkormányzat részvételével megvalósuló, környezetvédelmi tárgyú projektek összefogása
- A pályázati feladatok és a konkrét végrehajtás koordinálása, a források megfélelő allokálása

A Környezetvédelmi Programban megfogalmazott célokat érvényesíteni kell a vármegyét érintő gazdaságpolitikai döntésekben, a terület- és településfejlesztési dokumentumokban, térségi és helyi SECAP-okban, a helyi klímastratégiákban, települési környezetvédelmi programokban és turisztikai koncepciókban.

Monitoring

A Környezetvédelmi Programban rögzített célok elérése érdekében meghatározott intézkedések előrehaladásáról, megvalósulásáról rendszeresen informálni kell a vármegyei közgyűlést.

A települési önkormányzati döntéshozók és döntéshozók, valamint az érdekelttek számára megszerezve kell hozzáférhetővé tenni azokat az információkat, amelyekkel a Környezetvédelmi Program végrehajtásának eredményessége, hatékonysága, szakpolitikai megfélelősége javítható.

A vármegyei környezetvédelmi stratégiai monitoring és értékelési rendszer céljai a következők:

- A Környezetvédelmi Programban foglalt stratégiai célok és intézkedések megvalósulásának és eredményeinek értékeléséhez adatok, információk rendszeres biztosítása: a területi környezetvédelmi, vízvédelmi hatóságtól rendszeres (évenkénti) adatigénylés
- A vármegyei környezetvédelmi tevékenység értékelése rendszerszerűen, ütemezetten és átlátható módon történjen: A hatóságoktól beérkezett adatok rendszerezése, értékelése alapján és ezek megféleltetése a programban kitűzött céloknak. Az eredményről a közgyűlés évenkénti tájékoztatása
- A vármegyei környezetvédelmi tevékenységekkel kapcsolatos adatok, információk hozzáférésének biztosítása a települési önkormányzatok számára, illetve az eredményekről a közvélemény tájékoztatása: információk ki tétele a vármegyei önkormányzat honlapjára
- A vármegyei szemléletformáló tevékenységekbe a környezetvédelmi program céljai, eredményei beépüljenek: tájékoztató előadások tartása a szakmai szervezetek bevonásával (pl.: egyetemi, hatósági szakértők)

Kocsord Község Önkormányzata
Képviselő-testületének
...../2023. (.....)
határozata

1. Kocsord Község Önkormányzat Képviselő-testülete megállapítja, hogy Bakos Róbert, főállású polgármester a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. CXCV. törvény (a továbbiakban: Kttv.) 225/C. § (1) és (3) bekezdésében foglaltak alapján 2023. évben 164 munkanap szabadságra jogosult az alábbiak szerint:

Alapszabadság: 25 munkanap/év 2023.01.01. – 2023.12.31.

Pótszabadság: 14 munkanap/év 2023.01.01. – 2023.12.31.

2022. évről áthozott szabadságnapok száma: 125 nap

2. Kocsord Község Önkormányzat Képviselő-testülete az 1. pontban megállapított 164 munkanap (3/5-öd részét: 98 munkanap szabadság) szabadság ütemezését az alábbiak szerint határozza meg:

Év	Hónap	Naptári nap megjelölése	Igénybe venni kívánt napok száma adott hónapban
2023.	január	2-6, 16-20, 23-27	15
	február	6-10, 13-17, 20-24, 27-31	20
	március	6-10, 13-17, 20-24, 27-31	20
	április	3-6, 24-28.	9
	május	8-12, 15-19, 22-26	15
	június	7-11, 17-18, 21.	8
	július	19	1
	augusztus	4-11	5
	szeptember	25-29	5
	október		
	november		
	december		
	ÜTEMEZETT ÖSSZESEN		98

3. Felhatalmazza a Kocsordi Polgármesteri Hivatal Jegyzőjét, hogy Kocsord Község Polgármestere részére a jelen határozat 1. pontja szerint a 2023. évre vonatkozó szabadság értesítőt adja ki és a Kttv. 225/C. § (3) bekezdése, valamint a Kttv. 225/J. (3) bekezdése alapján a nyilvántartás naprakész vezetéséről gondoskodjon.

4. Hatályon kívül helyezi a 2/2023. (I.31.) határozatát.

Felelős: 1.-2. pont esetében: Bakos Róbert polgármester

3. pont esetében Andrásné Rádi Bettina jegyző

Határidő: 1.-3. pont esetében: azonnal, illetve folyamatos
K.m.f.

Bakos Róbert s.k.
polgármester

Andrásné Rádi Bettina s.k.
jegyző

„Tervezet”

Kocsord Község Önkormányzata
Képviselő-testületének
...../2023. (.....)
határozata

Kocsord Község Önkormányzata Képviselő-testülete
a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról rendelkező 229/2012.
(VIII. 28.) Korm. rendelet 22. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően az óvodai
felvételi körzethatárok megállapítását felülvizsgálta és úgy rendelkezik, hogy a Kocsord
Község Önkormányzata fenntartásában lévő *Kocsordi Gyöngyfüzér Óvoda, kötelező felvételt*
biztosító körzethatárán nem változtat, ennél fogva a körzethatár továbbra is megegyezik a
település közigazgatási határával.

K.m.f.

Bakos Róbert s.k.
polgármester

Andráskáné Rádi Bettina s.k.
jegyző